

Parnassus aan 't IJ

Jan Zoet

bron

Jan Zoet, *Parnassus aan 't IJ*. Jacob Benjamin, Amsterdam 1663

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/zoet001parn01_01/colofon.php

© 2011 dbnl

***Parnassus aan 't Y,
Toe-geëigent den Wel-geoeffende en Doorlugtigen Poët. Bartholomeus
Abba.***

MYN HEER,

MEt recht heeft den Doorluchte *Joost van de Vondel*, Prins, en Vader der Nederduitse Poëten, Uw E. geacht te zijn, d'Eer en roem der Amsterdamse Jongelingen; wijl ghy, in de bloem, en 't bloeyen van uwe Jaren, niet alleen een menigte van grijze koppen, en doorletterde harssenen beschaamt; maar, dat meer is, de Lier van den Roomschen *Flaccus*, de Luitte van *Homeer*, en Goddelikke Harpe van *Apollo*, door Uw E. gezangen, schijnt te honen, en alle ooren, door de deftigheid, en hoogdravende stoffe van Uw E. volmaakte Verzen, verbaast, en een verwonderinge toebrengt; invoegen dat elck gelooft, dat Uw E. onder de Zang-goddinnen, aan de speenen van *Pallas*, zijt opgevoedt: Weshalven wy geen waardiger Bescherm-heer, dan Uw E. tot dit ons onvolmaakt werk, daar in de lust, tot de Goddelikke Poëzye, veel meer dan de Konst uitsteekt, hebben kunnen verkiezen. Bidde derhalven deeze onze vryborstigheit te willen verschoonen, en d'onvolmaaktheit, van dit Wanschepzel, uit de herssenen van verscheiden Vaders geboren, met de volmaaktheit van Uw E. wijsheid en bescheidenheit, tegens de woedende razernyen der alvernielende Ondieren, te verdaadigen. 't Welk doende, gelijk wy zeeker vertrouwen, dat het zelve, door Uw E. zal worden gedaan, zullen wy ons zelve gelukkig achten, met d'eer te genieten, van ons te mogen noemen

MYN HEER,

Vw E. Achtbaarheidts allergewilligste Dienaer JAN ZOET Amsterd.

Gedaan in Amsterdam, op den 28. van Oest-maand, des jaars 1663.

Voor-reeden.

Konst- en Deugd-lievende,

't GEvoelen der aeloude en heedensdaagze Geleerden, is: dat 'er geen nutter, nochaangenamer dingen, om de leedige uren te besteeden, kunnen worden gedaan, dan die het verstand scharpen, en te gelijk zo wel stichten als vermaken: ten welck een opzicht wy besluit genomen hebben, om deeze onzen Parnassus aan het Y, op te rechten, op hoope van: dat de zelve, by Uw E. zal mogen aangenomen worden voor een aangename en bequame Konst-Schoole ter Deugd, tot wegneminge en verbeteringe van verscheiden gebreeken, nu, God beetert, zo hier, als elders, al te diep gewortelt, en, ten verderf, vruchtbaar geworden zijnde. De toestellen, om dit te vertoonen, bestaan uit vijf-tien nutte en ziel-voedende Vragen in gevolg ontleedt, door zeer reedelikke en zin-rijkke antwoorden, beneevens eenige vermaakkelikke Gezangen, op de zelve stoffe gepast. Bidde dan deezen onzen arbeid ten goeden te duiden, en in danck aan te neemen, om, dus doende, ons te verplichten, van, in 't toekomende, te betoonen, dat wy zijn, en altijd zullen poogen te blijven,

Konst en Deugd-lievende

Uw E. Allergedienstigste

JAN ZOET, *Amsterdammer.*

Gevolg der Vragen, en Namen der Beantwoorders.

I^{ste}. VRAAG. *Hoe zal 't den armen mensch?*

ANTWOORDERS,

1. T.D. Blok.
2. L. Visscher.
3. Schout Haat en Nijd.
4. Namaals volkomen.
5. Piet Hein.
6. Claas Seep.
7. J. Steen-dam.
8. K. Ver Loove.

II. *Waar word de wijste Man?*

1. Dirck Zoutman.
2. K. Ver Loove.
3. L. Visscher.
4. J. Steen-dam.

III. *Was is het allerbest?*

1. A. Leeuw.
2. T.D. Blok.
3. K. Ver Loove.
4. D. Zoutman.
5. L. Visscher.
6. J. Zoutman Junior.

IV. *Wat is ons nutter 't Kruys?*

1. K. Ver Loove.
2. J. Zoutman Junior.
3. A. Leeuw.
4. T.D. Blok.
5. L. Visscher.
6. - -

V. *Hoe zal een Man sijn recht?*

1. J. Steen-dam.

2. K. Ver Loove.
3. A. Leeuw.
4. Rixtel.
5. Liefst Stantvastig.
6. J. Zoutman Junior.
7. F. Van den Heuvel.
8. N. Ik leer eerst.

VI. *Kan 't allerquaadste Wijf?*

1. J. Steen-dam.
2. K. Ver Loove.
3. P. Verhoeck.
4. J. Zoutman Junior.
5. Fidem Spiro.
6. In Verbo Spero.
7. Ludentio Studio.
8. Liefst Stantvastig.

VII. *Indien uw Moeder, Vrouw?*

1. J. Steen-dam.
2. K. Ver Loove.
3. Fidem Spiro,

VIII. *Hoe zal een Kristlik Man?*

1. K. Ver Loove,
2. J. Soutman Junior.
3. Liefst Stantvastig.
4. J. Steendam.
5. J. Staats.
6. In Verbo Spero.
7. Fidem Spiro.

IX. *Is Liefde altijd een Deugd?*

1. K. Ver Loove.
2. J. Steen-dam.
3. H. Bruno.

X. *Waar meê wind d'arme Mensch?*

1. K. Ver Loove.
2. J. Steen-dam.

3. P. Verhoek.

XI. *Indien gy van uw Vriend?*

1. J. Steen-dam.

2. K. Ver Loove.

XII. *Zo d'Ouders haat, door waan?*

1. J. Steen-dam.

2. T.A. Vander Laan.

3. P. Verhoek.

4. H. Bruno.

5. P. van Rixtel.

6. J.P. Beeldhouwer.

7. F. Verloo.

XIII. *Wat is de Hoovaardy?*

1. T.A. Van der Laan.

2. J. Steen-dam,

3. J.P. Beeldhouwer.

4. K. Ver Loove.

5. Fidem Spiro.

6. In verbo Spero.

7. F. Verloo.

XIV. *Wat is de Gierigheid?*

1. P. Verhoek.

2. J. Steen-dam.

3. K. Ver Loove.

4. L. Stantvastig.

5. J.P. Beelthouwer.

6. Fidem Spiro,

7. In verbo Spero.

XV. *Op welk een wijze zal men 't oude Jaar?*

1. K. Ver Loove.

2. In verbo Spero.

3. A. van den Bosch.

4. Fidem Spiro.

5. J.P. Beeldhouwer.

6. P. van Rixtel.

7. Liefst Stantvastig.

8. P. Verhoek.

Inwyding van 't bendt der dichteren, Onder den Hooft-Poët Jan Zoet.

*DE konsten worden staagh, verselt van Gonstelingen,
Dit tuygt mijn hart, en pen, te boers, en onbesneên,
Terwijl ik hier de konst, so hoog een toon hoor singen,
Vermaak en blijdschap, vast speelt door de sinnen heen,
Soo derf ik (stout bestaan) mijn duydsche fluyt hanteeren,
Het soet geselschap, en haar eed'le konst ter eeren.*

*Den rijken Y, rondsom geviert van Water-gooden,
Soo inlantsch', als uytheemsch, die hem ten dienste staan,
Verhief sijn kroon-rijk hooft ten golven uyt, en nooden
Den Amstel, om sijn kruyn bekranst met will'ge blaân,
En groeysaam lies, en paars, en geele Pinxter-bloemen,
Het alderslechste groen, geeft stoffe om te roemen.*

*Op sprak hy Broeder, die met my uw stroom komt mengen,
Heb deel aan mijne vreught, tot uw, en mijn geluk,
Niet om de schatten, die vier winden herwaarts brengen,
Nogh gordel van Arduyn, tot steun in oorlogs druk,
Die u, en my omvlecht, het zijn my waarder saaken,
Een laffe stoffe, kon nooyt groote ziel vermaaken.*

*Of schoon de trotsche Taagh, omschaduwet van Olijven,
Hun saghte wol, en wijn, en oly herwaarts sent,
De Taems haar tin en loot, de Wijsel af laat drijven,
Sijn kaanen, en de Seyn, de wijn, die droefheyt went,
De Nijl sijn Cassy, op sijn Crokodil geseeten,
Soo moest wel eer om Room, het Oost en Westen sweeten.*

*Dit weet ghy, maar de tijd, die 't al kan ommerukken,
Verdroogd', en stopte eertijds de dapperste Revier,
De voorspoed word vervolgt van ramp en ongelukken,
Wie kende Simoys, wie Xzantus, eer soo fier,
Op dapp're wapendaân van Grieken en Trojaanen,
't Is deerlik, als een vloet niet drenkt dan bloed en traanen.*

VII

*Sy saagen tien jaar langh held-hafte wapen-daaden,
Van Goôn en mensch gestaag op d'oever van hun kil,
Ulis en Diomeed, door list met roof belaadend,
Hier moorde Ajax, daar streed Hektor, gins Achil,
Haar wieligh sleepte niet dan Hellemen en Schilden,
Waar d'ooreloogh regeert, loopt tucht en reên in 't wilde.*

*Beroemde vlieten, die in eeuwigheyt sult leeven.
Daar nu uw kil verdrooght, en niet als sand vertoond,
Ghy weet 't Homerus dank, die u die glans kon geeven,
En Maro, waardig met Apollos krans gekroond,
De Poëzy is 't sout, dat alles doet verduuren,
De rijm-pen troost de stand, van d'aldersterkste muuren.*

*Dit wekt mijn Geest tot vreught, en 't kan my meer vermaken,
Dan al den donder der Kartouwen langs mijn vloet,
Door dicht-konst sal mijn lof tot aan de sterren raaken,
Ik heb Homeeren en Vergielen in mijn stoet,
Noyt kan Latijn noch Griek hun duytsche vaarsen wraaken,
De Dicht-konst toond haar pracht in allerhande spraaken.*

*Nu laat ik Delphos vry haar heyl'ge speelen vieren,
Daar 't hart der Konstenaars, begeerig na den prijs,
Gansch Grieken t'saam geschoolt, verlangen na Laurieren,
Regtvaardelik besteet, het wit van hunne reys,
Een luyster, die hun naam, kon aan de Sterren heffen,
Door konst en wijsheyt was het regte wit te treffen.*

*Wijl Zoet een yeder noot op sijn Pytische speelen,
Van schrand're vragen lokt hy alwat Geest heeft saam,
Een lust ontsleekt hun, om eens rustig uyt te queelen,
Ik sie mijn Frederijk, en Steen-dam, groot van naam,
Die 't nieuwe Neederland, sijn Distelvink dee hooren,
Ach! kond ik te gelijk hun noemen aan uw ooren.*

*Ver Loove, die de tijd, nogh tot mijn lof sal looven,
En Rixtel, die Carcal, voert op het Treur-toneel,
En Heer-lems oor versaet aan Haarlems lof daar booven,
Ook Fidem Spiro, Lieft Stantvastig, net en eel,
En Staats, en Soutman, die het sout in rijm kan toonen,
In 't ongesoute breyn, sagh men noyt konsten woonen.*

VIII

*In Verbo Spero, wijt berucht door weetenschappen,
De Leeuw, en Bruno, met dien schrand'ren vander Laan,
Beeldthouwer, vanden Bosch, Verloo, en and're stappen
Roemruchtig op Parnas, in schauw van lauw're blaân,
Vlecht kranssen, 'k sie ons vloên hier op te trotser stroomen,
Haar luyster dooft Xsant, en Tyber van oud Roomen.*

*Dus stort de God van 't Y sijn vreught in d'Amstels ooren,
Terwijl de Nimphen, en de Tritons, elk om strijdt,
De een hun schulpen sagh, en d'ander hun klink-hooren,
Nogh garen in dees vreught, tot Berkemey gewijdt,
Om in 't Christalle-hof, der Goden vreught te rekken,
Het vocht der Druyven kan de eed'le Dicht-konst wekken.*

*Maar d'Amstel swaayde een kop, waar op in oude tijden,
Den Zee-godt Protus, vol van heyl'ge Proffesy,
In suyver Paarlemoer, op bloet Coraal dee snijden,
't Geen namaals soud' geschiên, hier saghm' op d'eene zy
Den ganschen Heelikon, met al de Sangh-goddinnen,
Die maar haar luyster siet, moet haar van herten minnen.*

*S'Omsingelden een wiegh, en 't Kind daar in gelegen,
Terwijl het neurt op maat, sijn vaarsen buyten weet,
Natuur maakt weynige, soo jongh tot konst genegen,
Men sagh perfectelijk, de byen flux gereet,
Den honingh op sijn mond en lipjes nederleggen,
Die jongh het soet geniet, kan oud 't geen soet is seggen.*

*De ander kant verthoont t'onsagelijcx der hooven,
Maar in een and're staat, dan doen Vorst Willem stirf,
Het aardrijk was heel groen van Louwer-blaân bestooven,
De Vyver-nymph, die vreught uyt soeten sang verwirf,
Quam met haar gantsche stoet, het week Cristal doorploegen,
De heylige Poëzy kan Goôn en mensch vernoegen.*

*Hy sag bescheydelik, die 't wesen maar mogt kennen,
Jan Zoet in een gedrangh van aartsche Godd'likheên,
Van Princen, Koer-vorsten, Princessen, d'eer der pennen,
Den Grooten Constantijn, terwijl hy hem omhingh,
Het goude Princen beeld, scheen hem vast toe te spreken,
Noyt heeft de konst natuur meer voordeel afgekeeken.*

*De Stroom-goôn sien verbaast het puyk der Meester-stukken,
En worden meê hun selfs, op 't konstelikx gewaar,
Daar sy de Lauwren, vast van haare stammen plukken,
En kransen vleghten om 's Poëten Hoofd en hayr,
Sy zijn verwondert om d'aloude Professijen,
Soo liet Aeneas 't oogh op sijne wapens wijen.*

*Nu riep de God van 't Y, door blijtschap opgetoogen,
Hier is het beelt van hem, die ons voor 't sterven vrijt,
Dees Amsterdammer heeft der Musen borst gesoogen,
Sijn Lauw'ren sullen noyt verwelken door de tijt,
Soo moet Parnas, aan 't Y, en d'Amstel, weelig groeyen,
En vrede, en welvaart, doe de duytsche Dicht-konst bloeyen.*

*Hier op wort 't Rijnsche voght, nu rustig ingeschonken,
De wensch met hantgeklap, en soet gejuyg begroet,
Apollo doe door Geest en Konst het hart ontvonken,
Der Dighteren in 't bendt, op 't vraagen van Jan Zoet,
Soo songh een gantsche rey van groot' en kleyne vlieten,
Des Godt heyts zeegen-wensch, baart 't vreugdige genieten.*

P. VERHOEK.

Op 't Parnas an 't Y, an de konst-minnende.

Lief-hebbers van de vrye-konst:
Hier speeld de nijd, hier streeld de gonst,
En sinnen, en gevoelen
Hier hebt gy stof, van goed, en quaad:
Hier gloeyd de liefd, hier kild den haat:
't Is branden, en verkoelen.

+ Hier siet gy, 't oordeel van de <i>Rust</i> :	
+ En wie een <i>Man verleyd, door lust</i> :	+I.
+ En 't <i>best: en 't nutst van allen</i> :	+II.
Hier worsteld <i>Plicht, met Mannen recht</i> ,	+III. IV.
+ 't Verschil, dat God selfheeft geslecht,	
+ <i>Sijn rijsen, stand, en vallen</i> .	+V.
	+VI.
+ Hier, hoord gy, wie u 't <i>naaste is</i> ,	
In d'aldergrootste droeffenis:	+VII.
+ En <i>Christelijke Huys-sorg</i> :	
+ De <i>Liefd, en Toorn, en watse werkt</i> :	+VIII.
+ En wie, het <i>hoogste-lot</i> beperkt,	+IX.
+ En <i>Vriendens schild, en Kruys-borgh</i> .	+X.
	+XI.
+ Hier blijkt, en <i>Soon, en Ouders Plicht</i> :	
+ Hier steld men <i>Hoogvaardy voor 't licht</i> :	+XII.
+ Hier toond men 't <i>schuym der Dieven</i> :	+XIII.
+ Hier wijst men 's <i>Jaars begin, en eynd</i> ,	+XIV.
Hier word een worm vergroot, verkleynd.	+XV.
Hier heeft elk sijn believeen.	
Hier roept men Ja, hier seyde men Neen;	
Op 't selfde onder-werp, en reên,	
Elk spreekt na konst en kennis:	
Elk yverd, in sijn eygen saak:	
Elk Land-aart, spreekt sijn eygen spraak,	
Elks visch, is na de ben is.	
Elk Vogel, singt sijn eygen sangh,	
Elk Looper, gaat sijn eygen gangh:	
Elk Dichter, drijft sijn seggen,	
Elk uyt, door konst, en pen, en keel,	
Sijn meening; doch elk schijnt geheel,	
Eens anders, te weêr-leggen,	
De waarheyt (ondertusschen) blijft:	
't Zy, wie daar voor, of tegen schrijft.	
De prijs is, na het vonnis.	
Het oordeel, staat an yder vry,	
Die steygerd, op 't <i>Parnas</i> , aan 't Y:	
Elk tap, wat in sijn ton is.	

Hier vraagd het schrander breyn van ZOET,
 Met kun, en kennis, an 't gemoedt:
 Om jong, om oud te lokken.
 Hier schaft ons VISSCHER, op den disch,
 Gesouten, en bekende-visch.
 Hier schenkt ons BLOK, sijn blokken.

Hier rijst de *schouw van haat, en nijd*:
 Die *namaals een volkomen tijd*,
 Met steenen, wil *beheynen*.
 't Zy dan, of *wit, of schadelijk*,
 Al *leerdmén eerst*, men toond een blijk,
 Voor grooten, en voor kleynen.

Hier voerd' een *Heer*, in dese Rey,
In Verbo Spero, tot geley:
 Hier is de *Liefd, standvastigh*;
 In *Mannen*, van GESOUTEN reên.
 Men poogd te zijn, by yeder een
 Vermaaklijk; niemand lastigh.

Hier staat *Schuylerus* voor het oogh,
 Hier rijst den *Heuvel*, steyl, om hoogh:
 En RIXTELS konstig hoonen.
 Hier *spreekt*, VERLOO, en VAN DER LAAN.
 BEELD-HOUWER; die u Hebers paân,
 In Holland, weet te toonen.

Hier vloeyd de vinding, in VERHOEK.
 Hier wijkt VER LOOVE, smaad, noch vloek;
 Sijn fakkel, is an 't blaken:
 De Dight-konst, leefd in sijn verstand.
 Wijl *Soutman*, zayd, op 't *Nuwe-land*,
 Daar LEEUWEN, Vossen schaken.

Hier siet gy BRUNO, in sijn schrift.
 En VAN DEN BOSCH, door d'eerste gift,
 En STAATS, om staat te houden.
 Een *yder speeld, sijn eygen rol*.
 Een yeder, schenkt sijn beeker, vol
 Van 't geen, sijn Brouwer brouwden.

De *gauste Geest*, ontsluit de deur.
 Gy hebt de vryheyt tot de keur
 Van 't werk, der eëlste Geesten;
 Die d'Amstel, met haar schaduw, dekt:
 En tot een *Helicon* verstrekt,
 Voor menschelijke-beesten.

Jacob Steen-dam.
 Noch vaster.

Aan de lief-hebbers *Van de zoete rust en eedle rym-konst.*

Wie zoet vermaak mint, met Klaas Seep,
En, in de blaad'ren, zoekt te leeven,
Die moet zich, in de RUST begeeven,
Daar God Apollo, met zijn sweep,
De Geesten drijft tot Poëzy,
En duysend deunen haar leert queelen,
Om yeders hart en oor te streelen,
Met puyk van eed'le Rijmery,
Men vindt' er meer dan 't Griecx Parnas,
En meer dan neegen Zang-goddinnen,
Die, aan de Hengsten-bron haar zinnen,
Staag laaven uyt doorluchtig glas:
En daaglix, by de morgen-vreugd,
Op heur banket, u zoo onthaalen,
Dat ghy, by zulke zonne-straalen,
De weegen vind tot konst en deugd.
Wie zoet vermaak mint, met Klaas Seep,
En in de blaad'ren, zoekt te leeven,
Die moet zich in de Rust begeeven,
Daar God Apollo, met zijn sweep,
De Geesten drijft tot Poëzy,
En toon zich Rustigh, Zoet, en Bly.

JAN ZOET *Amsterdammer.*

Parnassus aan 't Y, of konst-schoole ter deugd.

Eerste Vraag.

*Hoe zal 't den armen mensch, op deese weereld, maaken,
Om, uit zijn onrust, in de zoete rust te raaken?*

Antwoord.

Bemint uw Eenig God, voldoet zijn woord, en wetten.
Snijt alle zonden af. Wilt 's Duyvels list verpletten.
Uw even-naasten mint, Leef naar Gods woord met lust,
Zo gaet uw ziel, van hier, by hem in waare rust:

Tewis Dircxsz. Blok.

Antwoord.

Leert van uw Eenig God Ootmoedigheyd te winnen,
Sachtmoedigheyd in 't hart, uw ziel zal ruste vinnen.

Tewis Dircxsz. Blok.

Antwoord.

Acht Staat-lust voor geen goed, maer drek en vuyligheid.
Zijt tot uw Gods Ootmoed, en Neederigheid bereid.
Draag Christi Jok, en wilt uw tong en lusten tomen,
Zo zult ghy, hier, en ook hier na, de rust bekomen.

Tewis Dircxsz. Blok.

Antwoord.

Arm is den mensch } die { Ongerustig leeft.
 Arm is den mensch } die { Nooit genoeg heeft.
 Arm is den mensch } die { Tracht naar overvloed.
 Arm is den mensch } die { Rust niet kiest voor goed.
 De beste ruste, zoet, het grootste en aldermeest,
 Is vrolik in 't gemoed, en arrem naar den geest.

Leeft vrolik.

Antwoord.

Die ongerustheid voelt, en 's weerels lust bemindt.
 Hoe meerder dat hy woelt, hoe minder rust hy vindt.
 De mensch die vrede mint, en haat des weerels lust.
 Geen onrust by hem vind; maar gaat in zoete Rust.

Leeft vrolik.

Antwoord.

Wie lust heeft tot Gods wet, en zoekt het zo te maken,
 Die zal, uit d'onrust, in de zoete rust wel raken.

Schout haat en nijt.

Antwoord.

Houdt middelmaat, in alle staat.
 Tragt naar het goede, en haat het quaat.
 Staag needrig, en ootmoedig zijt.
 Bemint de liefde, schuwt de nijd.
 Zo word uw ziel, in Rust verblijd.

Namaals volkomen.

Antwoord.

Al wat op aarden is, dat 's ydelik geschapen,
 Zoekt naar geen ydelheid; maar, 't zoetste zoet te rapen.
 Gods Jok is zoet en licht, ootmoedig is sijn hart',

En needrig zijn gemoed, bevrijd van alle smart.
Wie 't zoetste zoet dan zoekt, en tot Gods wetten lust,, heeft,
Voor d'onrust die hy lijd, hier, en hier na in Rust,, leeft.

Piet Hein.

Antwoord.

Wie dat in onrust leeft, die werd, door vreê, verkloekt.
 De Vreede tracht naar Rust, en Liefde 't zelve zoekt.
 Den armen kan geen rust op deeze aard genieten,
 Voor dat de dood hem rust, of d'armen hem doen swieten.
 Gewonnen door het sweet, geeft aan den armen lust.
 Zo raakt, uit onrust, men, door rust, noch in de Rust.

Ick leef in de bladeren.

Antwoord.

DE RUST, is arbeyds eygen loon:
 Meer, als een diamante-kroon,
 Van d'alder-grootste Koning:
 Schoon hy met macht, en met geweldt,
 Sijn zeetel, op de wolken steld:
 En vest op bloed, sijn woning.

Schoon hem, al wat hy doet, gelukt:
 Schoon hy, volkomen onder-drukt,
 Die hem, vyanden schijnen.
 Schoon yder hem, in 't wreken, Roemd:
 En sijn persoon, geheyligd noemd:
 't Sal alles licht verdwijnen,

Wanneer de *on-rust* 't harte treft.
 En hy, in sijn gemoed beseft,
 Een hooger-magt, van boven:
 Die hem tot Harder: niet tot Beer,
 Of Wolf, gesteld heeft: maar tot eer
 Sijns naams, die hy moet looven.

De vreez' die *d'onrust*, in 't gemoed,
 Op vette-weyde queekt, en voed,
 Sal hem 't vermaak beletten:
 (Schoon, 't alles t' sitted voor sijn woord)
 Als hy maar eens bedenkt, of hoord⁺
 De Goddeijke Wetten.

⁺Deuter. 17: vers. 16, 17, 18,
 19, 20.

Wie dan, in d'alder SOETSTE RUST
 Begeerd te zijn; die heb een lust,
 Om God, op-recht te eeren.
 Die yver, na een suyv're ziel:
 Die sta, schoon al de weereld viel.
 Die ga in 't pad des Heeren.

Die hou sijn harte onbesmet.
 Die zy gedurig, in't gebedt.
 Die soek van God, genade.

+ Die poogh, na Gods gerechtigheyt.
 Die volg, waar dat hem Christus leyd.
 + Die wijk, en vlie het quade.

+Math: 6:33.

+Psa: 34:15.

Die neem sijn gangen, wel in acht.
 Die steunt niet op een Aardsche-macht.
 Die wil, dat God sal willen.
 Die stel sijn hoop, in Christus, vast.
 Die werp op hem, sijn sorgh, en last.
 So sal hy *d'on-rust* stillen.

Die Tracht niet, na een hogen staat.
 Die haat de snode eygen-baat.
 Die wensch na liefd, en vrede.
 Die sterk 't Geloof, met ware-boet:
 So sal hy RUST, in sijn gemoed
 Genieten, hier beneeden.

Die kom tot Christus, (als vermoeyd,
 Belast, beladen, en geboeyd:)
 Hy, sal hem 't eeuwig-leeven,
 De Saligheyt, an Ziel, en Lijf,
 Den Heemel (tot een vast verblijf,
 En SOETE-RUST-PLAATS) geeven.

Matth: 11:28: *Komt herwarts tot my, alle die vermoeyt ende belast zijt,
 ende ick sal u ruste geeven.*

Jer: 6:16: *Vraaga na de oude paden, waar doch de goede wech zy, ende
 wandeld daar in, so sult gy ruste vinden, voor uwe ziele.*

Jacob Steendam. Noch vaster.

Antwoord.

Schoon dat mijn *Muza* komt nu d'Eer-krans is begeeven:
 De Lust, de Rijm-lust is 't, die haar heeft aangedreeven.
 Verschoon haar dan, ô *Zoet!* dat zy de *Reeden-maagd*
 Dit verz uyt liefde schenckt; wijl dat ghy hebt gevraagd:
 Wat zaak ons dienstig zy, om *Zoete-rust* t'aanvaarden.
 Geen Rust alleen hier naa, maar zelfs hier op der aarden.
 Hier in deez' Woeste-zee, hier in ons Aardtsche huys,
 Hier in dit sterff'lijk vleys, jaa zelf, in Ramp, en Kruys.
 Indien den Armen mensch sijn Ziel-rust recht beminde
 Ja: zoo hy 't ernstig zocht gewis hy zoud 'et vinde:

Want wie hier zoekt die vind: heeft niet dat heylig-vat,⁺
 Dien grooten yveraar, in druk zelfs vreugt gehadt?⁺ ⁺Math. 7.7.
 Zoo is dan wis, en waar als dat men kan verderven ⁺Rom. 5.3.
 't On-rustig Monster-dier, en *Zoete-rust* verwerven.
 Wild ghy nog naader gaan? Bezieet *Mattheus* Elf,⁺
 Daar spreekt ons *Middelaar*, daar zeyd de waarheyd zelf: ⁺Math. 11.29.
 Kom, wild zagtmoedigheyd, en oodmoed van my leeren,
 Zoo zult ghy waare Rust (jaa zelfs naa u begeeren)⁺
 Bevinden voor u ziel. ô Gulden daageraadt! ⁺Ter. 6.16.
 Daar alle on-rust voor verdwijnd, en ondergaat:
 Want waar die zuyv're Zon van ootmoed komt te schijnen,
 Moet, door zagtmoedigheyd, de duysternis verdwijnen.
 De zwarte Nagt-gordijn schuyft weg, en groote rond
 Vertoond een helder blaauw: dus wie zoo staat gegrond,
 Kan d'onrust als tot stof vermorz'len en verpletten,
 En met den vroomen Job zijn schaê ter zijden zetten;
 Vermidts hy zeyd: God gaf, God nam het zelfde weer,⁺
 't Is al zijn stercke hand: gelooft zy d'Opper-heer ⁺Hiob. 1.21.
 Die dit (zelfs tot mijn heyl) heeft naa zijn raad beschooren;
 Want dit is zeekerlijk: ik was dogh naakt gebooren
 En naakt zoo zal ick weer neer-daalen in het graf:
 Al wat den grooten God hem ooyd tot zeegen gaf
 't Zy goed, of bloed, of eer, hy agt'et slegs maar leen-goed,
 't Geen hy een wijl bezit: vermidts het dogh weer heen, moet
 Gelijk het eertijds quam. Alwaart 't dat al 't gebouw
 Des werrelds needer viel, hy zeyd: mijn God ik houw
 U tot mijn vastigheyd, en agt al 't ander schaade,⁺
 Ja! enkel drek en stank. Dus drukt hy door genaade ⁺Phil. 37.2.
 De geest zijns heeren uit, ja; die zagtmoed'ge geest
 Die by Gods heylig volk is ooyd, en ooyd geweest.
 Derhalven werd by ons een vast besluyt genoomen,
 Dat dit het middel is om tot de *Rust* te koomen:
 Want waar 't zagtmoedig hart in liefde blijft bereyd,
 Verkrijgtmen waare Rust, hier, en in Eeuwigheyd.

Toe-zang op 't voorgaande.

Stemme: *Florida zoo het weezen mag.*

1.

MYn God bestraal deez' Leemen-hut,
 Op dat uw knegt, de vrugt, en 't nut
 Der zoete Ziel-rust smaake.
 Dit is mijn lust en hoogste wensch,
 Wijl dat'et kan den mensch,
 Met u vereenigt maake;

2.

+ Want wie 't jok, van zagtmoedigheyd,
 Gewillig op zijn schoud'ren leyd;
 Niet qwaads kan hem bejeeg'nen
 Zelfs 't kruys, dat dunkt hem zoet, en ligt,
 Word hy in 't aangezigt
 Gelasterd, hy kan zeeg'nen.

+Math. 11.29.

3.

Wanneer die man verdrukking lijdt,
 Hy zeyd: mijn Heer, mijn God, ghy zijt
 Mijn burgt, en sterken tooren,
 Die my na ziel, en lijf behoed.
 Ofschoon de Werreld woed
 Zoo word zijn *Rust* gebooren.

Elk speelt zijn Rol.

Karel Ver Loove.

Rechtmatig Oordeel. *aan* Tewis Dirxsz. Blok.

NAardien mijn vraag alleen niet ziet,
 Op 't geen de Vroome ziel geniet,
 Wanneer zy uit het lichaam scheid,
 En rust geniet in eeuwigheid;
 Maar hoe den Mensch hier op de aardt,
 Als lijf en ziel noch is gepaart,
 En, in deeze ongestuyme zee,
 Vol onrnst, harten-leet en wee,
 Moet swerven zonder hulp of raad
 Te vinden, om, uit zulk een quaad,
 Tot in de *Zoete-rust* te gaan.
 Zo vind ik my hier in voldaan.
 En nademaal dat ghy, mijn vriend, de naaste zijt,
 Zo heeft *Apollo* u den Lauwer toe gewijt:
 Ontfang'er, tot een pronck, in spijt van nijd en tooren
 En laat uw vlugge geest, al zingende, ons weer hooren.

JAN ZOET *Amsterdammer.*

II. Vraag.

*Waar word de Wijste Man het lichtste door verleid.
En, spelende, gevoert van 't pad der Zaligheid?*

Antwoord.

Toon. *ô Karsnacht schoonder, &c.*

DE grootste en wijste Man van allen,
Is, spelende, van 't padt gevallen
Dat slechte en wyse wijst om hoog.
Een Vrouwen-beeld, met lieflik vleyen,
Kan lichtst een Man 't gemoed verleyen,
Door volg-lust van 't Nieuwsgierig oog.

D. Zoutman.

Antwoord.

Stemme: *Doen het Orfeus Bruyloft was, &c.*

1.

GEen *Herkulus*, nog *Simsons* kragt
Kan my de *Herssen-deuren*
Uyt haare *grendelen*, met magt,
Ligten, nog open *scheuren*.
Alleen *Minerva* kan my zoo
Den *neevel* doen *verdwijnen*,
Dat voor dien *tweeden Cicero*,
Mijn *Antwoord* mag *verschijnen*;
Wel aan dan *Pen*, al zijt ghy niet *gedoopt* in *Pegaaz* vloed,
Nadien ghy weet dat *slegte spijs* het *Lichaam* meede voed.

2.

De *Wijn*, de *weeld'*, en d'*Aardsche* *schat*
Kan *wond're* *werking* *werkken*
Op 's *menschen* *hart*, 't is *waar!* maar dat
Leerd ons ook *daag'liks* *merkken*,

Dat (eeven als de schaduw zweeft,
 En 't Lijf volg op de hielen)
 Zulks kommer, en ellende geeft,
 En onlust aan de zielen*
 Dus 't aangenaamste schepzel, dat den Heemel heeft geteeld,
 't Welk wijze Vorste dwingd, is een schoon, vleyend, Vrouwen-beeld.

*Verstaat hy de ziel het
 leeven.

3.

+ Den wijzen Koning, Davids Zoon,
 Die als een gulden reegen,
 Zelfs uyt des Heemels gouden troon
 De wijsheyd had verkreegen,
 Wierd door der Vrouwen list verrukt,
 Van 't zalig padt zijns Heeren;
 Of schoon de wet stond vast gedrukt
 In hem, hy gingk zig keeren,
 Tot Heydensche Afgoden-dienst, vol gruwelen verwardt;
 Dus wierd hy spelende vervoerd, met een geneegen hart.

+1 Reg. 1.

4.

+ Den eersten Man, door wiens wijsheyd
 Al 't Vee, in 't Lust-hof Eeden,
 + Zijn naam verkreeg, die werdt verleyd
 Door 't Wijfs vleyende reeden
 Ja wierd als spelende gevoerd
 Van 't padt (om zoo te spreken.)
 Waar deeze wind, de zee beroerd,
 Moet 't Schip der zielen breeken.
 O! weezen alles weezens! Hoe heeft dogh uw sterkke handt
 Alzulk een aangenaamheyd in het Vrouw'lik-beeld geplandt.

+Genes. 2.19, 20.

+Gen. 3.6.

5.

Niet Zoeter, dan een vleyend wijf,
 Ja! geen dingk aangenaamer:
 Haar gif, dat dringt door ziel, en lijf
 In 's harten binne-kamer:
 Dien gouden kop, van vleyery,
 Ten boorde vol geschonken,
 Maakt 't wijste breyn, hoe kloek 't ook zy
 Gansch duyzelig, en dronkken;
 Dus wie dit* *Delilas* fenijn vermag te weerstaan,
 Is magtig om al 's Vyands magt, Ridderlik af te slaan.

*Regt. 16.

6.

Bewaard my dan, agh Heemel! voor,
 Die zingende Meerminne:
 Want wie haar eenmaal leend het oor,
 Die word, met hart, en zinnen,
 Al spelende gevoerd, (door haar
 Listige Toover-zangen)
 Van 't padt der zaligheid; want waar
 Deeze' looze netten hangen,
 En Minne-strikken van bedrog, dus listig zijn gezet,
 Daar word de wijste voogel zelf gevangen in het net.

Klink-digt, *Tot verontschuldiging.*

HEB ik met *Ikarus*, op al te vlugge pennen,
 Te hoog gestreeft, ay! kom mijn zwakheyd te gemoet.
 'k Weet, en bekenn' het graag dat ik den zelven voet
 Van *Faëton* hier hou, in 't onverzigtig mennem;
 Vermidts dat ongetoomd mijn Herssen-paarden rennen.
 Ghy grooten *Cicero*, en *Homerus*! ghy zoet-
 Vloeyend, en zinrijk geest, ja geest die geesten broet!
 Eerst leerde ik uw naam, en nu uw weezen kennen.
 'k Verzoek een kleyne beê, ay! wildze niet versmaên,
 Dat is: of 't zoet geslagt der Vrouwen u kwam aan,
 En lasterden mijn naam, zoo paytze met elkander:
 Want deeze die ik meld, (dit zal ik houden staan)
 Zijn zulke Vrouwen, die gansch dubbelhartig gaan,
 Zoo schaad'lik deeze zijn, zoo heer'lijk zijn ook d'ander.

Elk speel zijn Rol.
 Karel Ver Loove.

Antwoordt.**Toon: *O Heer! aanziet doch, &c.***

HET Oog,
 Van God, gestelt om hoog,
 Om te aanschouwen,
 Daar wy op bouwen,
 Speelt vaak op ydelheid,
 En heeft de wijst verleid,
 Door lust tot Vrouwen.
 Het Oog,
 Den eersten mensch, bedroog,
 Die, door de loogen,
 En 't oog, bedroogen,
 Beet in de schoone vrucht,
 En bragt zich tot de vlucht,

Door 't spel der oogen,

Het Oog,
 Daar het gezichte uyt vloog,
 Door heldre stralen,
 Dat heeft doen dwaalen
 David, als hy, tot moordt,
 En overspel bekoort,
 Raakte in veel quaalen.

Het Oog,
 De wijste 't harte boog
 Van God te keeren,
 't Welk ons moet leeren,
 Het oog altijd te slaan
 Van al dat ons mag schaên,
 Quetsen of deeren.

Op dat
 Wy niet, van 't rechte pad,
 Licht dwaalen moogen,
 Door 't spel der oogen:
 Maar blijven wel bereid,
 Op 't pad der zaligheid,
 Door God getoogen.

Leeft vrolijk.

Antwoord.

Stem: *Carileen en wild u niet verschuylen.*

+ DOor de VROUW,
 Liet *Adam* sich verleyden,
 In het aardsche Paradijs:
 Daar hy (in overvloed)
 Genoot het goed,
 De Hemelsche soetheyt:
 Als Gods eygen beeld:
 Sonder bouw,
 Of planting, van haar beyden,
 Of een eerst betaalde prijs,
 Ja sonder werk, of konst:
 Alleen uyt gonst
 Van d'opperste goedheyt;
 An hem meê gedeeld:
 Al wat de aarde,
 Uyt haar milde schoot,
 Teelde, en baarde:
 So volmaakt, so groot,
 So schoon, Ten toon,
 Hem, voor het oogh gesteld.
 Op dit veld,
 Wierd hy verleyd ter doodt.

+Genes. 3.6.

2. Door een HOER⁺
 Liet *Simson* sich berooven
 En ver-rukken, van 't verstand:

+Jud. 16.16.17.

Schoon hy haar valscheyt sach,
Van dach, tot dach,
Tot dat hy besweek, en
Sich vermeesterd vond.
Siet: so voer
Hy (in het licht gelooven)
Door een teere VROUWEN-hand;
Die hem, met *list* verwon
Mits sy, niet kon
Als vleyen, en smeeken:
't Geen se best verstond.
Die so veel sterkte,
In sijn lichaem droech:
Die so veel werkte:
Die sijn vyand joech
Als 't wild: verspild
(Al speelende) 't geluk:
Tot sijn druk.
Dit is bewijs genoeg.

3. Door een *Stoet*[†]

Van af-gerechte VROUWEN
 Wierd de alder *wijste Vorst*,
 Die van de Hooste-God,
 Het hoogste-lot,
 Hier, hadde verkreegen,
 (Met een Koning-staf.)
 In 't gemoed,
 Een bitt're-dronk gebrouwen:
 Die hem walghde, boven dorst:
 Als hy d'afgodery,
 So veyl, so vry,
 Den loop (in haar weegen)
 Ja sijn offer gaf.
 Hy, die door *wijsheyt*,
 Tot den hemel klom:
 Hy, die door grijsheyt,
 Van sijn ouderdom,
 In eer, veel meer
 Als al-de weereld blonk:
 Die versonk,
 In dese modder-kom.

†Reg. 11.4.

4. Hier uyt blijkt

Dat d'alder *wijste Mannen*,
 Door de *Vrouwen* zijn verleyd:
 Als haar geslepen Tong,
 't Gemoet besprong:
 Die 't hart (door 't begeeren)
 En de ziele wond.
 Voor haar wijkt
 De *wijsheyt*, als gebannen,
 Met de Reedens billijkheyt;
 't Verstand, en sterkt, en macht,
 Schijnt, sonder kracht,
 En laat sich verheeren
 Van een Vrouwen mond.
 Zeeden, en wetten,
 Worden krachteloos,
 Als zy, haar netten
 Spannen, voor een poos:
 Het swaard, veraart:
 En 't harde-staal, word week:
 Want het bleek,
 In 't voor-beeld, dat ik koos.

5. Daarom acht

Ik, (na mijn beste oordeel)
 Dat de *Wijste-man*, die leefd,
 Het lichste, word beroerd,
Verleyd, ver-voerd,
 Van 't pad, dat ten leeven
 Hem geleyden sal:
 Door 't geslacht
 Der VROUWEN; dat veel voordeel
 Booven hem, in 't weesen heeft:
 Bevalligheyt: en list:
 En schoonheyt, ist:

't Geen haar is gegeven:
Dikwijls tot een val
Van, die sijn ooren,
Leend an dees' *Sireen*
Om haar te hooren
Door *begeert* alleen:
Begeert, die deerdt,
Die leyd hem uyt het spoor,
Als sy voor
Gaet; met bedekte *schreên*.

1 Tim. 2.14. *De Vrouwe verleyd zijnde, is in overtredinge geweest.*

3 Esdra. 4.32. *ô Mannen, hoe en zijn dan de Vrouwen niet sterk? dewijle sy also doet?*

Jacob Steendam.

Noch vaster.

GVnstige, en bysondere Heeren en Vrienden, de lust en liefde, zo tot d'Eedele Rym-konst, als deugdelikke wetenschappen, hebben my de vrymoedigheid gegeven; van dese navolgende vraagh, aan Vw E. voor te stellen, bedanckende Vw E. voor de moeite die ghy genomen hebt, van uwe antwoorden, my, daarop, ter hand te stellen, hoope 't zelve met alle danckbaarheid te verschulden. Gelieft dan een weinig stilte te geeven, om zo het een als 't ander aan te hooren, en een rechtmatig oordeel met my te vellen op de verdienste der op gehangen prijzen: 't welck doende zult my verplichten, om nu; en altijd te zijn.

Gunstige en bysondere Heeren en Vrienden, Uwe aller Dienst-willigste.

Aan Dirck Zoutman.

Op de Vraag: Waar word de wijste Man, &c.

*NAm tuos, u kooft d'opper prijs;
 Wijl uw gezoute reeden,
 Den weg ons kooft ontleeden,
 Waar in, waar door, op welck een wijs,
 De wijste Man van allen,
 Te blind begon te mallen,
 En van het pad der zaligheid,
 Al spelende, zich vond verleid.*

Aan K. Ver Loove.

Op de zelve Vraag.

*VEr Loove, ghy streelt ons gehoor,
 En wijst hoe Salomon, hier door
 Zich zelve liet vervoeren.
 De tweede prijs hebt ghy verdient.
 En Visscher, aller Visschers vriend,
 Ghy kunt uw luit zo roeren,
 Dat elck, door uw gezangen, zag
 Hoe veel 't bedrieg'lik oog vermag,
 En dat dat word bevonde
 Een venster daar de zonde
 Door in het harte sluipt eer dat men 't waant of weet.
 Dus word de darde prijs, met recht, aan u besteedt.*

JAN ZOET *Amsterdammer.*

III. Vraag.

*Wat is het allerbest en 't ontelbaarst of Aarde,
't Geen, by de Menschen, word geacht het minst van waarde.*

Antwoord.

Stemme: *Ach! Schoonste Nymph, aanziet een, &c.*

Wat my, van 't best en 't ontelbaarst' op Aarde,
Kan komen in 't gedacht,
En dat het minst gehouden wordt van waarde
By 't Menschelijk geslacht,
Is, hou ik vast, des Heeren milden zegen,
Die door de gansche werelt wordt
Zeer overvloedig neêrgestort,
Gelijk een Regen.

De zegen Godts doet alle planten bloejen;
Bouwt Steden, Kerk en Hof.
He zegen Godts doet alle spruiten groejen;
Deft Princen uit het stof,
En komtze weêr in haren zetel veste.
Godts zegen 't all' in al bevat;
Daarom wordt zy, van my, geschat
Het allerbeste.

De zegen Godts is met geen tal te noemen;
Sy is in alle ding;
In Menschen, Vee, in Kruiden, Gras, en Bloemen;
Aanzienlik of gering:
Sy is in 't grootst', in 't kleinst', in 't lichtst', in 't zwaarste;
In d'Aarde, Lucht, en in de Zee:
Herhalven houden wy haar meê
Det ontelbaarste.

Dat nu dit best' en 't ontelbaarst der dingen
Het minste wordt geacht,
Kan u heel licht en klaar mijn Muza zingen:
Schoon iemant hier met kracht,

Wou tegen woên, vol yvrend' onverstanden;
 Wat reedlik Mensch is niet bewust,
 Hoe yder een gestadig kust
 Sijn eigen handen.

Den Stee-man roemt zijn loopen en zijn draven,
 En zijn voorzichtigheit;
 Den Landt-man prijst zijn zweeten en zijn slaven;
 Den Krijgs-man zijn beleidt;
 Den Koning zal op zijne machten bouwen:
 Maar niemant zal op deze Rots;
 Het best' en 't meest'; de zegen Godts,
 Te recht betrouwen.

A. Leeuw.

Antwoord.

Toon: *Edel aartisten koen, &c.*

HET beste op deze aard,
 En 't ontelbaarst van allen,
 Dat by de mensche onwaard
 Geacht word, door haar mallen,
 Dat is Gods grooten zeegen,
 Sijn genaad wijt verspreidt,
 Daar toe dien gulden zeegen
 Van zijn Barmhertigheid.

Hoe zal mijn ziel dan zijn
 In vrolikheid verheeven,
 Als ik mijn schuld, met pijn
 Moet, schuldig, aan u geeven.
 Doch uw groote genade,
 En uw Barmhartigheid,
 Kan my met vreugd verzade,
 Tot rust en zaligheid.

ô Gode! geeft my dan,
 Dat ik mag vrolik weezen;
 Want uwe Naam en Van,
 Word over al gepreezen,
 Door Rijkken, Land en Steeden
 Gelijk uw woord verbreed,
 Ziet men genadigheeden,
 Daar toe Barmhartigheid.

Koomt harte queelt een lied,
 En wilt uw God lof zingen;
 Op dat de weereld niet
 Uw kan in onmagt bringen.
 Uw God is vroeg en spaade
 By u tot zaligheid.
 Te doen aan u genaade,
 En zijn Barmhartigheid.

Tewis Dirxsz. Blok.

Antwoord.

Stemme: *Geen smert en duurd des Menschen ronde tijd.*

1.

HET alderbest, ontelbaarst', minst geagt
 Het zy zichtbaar, of onzichtbaare dingen
 Zijn d'Eed'le zielen, van 't Mensch'lik geslagt.
 Welk *Muza* zal dit na behooren zingen?

2.

Wie was, of is, of zal ons zijn de Man,
 Die dit getal in 't duyzendste zal tellen?
 Wat staale pen is 't die beschrijven kan,
 't Ontelbaar deel; onmoog'lik is 't te stellen.

3.

Der zielen Vorst, onz' heyligen Heylandt⁺
 Zey: 't is vergeefs, of iemand konde winnen
 't Geheel Aardrijk, tot schaê der zielen; want:
 't Is alderbest; maar weynig die 't beminnen.

⁺Matth. 2.17.

4.

Het schoon-schijnend, dog water veruwig beeld⁺
 Des werrelds, zal in 't uytterste der daagen,
 Vergaan, met al haar wellust, vreugd', en weeld';
 Als 't beste deel, zal opwaarts zijn gedragen.

⁺1 Joa. 2.17.

5.

Vermogent God, dit Edomijts geregt,⁺
 Laat dat mijn ziel, dog nimmermeer bekooren;⁺
 Schoon my 't onagtzaam, hoofd'looz beest bevegt;
 Want minst geagt, is aldermeest verlooren.

⁺Gen, 25.31.32.

⁺Heb. 12.16.

Elk speelt zijn Rol.
 Karel Ver Looe.

Antwoord.

De tijd is 't alderbeste, en 't ontelbaarste op aarde,
Die, by de menschen, word geacht het minst van waarde.

Toon: *Het vinnigh stralen van de Zon, &c.***1.**

Wie dat, in tijds, den tijd niet acht;
Maar wil al willens blindt zijn;
En, na de tijd, noch tijd verwacht,
Zal, laas! te laat het kindt zijn.

2.

Neemt waar den kostelijcken tijdt,
Dewijl de daagen boos zijn,
En dat, by na de deugd ten spijt,
De menschen goddeloos zijn.

3.

De Swaluw en den Oyevaar,
De Tortelduif en Kraanen:
Die neemen haare tijden waar,
Van koomen en van gaan: en

4.

Den afgerechten Akker-man,
Die 't Land niet laat verwoesten,
Slaat in de Sai-tijd, wakker an,
En past weer op het oesten.

5.

Den Schipper die zijn ty vergist,
Van ebben en van vloeien,
Zal hem, wanneer hy 't vind vermist
Vervloeken en verfoeien.

6.

Dat ons de tijd dan, eer men 't weet,
Niet onverhoedts verrasse:
Maar dat wy 't vuil bezoedelt kleeft,
Der zonden zuiver wassen.

7.

Om, naa 't verloop van deeze tijd,
 In 't endelooze bly zijn
 Te raaken, daar het al verblijdt,
 Van tijd en pijn zal vry zijn.

D. Zoutman.

Nam Tuos.

Antwoord.**Toon: ô Karsnacht! Schoonder, &c.**

Hier vraagt de wijsheid, met eerwaarde,
 Wat 't beste, en 't meeste is op aarde,
 En, by de menschen minst geacht?
 Ik zeg, tot antwoord, op deez reeden:
 Niet beeter dan den dag van heeden,
 't Welck is ons tijd, ons dag, ons nacht.

De tijd, van God, aan ons gegeven,
 Om eerlik, vroom en wel te leeven,
 Tot lof en eere van zijn naam,
 Word vaak, by ons, onnut versleeten,
 Dat wy die quijt zijn, eer wy 't weeten:
 Waar door wy worden onbequaam.

Om God, nu en altijd, te prijzen,
 Na les en leere van de wijsen,
 Wiens woord en leer is: doet doch vlijt,
 Ghy mensch, en neemt hier wel in waarde,
 Terwijl ghy leeft op deeze aarde,
 Uw ontelbaare en waarde tijd.

Dus laat ons dan den tijd voorstellen,
 Boven 't geen wy op d'aarde tellen,
 Eer wy die haastig worden quijt.
 Laat ons den tijd hier wel besteeden.
 Mint God, en eert zijn waardigheeden.
 Hier is niet meerder dan den tijd.

L. VISSCHER.

Leeft Vrolik.

Antwoord.**Toon: *Schoonste Nymphje van het woudt, &c.***

HET ontelbaarste op de aard,
 't Meest van waard,
 En het minst geacht by menschen;
 Na ik oordeel, is de tijd,
 Als die quijt
 Is, zal meening die weer wenschen.

J. Zoutman. Junior.

Aan A. Leeuw.***Op d'Antwoord van de III. Vraag.***

LEeuw, ghy hebt het hoogste lot
 Door uw aartig Rijm gewonnen.
 Volg den draat, door konst begonnen,
 Tot ghy 't loon geniet by God.

Aan K. Ver Loove.***Op de zelve Vraag.***

Wie zijne ziel, met u, voor 't beste schat,
 Die blijft aan God verlooft, op 't zalig pad,
 En zal, als hy kooft, in die stant, te sterven,
 In 't Heemelryk, gewis een prijs verwerwen.

Aan T.D. Blok.***Op de zelve Vraag.***

EEN ander Blokt om Vorsten gonst,
 Om geld, en goed, en andre zaaken,
 Maar ghy, ô BLOK! blokt, om door konst,
 U, by 't gemeen, beroemt te maken.
 Traght dan naar 't beste, benje wijs,
 En 't ontelbaarst, gestaag, om prijs.

JAN ZOET Amsterdammer.

IV. Vraag.

*Wat is ons nutter, 't Kruys, in Armoed', te draagen,
Of weelde in voorspoed, om God, namaals, te behaagen?*

Antwoord.

IN Voorspoed raakt de weeld' (eer dat men 't weet) aan 't hollen,
Op 't wreevelige Paard, genaamt de *dartelheyd*,
Zoo dat de menschen, als broodt-droncken; suyze bollen
En opgeblaasen zijn, daar d'Armoed' ons bereyd',
Ja, maakt de ziel, en 't Lijf beqwaam om 't kruys te draagen;
Want, Armoed', Ootmoed baard, en ootmoed' waare vreez'.
Dit is den eersten trap om wijs'lijck naa te jaagen
De heyl'ge Vreede-vaan, die Jezus zaalig Preez,⁺
Zoo wort, in Armoed', geboudt des Heeren tempel
In 't binnenst' vande ziel, daar God sijn zeetel vest.
Manasse is hier van een leevendig Exempel.⁺
In Armoed' kent men God', en eygen nietheyd' best.

⁺Matth. 5.9.

⁺Gebet Manass. 1.

Ons Hoofd, en Middelaar is ons niet voor getreden
In voorspoed', en in weeld', ô! neen? in Armoed',
En daarom wordt vermaant aan sijn beminde leeden,
Hem zoo te volgen; want nadien de tegenspoed
De meester heeft getreft, wie zal de knegt verschoonen?⁺
Wel zaalig is hy dan, die 't kruys, in Armoed', draagt.
God zal, naa deeze Proef, hem met sijn zeegen kroonen.
Hoe nut is 't werck dat God hier, en hier naa behaagt?
Ook is 't een wisse Peyl zoo u de geessel-straamen
Van tegenspoed', en kruys, niet drukken als de Rest*,
Ghy zijt een bastaard-vrugt, en niet van d'erfgenaamen;
Jn Armoed' kentmen God, en eygen nietheyd' best.

⁺Joh. 13.16.

*De Rest namentlijck die de
kastijdinge deelagtig zijn,
Hebr. 12. vers. 8.

Drie-vers zig-liedt, op 't zelve voorwerp. Stemme: *Laura zat laast by de Beeck.*

1.

KOn het domme Heydendom
Deze Gulden-spreuck beminnen:

*Kent u zelven; wel! waarom
Zou een Christen-ziel, van binnen,
Niet verheugt zijn, met de zinnen,
Over 't middel dat ons leert
God, en eygen nietheyd kennen;
Laat armoed' haar waagen mennem,
't Nutste nut, door 't kruys, vermeert.*

2.

+ God kastijd die hy bemind
Met armoede, kruys, en lijden;
Yder zoon die dit bezind,
Denckt: naa lijden komt verblijden;
Daar moet hier, in deeze tijden,*
Of hier namaals zijn geweest,
Beter dan in 't sterflijk leeven;
Wat kan weeld' in voorspoed' geven,
Minder nut dan meenig meent.

+Hebr. 12.6.

*Neemt hier tijden voor
Jaren, ziet Dan. 4.

3.

Waar Rijckdom, in voorspoed, groeyd',
('t Zy door winst of zweetig slaaven)
+ Leyt de ziel (als vast geboeyd)
In die aardtschen schat begraven.
't Kruys baard namaals nutter gaaven;
Dogh, wat nut is 't kruys voor die 't
Draagen aan een gouden keeten,
't Is (schoon of zy 't niet en weeten)
Water-veruw, en anders niet.

+Matth. 6.21.

Elk speelt zijn Rol.

Karel Ver Loove.

Antwoord.

Ick doop mijn Pen in d'Inck, en geve mijn advijs
Op d' op-gestelde vraech, op hoop dat ick een prijs
Sal krijgen; doch so ick hier meê geen prijs kan trecken,
'k Versoeck 't geselschap niet met mijn advijs wil gecken.
In voorspoet weelderich te wesen, dat is mis,
Die sulx doet te veer van 't spoor verbystert is,
Hy steunt met *Ikarus* op smeltbre wasse vlercken,
Hy doet met *Belthasar* mijns oordeels sotte wercken.
Die man wanneer dat hy in groote wellust sat,
En soo men 't voorspoet noemt, oock groote voorspoet hadt,
Wiert door de starcke handt van Gode neer geslagen;
De weelt in voorspoet kan den Hemel niet verdragen.

Laet ons het voorbeeld van dien Ziel-voocht volgen naer,
 Die in sijn grootste kruys en uysterste gevaer,
 Of soo men 't doodts-noot noemt, geduldig heeft geleden
 De grootste spot en smaed, die hem de Jooden deden;
 Doe hy geslagen wiert, hy sloech niet wederom,
 Hy macktent kromme recht, en 't rechte nimmer krom;
 Doe hy bespoogen wiert, heeft hy niet weer gespoogen,
 Maer duldelyck gedult. Hy sit, in 's Hemels boogen,
 Gekroont ter rechter handt sijns vaders, met die kroon,
 Die dien Man is bereyt, en wech geleyt tot loon,
 Die tot den eynde blijft volstandigh; en ick oordeel,
Die 't kruys, in armoed, draeght, die doet sijn ziel groot voordeel.

Sang,

Wyse: *Schoonste Nymphje in het Woud.*

Job die droech oock met gedult,
 Sonder schult,
 't Kruys, hem opgeleydt van Goode,
 Doen hem, van den Duyvel, werdt,
 Groote smert
 Aengedaen gelijk de snoode.

Doen hy wert berooft van goet,
 Huys, en bloed,
 En van Vee, seer menigvuldig,
 Droech hy, als een Kristen moet,
 In ramspoet,
 En in armoed 't Kruys geduldig.

Daer nae gaff hem Godt de Heer,
 Oock veel meer
 Goed, als in sijn eerste dagen;
 'k Segh noch eenmael, voor het lest,
 Het is best
In sijn armoed, kruys te dragen.

J. Zoutman Junior.

Antwoord.

NAdien de Wijsheit vraagt, wat voor den armen mensch
 Het nutst is, 't lastig Kruis, in armoed' te dragen,
 Of overvolle weeld' in voorspoedt, na zyn wensch,
 Om namaals, eeuwiglik, den Schepper te behagen.

So zeidt mijn Muza dit: 't is nutter al de slagen
 Van 't ongenadig Kruis, vol noemelooze pijn,
 Vol ongemak en spot, vol tegenspoet en plagen,
 Te lijden, dan vol weeld' in voorspoedt hier te zijn.
 Daar weeld' in voorspoedt is, is darterheit, en wijn,
 En pracht, en overdaadt, ja hoerery daar nevens.
 Wat weeld' in voorspoedt schenkt, is niet als hels fenijn.
 Die 't Kruis, in armoë draagt, ontfangt de Kroon des levens.

Is 't zo niet, inderdaadt, dat alle Kind'ren Godts,
 Geduirig, eeuw op eeuw, Kruis, hebben moeten lijden?
 Zeidt niet Godts Geest, daar haar de Werelt als ten trots
 Geweest is, en wy met de Werelt moeten strijden;
 Dit heeft ons zonne-klaar, in dees heilzame tijden,
 De mondt der waarheit zelf, met macht, geopenbaart.
 Als die sijn Heyl'gen Naam niet trachten te belijden,
 Uit vreeze voor het kruis, die zijn hem gansch niet waardt.
 Wie dan, om Christus, kruis, in armoë, wedervaart,
 Die leer geduldig zijn, in alle rampen tevens,
 Schoon hem het lastig kruis verdrukten onder d'aardt.
 Die 't kruis, in armoë, draagt, ontfangt de Kroon des Levens.

Liedt, op 't zelve Voorwerp.

Stemme: *O Schoonste Personaadje.*

AL wie, met hart en zinnen,
 Wil trachten, om Godt namaals te behagen,
 En 's Levens Kroon wil winnen,
 Moet leeren 't kruis, in armoë, te dragen.
 Het lastig pak,
 Van ongemak,
 Kan ons alleenig veil'gen
 Den weg des vreden,
 Het spoor des zaligheden;
 't Padt der Heil'gen.

Want als men hier wil leven,
 In stage weeld' en prachtig' overdaden,
 Zo zalmen zich begeven,
 Te wandelen op Goddeloose paden.
 Niet een van al,
 Op 't Jammerdal,
 Kon zo gelukkig wezen,
 Dat volle weelde,
 Hem nimmermeer verveelde,
 Godt te vrezten.

Die zo gelukkig werden,
 Dat zy het kruis, in armoê, kunnen lijden,
 En staâg daar in volherden,
 Ja! tot hun alleruiterst moedig strijden,
 Besitten dan,
 't Recht kanaân,
 Hier namaals, tot een loone,
 Daar sy ontfangen,
 Haar lang gewenst verlangen,
 's Levens Kroone.

A. Leeuw.

Antwoord.

RYckdom in overvloed, noch Armoed, swaer en groot,
 En wilt mijn dogh (ô! Heer) op deser aerd' niet geven,
 Versaken mogt ick u, door last des hongers noodt,
 En seggen, waer is God, mijn Heere nu gebleven?
 Rijckdom in overvloed, te hebben op dees aerd',
 Baert twist, en haet en nijdt, in dit vergancklijck leeven.
 Voorspoed baert lust tot sond, en weckt ons tot hovaerd';
 De weelde in voorspoed, doet menig namaals sneeven.
 Dus Heere die wel kent, hoe broos mijn sinnen zijn,
 Gunt mijn met lijdsaemheydt, geduldigh 't kruys te dragen,
 Geeft ons nooddruftig heydt, al baert ons d'armoed' pijn,
 Noch nutter Armoed is, als weeld', tot Godts behagen.

Want ghy zijt Heer een troost, der armen, inde noodt,
 Die vast op u genaed, en hulp, altijd vertrouwen;
 U Spreuck leyd *Lazarus*, gerust in *Abrams* schoot,
 En straft den Rijcken Vrek, in wanhoop en mis-trouwen.
Job veel gequel en strijdt in armoed over quam,
 Heeft nochtans met geduld, en lijdsaemheyd geleden;
 Sijn woorden waren al: God gaff, God weder nam,
 Doch leeft nu als uw knecht, by u, mijn God, in vreedden.
 Dus bid ick u mijn God, leert mijn geduldig zijn,
 Te nemen op mijn kruys, in pijn, armoed', en plagen;
 In noodt sendt mijn u hulp, u troost verstercke mijn,
 Veel nutter armoed is, als weeld', tot Godts behagen.

Gesang, op 't voorgaende.**Stemme: *O Heer, aensiet doch, &c.***

O Heer!
 Wijst ons dog meer en meer
 Ons kruys te dragen,
 Na u behagen,
 In armoed', druck en pijn,
 Leert ons geduldig zijn,
 In onse dagen.

O God!
 Geeft dat wy u Gebodt
 En Wetten houwen,
 Op u Woort bouwen,
 In armoed', angst, en noodt
 En alle tegen-stoot,
 Op u vertrouwen.

O Heer!
 Verhoort doch ons bekeer,
 Reynigt ons klaerlijck,
 Van sonden swaerlijck;
 Verdrijft der zielen last,
 Geeft dat ons niet verrast
 De doodt vervaerlijck.

O Godt!
 Die wil dat wy ons tot
 U weder keeren,
 En ons verneëren,
 Geeft dat wy onse kruys,
 Dat yder heeft in huys,
 Wel dragen leeren.

O Heer!
 Geeft dat wy, na u leer,
 De weelde mijden,
 In onse tijden,
 Op dat weeld' in voorspoed',
 Niet wende ons gemoed',
 Of breng in lijden.

O Godt!
 Ick bid u tot een slot,
 Leert mijn wel dragen
 Mijn kruys en plagen,
 Op dat ick namaals mach,
 In mijnen jongsten dach,
 U wel behagen.

Leeft Vroliek.

Aan K. Ver Loove.

Op de IV. Vraag.

WYl 't *Ver Looven* van de weelde,
't Zalig kruys, dat zeegen teelt,
Zo wel in uw rijmen speelde,
Dat mijn ziel geen ramp verveelt,
Om eens d'Opper-prijs te winnen.
Door geduld, in lijdzaamheid,
Des heeft uw mijn Zang-goddinne,
d'Opper-prijs ook toe geleidt.
Weelde in voorspoed zit verschoove,
'k Wil my dan aan 't kruis verloove.

J. ZOET *Amsterd.*

**Aan J. Zoutman junior,
Op de zelve Vraag.**

Zoutman, uw gesoute woorden,
Stellen 't kruis zo schoon ten toon,
Dat ik my, om sulck een kroon,
Lijdzzaam liever liet vermoorden,

Dan, in weelde, 't waardste pant,
Aan den Duivel op te dragen.
Ghy hebt, in het kruis behagen.

Koom, ontfang dan, van mijn hand,
Voor uw reedelik bewijs,
Waarde Vriend, den tweede Prijs.

**Aan A. Leeuw,
Op de zelve Vraag.**

LEEUEW, ghy koomt, gelijk een Leeuw,
Al het dartel Hof-geschreeuw,
Van de weelde zo bestrijden,
Dat wy 't kruis veel liever lijden,
Om hier namaals, tot een loon,
Na de ramp, des leevens kroon,
Op ons hoofd, van Godt t'ontfangen,
Dan, door weelde, met gezangen,
Na het eeuwige vuur te gaan:
Wilt met my dan 't kruis voortaan,
Op het allerhoogst, beminnen;
Wijl daar heyl by is te winnen,
Daar, mijn Vriend is 't klaar bewijs:
Want u hoort de darde Prijs.

JAN ZOET Amsterdammer.

V. Vraag.

*HOe zal een Man zijn recht, en Achtbaarheid bewaren,
Wanneer een boze Vrouw, in gramschap uit durft varen?*

Antwoord.

+ DE Man, is (in de echt) tot hoofd, en Heer, en Leyds-man
Des Wijfs, van God gesteld. Dit opend hem zijn plicht,
Haar lief te hebben: als ons Middelaar, en Scheyds-man;
Sijn Tortel-duyf bemind; besorgd, beschermd, en sticht.
Het hoofd, en queekt, en voedt, en dekt zijn ledematen.

+1 Cor. 11.3, 7. 1 Petr. 3.6.
Prov. 2.17.

+ Een Heer, Regeerd zijn volk, tot 's volks behoudenis.
Een Lijds-man, sal zijn heyr voorgaan: en noyt verlaten;
Mits hem de opper-wacht, en sorg, bevolen is.

+Ephes. 5.29.

Hier heeft hy stof, zijn RECHT, en *achtbaarheid* te houden:
Wanneer hy zijn *beroep*, niet self te buyten gaat,

+ Daar hy sich aan verbond, ter tijd, doen hy haar trouwen,
Het Recht, en d'achtbaarheid des Mans, boud huys, en staat.

+Malach. 2.14.

Maar, so een deugdszaam Man, is door de trou gebonden
An een *boos-aardig Wijf*: dat rust, en vrede stoord:
Waar mee zijn achtbaarheid word (by gevolg) geschonden
Gehinderd, 't heus GESACH te oefnen; so 't behoord.
Wat staat hem hier te doen? sal hy haar bose driften
Inwil'gen? en hem self, en haar, en 't huys-gesin,

+ Verkorten? Neen geensins, de goddelijke schriften

+ Verschoonen *Achab* niet, om *Isabels* gewin.
Hy word een Moordenaar, door haar vervloekte handen:
Om dat hy self, zijn *Recht*, en *achtbaarheid* verlaat.

+Deut. 13.6.

+1 Reg. 21.7, 9, 19.

+ Gelijk de *wijste Man*, sich mede so ontmanden.
Het Recht, en d'achtbaarheid des Mans, boud huys en staat,

+1 Reg. 11.4.

Wat dan (in dit geval) te doen, en an te wenden,
Om hem, en haar, en 't huys, te houden in zijn stand?

+ Een hoofd, sal self het lijf, niet quetsen, slaan, noch schenden:
Maar *sachte middelen* (fluks, met een teed're hand)
Gebruyken op de wond. Doch, so dit niet kan baten,
Een *scherper tegen-gift*: of wel een *Korosijf*
Op 't spannende geswel: of ook den *ader-laten*:
Om 't ongesonde bloedt te trekken, uyt het lijf.

+Ephes. 5.29.

Ja, 't *set ook deelen af*, met *sagen*, of met *snijden*,[†]
 Om tijdig, tegenstand te doen, 't gevaarlijk quaad.
 So moet dan 't hoofd, de pijn (tot 's lijfs behouding) lijden.
Het Recht, en d'achbaarheydt des Mans, boud huys, en staat.

[†]Deut. 13.6, 7, 8, 9.

Sang-vaarsen: op de selfde sin.
Stem: *Van Juffrouw Spillebouwt.*

1.

d'ACHTBAARHEYDT der Mannen,
 Leyd niet, in een heerschappy:
 Vinnig, uyt gespannen,
 Door den wind, van hoovaardy.
 Maar *Liefde*, en *Trouw* (met sachtmoedigheydt)
 Heeft wel een veylige wech bereyd,
 Om een *Ega*, in dit leven,
 An te kleeven:
 En te geeven,
 't Geen haar is toe-geseyd.

2.

Maar, so *boose Vrouwen*,
 Door een uyt-gelaten TONG,
 's Mans gemoed benouwen:
 Met een om-bepaalde sprong:
 Die driftig, van zeeden, ja reeden wijkt:
 Dat de godloosheydt, door boosheydt, blijkt:
 Dan betaamd hem, 't quaad te weeren:
 Haar te keeren:
 En te leeren,
 Dat sy, het mars-zeyl strijkt.

3.

Laat gy haar den Teugel
 In de boosheydt, ruym, en los:
 En sy, uyt den beugel,
 Komt te springen: in een bosch
 Van sondige-daden: door wrevelheydt:
 Denkt, dat gy haar, dan ter hellen leydt:
 Want, de *wacht is u bevoolen*.[†]
 Let haar 't doolen:
 Blust die koelen:
 Eer sich, dat vuur verspreyd.

[†]Prov. 2.17. Malac. 2.15.

4.

+ Geen GESACH is Ouder,
 Als dit Huysselijk gebied:
 Daar men Godts Stee-houder,
 Vaderlijk, Regeeren siet:
 Die d'opperste-wetten (na plicht) bewaard:
 En sijn *beroeping* (met vlijt) an-vaard:
 Als voor-ganger, in de zeeden,
 In de Reeden,
 In Gebeden,
 Wijn hy geen Tucht-roê spaard.

+Gen. 3.16.

5.

Maar, gy moet voorsichtig
 Zijn, in 't geen gy doet, en laat:
 Want, gy zijt dit plichtig,
 In den *Huwelijken-staat*.
 Houdt vriendelijkheid, met ontsach verseld:
 Als gy, u selve in order steld.
 Om haar, ook geen Reên te laten,
 U te haten:
 Schoon haar *praten*,
 En haar *bedrijf*, u queld.

6.

Kunt gy dit betrachten,
 (Of gy nooyt haar boosheyt breekt)
 Yder sal u ACHTEN,
 Mits de stomme-reden spreekt:
 Wijn gy haar, met deftigheydt tegen-gaat:
 + En de verachting (met JOB) versmaadt.
 Wat hield *Michal*, 't smadig spreken:
 Bitsheys teeken,
 't Is gebleeken,
 Dat het haar heeft geschaadt.

+Job. 2.10. 2 Sam. 6.21.

Genes. 3.16. *Hy sal over u Heerschappye hebben.*

1 Tim. 2.12. *Ik en late de Vrouwe niet toe dat se leere, noch over den Man heersche, maar wil dat se in stilheydt zy.*

Jacob Steendam.

Noch vaster.

Antwoord.

GOD heeft den man ('t is waar) een Voor-reght toe-geschreven,⁺

Dit 's blijkkelijck in 't Oud' en Nieuwe Testament.

Dogh! 't word inzonderheyd de Vrouwe ingeprent,

Op datze willig buygh, Ja! zonder tegen-streeven.

Maar als een Godd'looz Wijf, het Vrouw'lijk Jok, verbreekt,

Zoo dat de gramschap 't bloed in d'aaderen doedt kookken,

En dat zy onbesuyst het tooren-vuur doedt rooken.

Ja! grouw'lijck tierd, en raast, en laster-woorden spreekt.

Wat staat een Man te doen? mijn *Muza* zeyd u ditte:

Sy zondigt voor haar Man, dogh meest voor't *Eenigst' Een*;

Die 't eenmaal straffen zal, niet door de Man, ô neen!*

Een Man die mag zijn Reght niet met geweld Bezitte.

⁺Gen. 3.16. 1 Cor. 14.34.
Ephes. 5.22. 1 Tim. 2.11, 12,
13. Tit. 2.5.

*Rom. 12.19.

Indien men met geweld, met slaan, of and're plaagen,

Sijn Vrouw' nogh dwingen kan tot onderdaanigheyd,

Zoo waar de zaak nogh iet; maar neen! ons' Spreek-woord zeyd:

't Bejaarde Vrouwe-vleys dat wil niet zijn geslaagen.

Indien u yver-drift zoo heftigh reed te Paard,

En datje van dat kruyd een proefje qwaamt te smaaken,

Sy vloog u inden baard, en krabde beyd' uw kaaken.

Ziet daar! u aghthaarheyd wierd niet een oortje waard:

Want dan zoo zietmen eerst het onderst' boven spitten.

Dan braakt den af-grond uyt, een Poel van Raazerny.

Wel-aan dan Christ'lijk-man, kom overleght dit vry:

Een Man die magh sijn Reght niet met geweld Bezitten.

Wat raad dan dat het Reght geen Schip-breuk komt te lijden,

Wanneer zulk een Orkaan van Storrem-winden waeyt?

Ick oordeel dit voor best: als 't u dus teegen-draayd,

Zoo bind een Reefje in, en gaat dan wat ter zijden.

Niet als' een Laf-hart doet; maar! als een wijs'lijk Man;

Laat zoo haar hittig-bloed een weynig needer-zinken,

En spreekt haar dan eens aan. dog! wil zy 't grondt-zop drinken

Van 't naa-gebleeven qwaad; wel aan! zoo dreygt haar dan,

Schoon ofje 't geenzins meend; toond zoo de geest van 't willen,⁺

En onbevleete Lam, wiens beeld'nis dat ghy draagt,

Dat 's Liefd', en vriend'lijckheyd; dus (schoon 't u niet behaagt,)

Een Man die magh sijn Reght niet met geweld Bezitten.

⁺Luc. 9.55.

Drie-verszich-Liedt, op 't voorgaande.**Stemme: *Agh! Droom hoe qwelt ghy mijn gedagten.*****I.**

EEn Man moet, met verstand en reeden,
 Sijn Manlijck Reght en Aghtbaarheydt bekleeden,
 Schoon sijn Vrouw,
 Hem niet wouw
 Onderdaanigh weezen:
 't Is hem eer,
 Dat hy meer,
 d'Opper-heer
 In gehoorsamheyd hier zoekt te vreezen,
 Dan dat hy om 't nietigh Reght,*
 Met geweld, haar slaat. ey seght:
 Waar hebt ghy deeze vryheyd ooyt geleezen.

*Om dieswille dat het
 tijdlijck en vergancklijck is.

2.

De Wet gaf aan de Oude Vaad'ren
 Geen Geessel-sweep; veel min de nieuwe blaaderen.
 Daar om zal
 Men, voor al,
 Buyten 't spoor niet springen.
 Yders plight,
 Moet in 't light,
 Zijn gestight:
 Maer gansch niet, op datmen deeze dingen,
 Met geweld, en felligheen
 Van elkaêr zal dwingen, neen:
 Men zal een booze Vrouw' tot deugt nooyt dwingen.

3.

Bestuur, bestuur, Heer ons gedaghten,
 Op dat elck Man sijn plighden magh betraghten,
 Dat is in
 Waare min,
 + By sijn Vrouw' te wonen;
 Daar om gaat,
 Met beraadt,
 In der daadt,
 Als een Christ'lijk Man u selfs betoonen,
 Zoo hebt ghy u Reght bevrijdt,
 Schoon haar gramschap bitszig bijt,
 Godt zal u Aghtbaarheyd met zeegen kroonen.

+1 Petr. 2.7.

Aan de Vrouwen in't algemeen.

EEn Vroom, en deugtzaam wijf, die geeft vry willig eere,⁺
 Die eere toe-behoord; en Godt schenckt haar sijn Rijk:⁺
 Maar, Vrouwen die haar Mans hier zoeken t' overheeren,
 Die zijn in hoovaardy de Duyvelen gelijk:
 Want deeze soghten meê Gods achtbaarheyd te schende;
 De hoogmoeds trotsze waan, neemt zelden een goed

⁺Rom. 13.7.⁺Jude 1.6.

E N D E .

Elk Speelt Zijn Rol.

Karel Ver Loove.

Antwoord.

ZO iemants lot zo leit, dat hy, door Echte Trouw,
 Verknocht is aan een booz' onhebbelicke Vrouw;
 Die Man, wil hy sijn Recht en Achtbaarheid bewaren,
 Terwijl zy tegen hem in gramschap uit durft varen,
 Zal niet doen als *Assueer*' aan *Vasti* heeft gedaan;⁺
 Noch met geen Scheidt-brief haar, naar *Mozes* Wet, doen gaan:⁺
 Die Wet des ouden tijds is hier te landt verbroken.
 De Mondt der Waarheit heeft daar anders van gesproken.⁺
 Hoe dan, zal hy haar slaan? geensins. Weerschelden? neen.
 Stil zwijgen dan? ook niet. Hy zal na recht en reên,
 Zien dat hy haar met pit van redenen ter neêr,, stelt.
Die Man bewaart sijn Recht, die 't scheldende Wijf niet weêr,, schelt.

⁺Ester. 1.21.⁺Deut. 24.1.⁺Manh. 5.32.

Toen *JOB* in al sijn ramp noch dankte sijnen Godt,⁺
 En van sijn Huisvrouw wierdt gelastert, en bespot,
 Hy voer niet weder uit, met opgetooge zinnen;
 Maar zeide slechts: gy spreek als eene der zottinnen.
 Toen *David*, voor Godts Ark, gedanst hadt langs de straat,⁺
 En dat hem *Michal* scholdt en lasterd' om die daadt,
 Daar staat niet, dat hy met twist-woorden heeft gestreden,
 Maar dat hy tot haar sprak met wel-gegronde reden.
 Derhalven, als een Man werd van sijn Vrouw gewraakt,
 Die let, dat hy met haar niet meê aan't schelden raakt,
 Maar met bescheidenheid zich self haar tot een Heer,, stelt.
Die Man bewaart sijn Recht, die 't scheldendt Wijf niet weêr,, schelt.

⁺Job. 2.9, 10.⁺2 Sam. 6.20, 21, 22.

Want leit hy toe, met haar te twisten of te slaan,
 Zo is het met zyn recht en achtbaarheid gedaan:
 Men zal hem langs den weg beschimpen en begekken.
 Hy zal, waar dat hy gaat, zyn schand niet kunnen dekken.

+ 't Recht dat hy op haar heeft, naar wil van Godes wet,
 Heeft hy met handt en mondt verbroken en verplet.

+Gen. 3.16.

+ Sijn Mann'lik achtbaarheid hem door de trouw gegeven,
 Werdt hem van yder een als tot een spot beschreven.

+Genes. 2. 18.

Daarom, als iemants Vrouw tot kijven is gesint,
 En dat die Man sijn recht en achtbaarheid bemint,

+ Hy zie dat hy haar 't Woordt des Heeren, tot een leer,, stelt.

Die Man bewaart sijn Recht, die 't scheldendt Wijf niet weêr, schelt.

+Genes. 3.16. 1 Cor. 14, 34.
 Ephes. 5.22.

Liedt, Stemme: *Karileen.*

BY aldien
 Zodanig iemants lot,, leit,
 Dat hy met een booze Vrouw
 Gequelt is alle daag,
 En dat hy graag
 Sijn recht, en sijn achtbaarheidt bewaren zou,
 Die moet zien,
 Dat hy nooit sulcken zotheidt
 Aan sijn scheldent Wijf begaat,
 Dat hy door kyvery,
 So zot als zy,
 In gramschap vervoert, de handen aan haar slaat:
 't Hoge bevelen
 Dat hem toebehoort,
 In alle delen,
 Naar des Heeren Woordt,
 Sal dan
 Dien Man
 Niet volgen meer;
 Ook leit
 d' Acht baarheit
 Van zyn aanzien gansch om veer.

2. Schoon hy Hooft
 En Heer van sijne Vrouw, is,
 Door de binding van den Echt,
 Die Godt in 't Paradijs,
 Tot lof en Prijs
 Der Mannelick' achtbaarheidt, heeft opgerecht,
 Hy verdooft
 De glans die in de Trouw,, is,

By aldien dat hy met kracht,
 Sijn eigen eenig' Een,
 Sijn Vleesch en Been,
 Te schoppen, te stooten, ja te smalen tracht;
 Zelf al de zoetheit
 Van den Echten-staat,
 Onder de voet,, leit,
 Daarmen twist en slaat;
 Dat Huis
 Heeft kruis,
 Meer als het zou,
 Wanneer,
 Hy recht Heer
 Was gebleeven van sijn Vrouw.

3. Of het schoon

Veel beter is te woonen
 In een woest en eenzaam Landt,
 Als by een twistend Wijf,
 Wiens vuil gekijf
 Den Man tot een wee is, en een schaamt' en schandt,
 Wil hy 't hoon,
 Dat zy hem aandoet, loonen
 Met een wederwaardigheid:
 VVat onderrechting dan,
 Geeft sulken Man
 Aan haar, die van Gode hem is opgeleit?
 Kan hy sijn plichten,
 Daar hy zijne Gâ
 Mede moet stichten,
 Wel recht volgen na?
 Ik meen
 Wel neen,
 Mits hy sijn recht,
 Te voor,
 Al verloor,
 Met sijn twisten en gevecht.

4. Dies hierom,

Een Man, indien hy wijs,, is,
 En sijn recht en eer bemint,
 Zal met bescheidenheân,
 En wijze reên,
 Sijn Wijf ondergaan, die kijvend is gezint
 d' Eigendom,
 Die hem tot lof en prijs,, is,

Opgedragen door de Trouw,
 Moet hy als Hooft en Heer,
 Tot sijner eer,
 Zo sturen tot breidel van sijn booze Vrouw,
 Dat het regeeren,
 Van sijn wijze plicht,
 Vreeze des Heeren
 In haar harte sticht:
 Sijn lot
 Met Godt
 Kan zo beslaan,
 Dat dan,
 Zulken Man,
 Haar noch an de handt leert gaan.

A. Leeuw.

Antwoord.

DE Man tot Heer gestelt, van al wat leeft, en sterft,
 Ontfong die maght, en 't regt der Heerschappy, van Gode.
 Dit voor-reght word van elck, die mann'lick trouwt, geerft.
 Dat elck Godts gaef bewaer. Geen vryheydt dient ontvloden.
 De Huys-vooghdy is 't regt, daer 't mann'lijck hooft op boogt.
 Een Vrouw die ondervoegt, waer liever opper-voogt.

Bestaet in 't voogtschap dan 's Mans aghtbaerheydt, en reght?
 En moet hy onder 't wijf, soo mist hy oock dees, beyde.
 Een Vrou die 't reght des Mans, verwint door vuyst-geveght,
 Bedwinght hem tot haer lust, daer sy hem eerst om vleyde.
 Sijn wil heest dan geen kraght, haer moet alleen geschien.
't Is d' eer, en 't regt des Mans geen quaede Vrouw t' ontzien.

De Heerschsught in een Vrouw, baert huys-twist om de broeck:
 En twistende, is 't gemoet voor haet en gramschap open:
 Een toornigh wijf ontsiet self Godt, nogh Bijbel-boeck,
 En is een strijt, niet light te winnen, nogh t' ontloopen.
 De reeden grijpt geen stant, op een onreed'lijck hart,
 Men hout geen dolle koe, met woorden, by de start.

Dus raesende is een Vrouw, die zigh niet toomen kan,
 Tot heerschen onbequaem: nogh wil zy 't al regeeren;
 Eerst dreygtze, en krijgtze ontzag, haer gramschap slaet den Man.
 Wat raet? hoe hout dien Vooght, sijn voogtschap nogh in eeren?
 Hem voeght niet dat hy vleyt, die op zijn wenck most vlien.
't Is d' eer, en 't reght des Mans, geen quade Vrouw t' ontzien.

Hy acht haer gramschap niet, hy doe sijn wil, in 't goet,
 Met swijgen, niet om dat, hy, door haer dwang, moet swijgen,
 Maer wijl 't niet voeght, dat hy verlooren arbeyt doet.
 Door 't swijgen, is de roem der wijsheyt, nogh te krijgen,
 Hy lijdt door 't swijgen niet, 't geen zy wel wil bestaen,
 Een Man doet vaeck sijn wil, al staetze 't Wijf niet aen.

De dwang is goet voor 't quaet; de magt beschermt de Wet.
 Een rechter moet sijn eer, in 't recht oock staende houwen,
 En sien dat hy het recht, in sich niet buyten zet;
 Het zuer, en 't soet, de straf, en streelingh, toomt de Vrouwen.
 Verliest de Man sijn recht, 't wijf mach met recht gebien;
't Is d' eer, en 't regt des Mans, geen quade Vrouw t' ontzien.

Toon: Engelsche Fortuyn.

Voor-Zang.

WAt is het quaet, dat ons op d'aerdt meest plaeght,
 Dat lijf en ziel, verderft, en 't harte knaegt;
 Dat Godt ons gaf, en ons van Godt af-houd,
 Veel vreugd belooft, een hel op aerde bouwd?

Toe-Zang.

Dat is een Vrouw, die dol uyt heersch-sugt woet,
 's Mans reght verdelght, het huys vol twee-draght voet,
 De schaemt verwerpt, d' oneerbaerheydt omhelst,
 Elck vriend'lijk is, haer man het alderfelst.

Slot-Zang.

Hoe groot een schat, krijgt ymant dan in een,
 Die, met de pligt, haer op-geleyt, te vreen,
 Gewilligh doet, al wat hy wenscht te zien,
 Haer eer is doen, sijn, reed'lijk te gebien.

RIXTEL.

Antwoord.

HY stoppe, als met was, de ooren voor 't gekijff.
 't Is oneer voor de Man stijf-koppig weer te rasen.
 Saftsinnigheit die stilt de gramschap van het Wijf,
 Hier leit het onderscheit van wijsen en van dwasen.
 't Weerstribblen vordert niet, 't is oly in het vier.
 Best laatm' een quade buy, al sagjes overwayen.
 Die Man behout sijn eer door reden, geen getier:
 Verliestse, met alom haar feilen uyt te kraeyen.
 't Kort swijgen is een deugt, die yder kroont met loff.
 Gelukkig, dien dees kunst van jongs is aangebooren,
 Zijn roem hy nimmer siet in 't voetsant, nog in 't stoff.
Dus doende heeft noit Man gesagh nog regt verlooren.

Een Vrouw is als de zee, 't oloopende gemoed,
 Een zeebaar, die de wint komt hooger op te jagen,
 Selff datse boven 't steil van hare kimmen woed.
 Niets kan een gramme Vrouw haar heev' gemoet versagen;
 Zy laat' er, als verset, niet teuglen door geweld;
 Het sal haar raserny slegs hooger op doen stijgen.
 Grof doolt hy, die zich self met fors daar tegen stelt.
 De zulke mag men regt met onverstant betijgen.
 Men moet een toornigh hert met reden ondergaan:
 Het rasen, schoon men 't hoort, t'hans veinsen niet te hooren;
 Natuer die leert' er self dees wegen in te slaan,
Dus doende heeft noit Man gesagh nog regt verlooren.

't Is lofflijk, sig hier in te dragen als het hoort:
 Soo zeilt hy, vry en vranc, de bitse nijd te boven,
 Daar anders die soo vaak sijn eer-naam ringeloort.
 De ondeugt, trots haar self, soo edle deugt moet loven.
 't Is swakheit, vaart een Vrou al somtijts heftig uit:
 Maar dwaasheit, komt hy mee te euvel uit te spatten.
 Door saftheit wort een dier in 't woeden self gestuit.
 Daar ymant 't beter kan, daar 't slimmer aan te vatten?
 Wie stemt niet dat dit spruit uit louter onverstant.
 Best, die de wijsheit hier tot leits-vrouw heeft verkoren.
 De reden en 't gedult die strekken tot geen schand.
Dus doende heeft noit Man gesag nog regt verlooren.

Toe-Zang.**1.**

't GAat qualijk, daar dees twee
 Niet eens zijn met elkander,
 Daar liefde, trou, en vree,
 Noit planten haren stander.

2.

Gelukkig sien sy saam
 Haar huwlijx toors ontsteeken,
 Wanneer sich yder schaam,
 De liefdes knoop te breken.

3.

Dan slijten sy haar jeugd,
 Den bloesem van 'er jaren,
 In blijdschap, en in vreugd,
 En roemen 't wettigh paren.

Lieft standtvastigh.

Antwoord.

HOe sal een Man sijn recht en agtbaerheydt bewaeren,
 Wanneer sijn Vrouw hem scheld? ick heb het overdacht,
 En vind in deese saeck een duyster diep beswaeren:
 Want slaet de Man sijn Vrouw, soo sal hy zijn veracht,
 Gescholden voor een Beul, hy sal sijn eer verliesen;
 Oock vleyd hy 't razend Wijf, waer blijft sijn agtbaerheydt?
 Maer nochtans van twee qua'en, men moet het beste kiezen;
 Derhalven dunckt my dit het noodigste geseyt:
 Dat, soo wanneer de Vrouw haer Man begint te schelden,
 Dat hy, in plaets van quae, haer goede woorden geeft;
 Niet wreeck, Godt hoort de wraeck, hy wil het quaed vergelden;
Wee die de goede wil van Goode weder-streeft.

Met soetheydt moet de Man tot vrede onderwijsen,
 Op dat haer toornig vier mag werden uytgedooft;
 Want die de vrede maeckt, die wil Godt salig prijsen;
 Wie dat sijn vyand streelt gaert koolen op sijn hoofd;
 En haer wanneer sy scheldt uyt *Pauli* Brieven leesen:
 Hoe dat de Vrouw haer man geduyrig eeren moet,
 Hoe dat sy teegens hem niet stuyrs, maer goedt, moet weesen,
 Getrouw soo wel in vreugd als oock in tegenspoet;
 Haer vragen of sy niet, wanneer sy t'samen trouden,
 Hem voor haer Voogt, haer Heer, haer Man genoomen heeft?
 Wie yets belooft, seyt Godt, moet sijn beloften houden.
Wee die de goede wil van Goode teegen-streeft.

Wat raet indien de Vrouw met goedtheydt niet wil hooren?
 Wat raet? ick weet al raet, bestraft haer eerst alleen,
 En legt, gelijk als voor haer, haere plicht te vooren;
 Doch hoort sy uw dan niet, bestraft haer met uw tweën,
 Indien sy in het quaet noch effter blijft volharden,
 Beklaegt haer aende Kerck, of aen de Kercken-Raed,
 Laet die haer geeslen met woorden, niet met garden;
 Hoort sy die niet, de saeck, dan God bevoolen laet;
 'k Vind nergens in de schrift, dat Godt die Heer der Heeren,
 In 't minst, om zo een Vrouw te slaen, gebooden heeft:
 Maer wel dat men haer sal als 't swackste vaetjen eeren.
Wee die de goede wil van Goode teegen-streeft.

Stemme: Prins Robberts Mars.

WAnneer een boos onsteke Wijf,
 Met gramschap schelt haer Man,
 Sal hy hem daer met vuyl gekijf
 Gaen stellen teegens an?
 Of sal hy haer; door tang of schop,
 Doen voelen nae haer oor?
 Doet hy 't, hy hist haer gramschap op,
 Hy wast vergeefs de Moor.

Maer wil hy vrede in sijn Huys?
 Dit is het middel dan:
 Dat hy verduuldig draegt sijn kruys,
 Gelijk een duldig Man
 Uw woorden uyt met vriend'lickheyd:
 Want sullicks liefde baert;
 Maer weer-gekijf baert bitse nijd,
 Nijd is met druck gepaert.

Een Man en raeckt sijn agtbaerheyd
 (Als hy sijn Vrouw verdraegt)
 Mijns oordeels in het minst niet quijt,
 Verdraegsaemheyd behaegt
 Den Heemel, nae dat *Paulus* leert;
 Daerom gy Mannen toont
 Gedult, op dat uw loff vermeert,
 Wanneer uw Vrouw uw hoont.

In Sorge Matig.

J. Zoutman Junior:

Antwoord.

O *Musa*! leent u gunst, ick heb u hulp van nooden,
 Tot antwoord op dees Vraag, om dat dit word gebooden,
 Door eene die de gunst van elck wel waerdigh zy,
 Om dat hy door haer gunst gaat and'ren verd voorby.
 Indien een Vrouw haer Man yets reed'loos stelt te voeren,
 So dient dan om sijn regt, en waarde na behooren
 Te houden, dit gedaen: een Man behoort hem nooyt
 Te steuren aen een Vrouw door sotheydt op-geroeyt;
 De boosheydt selfs hoe boos, wordt door de deugt verdreeven,
 En schempt nooit op haar daan, so sal sy staan al eeven,
 Gelijck de Rouw: beschaamt, want elck met reën bevindt,
Dat de goetaerdigheydt de boosheydt ligst verwint.

Een Vrouw word, door de reën, of slagen noyt verwonnen,
 Haer boosheydt wil de strijt: want die 't ooit heeft begonnen,
 Die wenste wel met reën dat sulx nooit was begost,
 Haer gramschap neemt al aen, hoe word hy dan verlost?
 Het dreygen gelt gans niet; gelijck een Man verweeten
 Wierdt daeg'lijcks van sijn Vrouw, als dat sijn hoofd vol neeten
 En luysen was: van haer hy hierom wierd genoemt
 Staagh Luyze-bos: daerom heeft hy haer vaack gedoemt,
 Gedompelt in een Put, de doodt-verf op haar lippen,
 Noch stack's haer ving'ren op, en hielt haer als te knippen;
 't Gedult hy nam tot hulp, en elck daer door bevindt:
Dat de goedtaerdigheydt de boosheydt ligst verwint.

De aghtbaerheydt eens mans is waerd geaght van waarden,
 Hoe sal een Man sijn reght en aghtbaerheydt aenvaarden?
 Het best: wanneer die geen sijn willen wederstreeft,
 Het Vrouwelijcke beelt hier door haer boosheydt leeft;
 En so hy als 't behoort haer gramschap soeckt te dooven,
 So stuurt hy 't weer om laagh, daar door 't is op-gestooven,
 En volgt sijn eygen sin, die houdt sijn aghtbaerheydt;
 Als *Socrates*, die ligst stelt, wat haer boosheydt seydt;
 Hy houdt sijn reght, die staag haer boosheydt soekt te schaaven,
 En krijgt tot loon hier voor, dees over-waarde gaaven,
 Van overwinnaar t'huys: want elck met reën bevint:
Dat de goedtaerdigheydt de boosheydt ligst verwint.

Op de zelve.

HOe wordt de boosheydt best
 In 't Vrouwlijck beelt verwonnen,
 Als sy van van gramschap raest?
 Geen weergalm haer verbaest;

Want hoe g'haer boosheydt gest;
 Niet beeter dan begonnen,
 Als aght haer woorden niet:

Maer smooitze in uw ooren,
 Dat haer quader zijn,
 Als d'aldergrootste pijn,
 Die door een klap geschiet.

't Vuer, door 't mort'len t'ontsmooren,
 Teelt ligt een hooge vlam,
 Mijt dan, maar, daar't van quam,
 So siet gy geen verdriet.

Fred. Vanden Heuvel.

Antwoord.

EEn Vrouw, wanneer sy trouwt, die neemt een Heere aen,
 Om onder sijn gebiedt te wesen onderdaen;
 Staet af van al haer recht het geen haer toe mocht komen:
 Want sy heeft werck genoeg 's Mans gramschap in te toomen;
 Wanneer sy volgen sal haer Man sijn wil en wet,
 Na welck hem Godt het eerst heeft over haer geset;
 Wanneer hy vloeckt en raest met bulderen en tieren,
 Soo is het Vrouwen werck de Man gestaag te vieren;
 Wanneer door sijn beroep de sinnen zijn aen 't dwalen,
 Dan swijgt de Vrouw vry stil, en wil het seyl in halen.
*De Vrouw moet onder tucht van hare Man steeds staen,
 Terwijl hy is haer Heer en sy sijn onderdaen.*

Doch soo een boose Vrouw te buyten ging dees wet,
 Waer over dat de Man als rechter is geset;
 Wat staet hem dan te doen, het quade Wijf te stijven?
 En seggen: kint het recht hoort aen geen Mans, maer Wijven;
 Dat sou een Laf-hart zijn, een breecker van Godts recht,
 Een schender van sijn plicht, een breecker van sijn Echt;

Wat middel isser dan? hy stelt haer voor de plagen,
 Die al, wie dat de wet breeckt, duldelijck moet dragen;
 En luystert sy dan niet goetwillig na de wet,
 Soo bruyckt hy vry Godts macht die hem is by geset.
*De Vrouw moet onder tucht van hare Man steeds staen,
 Terwijl hy is haer Heer; en sy sijn onderdaen.*

Hy onderrecht haer eerst, na Goddelijcke plichten;
 Doch zijn die niet soo straf, dat sy daer voor wil swichten,
 Gebruyckt het Werelts recht eens Vaders aen sijn Kindt,
 Tot dat haer boosheydt ent, en sy u weer bemindt;
 Kastijt haer na u recht, met woorden, en met daden,
 Soo lang tot dat sy God, en u, bid om genade:
 Want wie hier van sijn Vrouw, eenmaal word overheert,
 Die maakt dat God, daar door, ook schandig word onteert.
 Hy weer dit onheil dan, en leer haar tijdig duiken
 Voor 't Manlik recht, dat zy, noch hy niet mag misbruyken.
*De Vrouw moet ondertucht van hare Man steeds staen,
 Terwijl hy is haer Heer; en sy sijn onderdaen.*

Sang, gepast op 't voorgaande.

Voys: *Mijn Engel is vol vreugde.*

- WAt komt my hier te vooren,
 'k Seg het sijn vreemdigheen,
 Welck ik nu moet hooren,
 Hoe set ick dit met reen?
 Hier word gevraegt,
 Schoon 't my niet haegt,
 Hoe een Man sijn regt sal waren,
 Als een boose Vrou hem plaegt.
2. Hoe kan ik oordeel geven,
 t' Wijn ick schier sta versuft;
 Heb ick van al mijn leven,
 Ick stae gelijk verbluft;
 Wat seg ick nu?
 'k Weet, maer ick gru:
 Want de grawen van Margrietje,
 Maecke my te byster schu.
3. Doch ik wil my verstouten,
 En raden aen den Heer,
 Dat hyse op de bouten
 Raekt dat het haer doet seer,
 Soo sy niet wil,
 Vreedich en stil,
 Achtervolgen dees blaren,
 'k Wed sy doet het dan niet weer.

Ick leer eerst.

**Aan Jakob Steendam,
Op de V. Vraag.**

ZAngrijke Worstelaar, wijl ghy het Manlik Recht
 Zo heerlijk hebt bescharmt met uw doorluchte Veeder,
 Dat elck u prijzen moet, en eer-by eer-krans vlecht,
 Zo buigt mijn *Muza* zich ook voor uw voeten needer,
 En offert danckbaarlik deez' slechte Letter-kroon,
 Aan uw doorlettert brein, verstaalt voor smaad en laster:
 Ontfang 'er waarde Vriend, als uw verdiende loon,
 En maak de Dicht-konst, aan het Scheep-rijk Y, noch vaster.

JAN ZOET *Amsterdammer.*

VI. Vraag.

*KE*n 't alder quaadste *Wijf*, met vuur, en vlam te braken,
 Een goed, en op-recht *Man*, wel boos en sinloos maken?

Antwoord.

+ DE Vrouw is eerst, den Man hier, tot een hulp gegeven; Een lust der oogen: een Vriendinne in sijn Jeugd:	+Genes. 2.18.
+ Een zoet geselschap: een vermaak: een kroon: een vreugd	
+ In Edens weelde: in den <i>Lust-hof</i> van haer leven.	+Prov. 12.4.
+ Maar, zijnde door den raad des Duyvels, an-gedreven, Heeft sy de man verleyd: doen wijken van de deugd,	+Gen. 2.8, 9, 10. +Gen. 3.4, 5, 6.
+ En van 't geluck: dat haar ten vollen heeft verheugd.	
+ Soo blijft, en Vrouw, en Man de straffe voor geschreven: So word de hulp des mans, hem, dickwijls tot een last: Wanneer hy op sijn <i>plicht</i> , en <i>waardigheydt</i> , niet past,	+Genes. 3.23. +Gen. 3.16, 17, 18.
+ So is de <i>Sterkste Held</i> in Israël, gevallen:	
+ Gerukt van 't spoor der reên: door al 't onmatig mallen, So is de <i>Wijste</i> , in sijn wijsheydt, self verrast.	+Judi. 14.17. +Judi. 16, 17.
+ An dese lekkerny, heeft meenig sich verbrast.	+1 Reg. 11.4.

Maar, of ook 't quaadste wijf, met vuur, en vlam te braken:
 Met bitterheydt, en hoon, bespotting, en geweld:
 Met listigheydts-bedroch (door Tranen toe-gesteld)
 De macht heeft (vraagd men) om een goed man, boos te maken?
 De DEUGD kan noyt *sich selfs* verbergen, noch *versaken*.⁺
 Hoe seer die van haer word *bevochten*, en gequeld. ^{+Job. 2.10.}
 Hy staat in 't perck, en blijft standvastig, als een held:
 En sal (al schijnt het niet) daar van de vruchten smaken;⁺
 Om dat sijn goedheydt, in geen yd'le-waan bestaat, ^{+Job. 42.10.}
 Die op de Toets verdwijnd maar uyt een God'lijk zaadt,
 Dat onvergank'lijk groeyd, en hem 't gemoed kan sterken.⁺
 Hy die onfeylbaar is, mist nimmer in sijn werken. ^{+1. Peter. 1.23, 25.}
 Wie struykeld, is daarom niet zin'loos, boos, of quaadt,⁺
 Mits hy de *bron der deugd*, en vroomheydt, niet verlaat. ^{+Jac. 3.2. Psal. 111.10. Prov. 14.27.}

Liedt, op de selfde stoffe.

Stem: *Mijne Harp bekleedt met rouw.*

1.

Die vernuwd is, en herboren.⁺
 Door des *Heeren geest*.⁺ ^{+2. Cor. 5.17.}
 Struykeld wel, als van te voren.⁺ ^{+Joan. 3.3, 5, 6}
 Maar hy rijst: en vreest.⁺ ^{+Jac. 3.2, 3.}
 Daarom, mach men hem wel noemen⁺ ^{+Prov. 24.16.}
 OP-RECHT, *goedt*, en vroom.⁺ ^{+Psal. 37.24.}
 En *d' oprechtigheydt* verdoemen,⁺ ^{+Hebr. 11.6.}
 Buyten dese Toom.⁺ ^{+Rom. 13.23.}
^{+Tit. 1, 15, 16.}

2. Laat een boose Vrouw dan woeden;⁺

Schoon se veel kan doen.⁺ ^{+2 Reg. 11.1.}
 Laat men wanen, en vermoeden,⁺ ^{+1 Reg. 21.7, 8}
 Dat sy 't quaad kan voên.⁺ ^{+Apoc. 2.20.}
 Sy, sal NOYT soo 'n man *verwinnen*.⁺ ^{+Prov. 12.4.}
 Om ook BOOS te zijn.⁺ ^{+Job. 2.10.}
 Noch beroven van sijn *sinnen*: ^{+2 Sam. 6.21.}
 In de daadt, noch schijn.

3. Swijgd van *Socrates*. sijn goedheydt⁺

Was maar water-verff. ^{+Val. Maxim. lib. 3. cap. 4.}
 Sijn stantvastigheydt, en vroedheydt,
 Had noch glans, noch nerff.
 't VVas in waan, en niet waarachtig:
 Mits hy CHRISTUS DERFT.⁺
 Diens GELOOF (door *Liefde* krachtig)⁺ ^{+Joan. 14.6.}
 Daar men 't heyl meê erft.⁺ ^{+Jac. 2.14, 26.}
^{+Joan. 6.35.}

4. + Maar wild gy een voorbeeld weeten?
 + Neemt den vromen JOB, +Job. 2.10.
 Die (ver-oordeeld) heeft geseten +Job. 42.7.
 Als ten galg, en strop.
 Die en goed, en bloed, en eere
 (Schielijk) heeft gemist.
 Die den vyand, met veel sweeren,
 Gruw'lijk, heeft vernist.
5. + In die bitterste *versoecking*,
 Wierp sijn eygen WYF, +Job. 2.20.
 + Haar VERSMADING (meer, als vloeking)
 Godloos, hem op 't lijf. +Job. 19.17.
 + Plaagden hem sijn naaste VRIENDEN:
 + Met een schijn van troost: +Job. 4.7.
 + Quelden sy hem, die hem DIENDEN. +Job. 13.4.
 d'Een, heeft d'aar verpoost. +Job. 19.15, 16, 18, 19.
6. + Hy was OP-RECHT, vroom van leven,
 + Dit getuygd God self. +Job. 1.8.
 + 't Lof is hem alleen gegeven, +Job. 2.3.
 Onder 't blau gewelf. +Job. 42.7.
 Nochtans wierd hy so *bevochten*.
 Nochtans bleef hy *staan*,
 Spijt de Duyvelsche gedrochten.
 Niemand kan hem schaên.

Psal. 111.10, *De vreese des Heeren is het boginsel der wijsheydt: alle diese doen, hebben goed verstand.*

Joan. 10:27, 28. *Mijne Schapen hooren mijne stemme, ende ik kovre de selve, en sy volgen my, ende ik geeve haar het eeuwige leeven: en sy en sullen niet verlooren gaan, in der eeuwigheydt.*

Prov. 14:27. *De vreese des Heeren is een spring-ader des levens: om af te wijken van de strikken des doods.*

Jacob Steen-dam.

Noch vaster.

Antwoord.***Eerste Klink-Digt.***

't IS al geen zuiver goud, 't zijn al geen Eed'le steenen,⁺
 't Geen ons bedrieglik oog, in schijn van waarheid, vleid,
 Zoo ook: 't zijn al geen Mans vol van opregtigheid,
 En goedheid? schoon dat wy 't by wijlen ernstig meenen:
 Maar dit 's de regte proef, een zeeker merk, (den geen
 Zoo wel die inder daad mag werden goed gezeid,
 Als die slegs met den naam in ons geweeten leid)
 Dat is: zoo hem iet qwaads komt springen voor de scheenen
 Van een onhebb'lik Wijf, die dog zijn minder is,
 Indien hy is opregt in goedheid? 't is gewis,
 Hy word niet eens ontroerd, schoon 't booze wijf hem lasterd;
 Dogh! is 't maar waater-veruw, bestreeken met vernis,
 Zoo zal hem deeze wind doen buigen als een lis.
Een Man die toornig word, diens ziel is nog verbasterd.*

⁺Merkteeken der opregte, en genaemde goede Mannen.

*Verstaat een ongetoomde en zinnelooze toornigheid.

Tweede Klink-Digt.

Een goed, en opregt Man, die is dat uitverkooren,⁺
 En kostelik gesteent, hy is het dierbaar goud!
 Dat in dit laster-vuur, zijn eerste weezen houd,
 Zijn Diamantse kragt, komt ons in 't duister vooren,
 Een goed man is een huis, een slot, een sterken tooren
 Gegroundvest op den steen, en niet op 't zand gebouwd,⁺
 Geen storm, geen regen-plas maakt hem in 't minst benouwd,
 Geen boosheid treft den Man, die uyt God is gebooren.⁺
 Sijn wandeling is dogh, in d'Opper-heil'ge-stadt,
 En, of 't al schoon geviel (om zoo te spreken) dat
 Hem duizend booze wijfs, de grootste smaad, en trotz., deên,
 Nog bleef hy die hy was; vermidts sijn goeden schat,
 Niet qwaads te voorschijn brengt, 't geen hem de ziel bekladt.⁺
Een goed, en opregt Man, staat vast gelijk een Rotz-steen.

⁺Eigenschap, en standvastigheid der goede, en opregte Mannen.

⁺Matth. 7.24.

⁺1 Joh. 5.18.

⁺Math. 12.35

Sang, op het voorgaande.**Stemme: *Agh Schoone Nymph, &c.***

1. Gelijk een Rotz in 't midden van de golven,
 Blijft onbeweeg'lijk staan,
 (Schoon dat de Zee hem zoekt te overtolven,
 Door 't fel en heevig slaan)

Zoo is een Man die opregt goed van aard,, is
 Wanneer zijn scheldend. Wijf begint;
 Vermidts hy voor dien Laster-wind,
 Niet eens vervaard,, is.

2. Ja: al was dogh, een qwaad wijf, nogh zoo in-booze,
 Al spoozde schier haar gal,
 Zoo is 't dat zy een op-regt man niet zinn'looz
 Kan maaken: want hy zal
 Haar Raazerny niet agten diez' in 't werk,, leyd
 Een opregt man, en wijs, en goed,
 + Is zelfs een Heer van zijn gemoed,
 O! groote sterkheyd.

+Prov. 16.32.

3. Laat d'aardsche Goôn vry met haar Scepters swaayen,
 En dwingen groote steên,
 Dien dapp'ren haan, kan 't all' te booven kraayen
 In kragt: hy kan vertreên,
 En Leew, en Slang, en Bazelisk, en Draaken;
 Derhalven is dit middel dan,
 Niet magtig om alzulk een man,
 Zinn'looz te maaken.

4. Maar zoo een Man door waan is ingezoogen,
 Dat hy zigh dus verheft,
 't Mom-aanzigt word hem daad'lijk af-getoogen,
 Zoo draa de proef hem treft:

+ Want kan een Moor veranderen zijn weezen,
 Een Luypaard zijn gevleken huid,
 + Zoo ook? wie is die van onkruid,
 Goe vrugt kan leezen?

+Jer. 13.23.

+Matth. 7.16.

5. Dat dan (ô! God) geen dikke duysternissen,
 Van yd'le zotte waan,
 Ons hert bedwelmd, waar door wy zouden missen
 De waarheyds regte baan:
 Maar, leyd, en sturd, en wijst ons dat wy leeren
 Bedwingen d'oud', en qwaa natuur,
 Zoo zal ons dan dat laster-vuur,
 Niet kunnen deeren.

Elk speel zijn Rol.

Karel Ver Loove.

Antwoord.

Het alderquaetste Wijf, (ick schrick dat ick haer noem)
 Is magtig al de Hel, in rep, en roer, te setten,
 Is magtig, lust en liefde en vreugde, te verpletten,
 Een vredig man, te doen verwelcken, als een bloem,

O Godtheydt, keer dees pest, beneem haer helsche roem,
 's Mans regt, en agtbaerheyt te dwingen, nae haer wetten,
 Op sijn geduldigheidt, haer lust, in top te setten,
 Dees Duyvel, leeft, tot smaet, der vroome, en eygen doem.

Schoon* *Zerubabel* kon sijn stuck wel eer beweeren,
 Dat 't Wijf, de eedele wijn, en Koning, kon verheeren;
 Soo maect s'een wijs Man dol, nogh sinneloos van breyn:

*3 Boeck Esdre 4 capir. van
 't 13 tot het 33 vers.

Haer snercken, is hem, als een braet-pan, aen de ooren,
 Een Hennen-kakelen, gewoon door 't stadig hooren,
 Die opregt wijs is, agt het VVijven raesen kleyn.

Een wijs en opregt Man, staet als een Rodts in Zee;
 Geen Vrouwen raeserny, kan hem in 't monst verbaesen,
 Schoon, hoe sy vloect, en scheldt, en smadig komt te rasen:
 Hy blijft sigh selfs gelijk, sy broudt haer eygen wee.

*Minarvas** Spiegel-schildt, beschut hem voor d'onvree
 Van dees *Gorgoon*, 't gedult, bespot de list der wasen.
 Dus, 't Slangen-hoofd verplet, agt hy vergeefs, het blaesen
 En schuyfelen, en vreest geen onweer op de Ree:

*Wijsheydt.

VWant sijn oprechtigheydt kan hem gerustheydt geven,
 En doen de VVerelt sien, sijn vroom, en vreedig leven,
 Dus steekt hy 't hoofd, met eer, voor yder, rustig op;

Daer 't VVijf (indien 'er schaemt by 't monster is te vinden)
 Sigh billick schaem, en schuyt, voor vreemde en voor vrinden,
 VVie *Wijs* is, en *Opreght*, verduert haer helsche krop.

Stemme: Prins Robberts Mars.

DE forse windt; en heete Son,
 Die hadden t'saem gewedt,
 VVie van haer tween, den Reyser, kon
 (Door weder-zijds belet)
 Berooven, van het opper-kleedt:
 Eerst tijdt de windt te werck:
 En toont flucks suer, en wrang, en wreedt,
 Sijn kraght, soo dol, als sterck.

2. Hy slaet de Mantel om de leen,
 En troost sigh 't dolle weer.
 Nu komt de Son flucks oock te been,
 En sendt haer stralen neer;
 Hy hijgt, en sweet, en gloeyt, van het.
 Dus wraeckt hy 't lastigh pack:
 En wenst het liever op sijn bet,
 Dan hier tot ongemack.
3. De *Wijst*^{*}, en d' *Aldersterckste*[†] Man,
 Wierdt door een Vrouw verleydt:
 Het kleedt, der deugt, dat raecte van,
 Sijn leeden, t' wijl sy vleydt:
 Maer siet hoe *Sokrates*, en *Jop*,
 Verdueren t' harde weer.
 Het booste Wijf, hoe dol van kop,
 Benam nooit vroom Mans eer.

*Salomon,

†Simson.

P. VERHOEK.

Antwoord.

OP een geteerde huyd kan nat noch water hechten,
 Het reegent daer wel op, doch loopter tapp'lings af;
 De Peeckel is wel sout, maer by het Sout selfs laf.
 Een Mier kan op een Raef, niet winnen noch verrechten.
 Indien 't onnoosel Schaep wil met den Luypaert vechten,
 Soo wordt des Luy paerts balg hem daetlijck tot een graf,
 Sijn tant verscheurt hem strax, sijn maeg koockt hem tot draf.
 Daer Heeren zijn vergaert, daer geldt geen woordt der Knechten.
 Een tandeloose Beer, die aen een keeten lijdt,
 Die heeft geen macht, dat hy de gangers quest of bijdt.
 De Muys kan wel op 't Hout, maer niet op 't yser knab'len.
 De Hondt bijt op de steen sijn eygen tanden quijt.
 De Moor te wassen is niet dan versleeten tijdt.
Geen Mensch en kan de Zee doen houden op van kablén.

Soo ook een oprecht Man, sal, door 't geduyrig kijven,
 Van 't eer-vergeeten VVijf, niet werden sinneloos:
 (Een goet en opregt Man werdt door geen schelden boos)
 Maer volgen Kristus nae, in altijdt goedt te blijven.
 God sal hem met sijn kracht verstercken en verstijven,
 Hy sal hem proncken doen; gelijk een Purpre Roos,
 Die altijdt houdt sijn kleur, en nooit verliest sijn bloos;
 Godts minste kracht is meer als al de kracht der Wijven;

God is d' opregte Man, een burgt, kasteel, en slot,
 Een bijl die 's Vyandts macht tót aen de wortel knot;
 Hier uyt kan ick alsdan my dunckt 't voorgaende toonen,
 Indien ick anders sey; ick dreef met Godt de spot:
 Want wat gelijkenis heeft Belial by Godt.
Het goedt kan niet by 't quaet, noch 't quaet by 't goede wonen.

Stemme: Nerea schoonste van uw geburen, &c.

EEn Man wiens huys op vaste gronden
 Gebout is, sal door geen tempeest,
 Noch harde winden zijn verslonden,
 Soo oock, die Man, die Goode vreest.

Sal, door het schelden of door 't braecken,
 Van 't eer-vergeetend scheldent Wijf,
 Niet boos, noch oock niet sinloos raecken:
 Want hy draegt voor een schilt aen 't lijf.

Verdraegsaemheydt, dat eedel teecken,
 Waer op de pijlen van de nijd
 Vermorsele en stuccke breecken,
 Dies slijt het Wijff vergeefs haer tijd.

Dat sy door haer onmenslijck schelden,
 Haer goet Man meent te maecken boos,
 Haer lasteren dat sal niet gelden:
Een goet Man wordt nooit sinneloos.
 In Sorge Matig.

J. Zoutman Junior.

Antwoord.

AL komt het koppig Swijn, met dulle boose kaacken,
 Al komt de vier'ge tong van 't alderbooste Wijf
 Te storten op den Man het Duyvelsche gekijf,
 En 't alderslmste quaat, ja 't Satans vier te braacken,
 Soo sal zy echter niet den Man sijn kroon ontschaacken,
 Die blinckt van suyvre deucht, al brult zy noch soo stijf,
 Sijn vroomme ziel, die sal hier door niet van 't verblijf,
 Noch sijn oprechtig hart van vromigheydt geraacken;
 Haar bitze lip, die sal niet stuiten sijnen trant,
 Vermits sijn goedigheydt, blinckt als een Diamant;
 Al komt haar volle krop van vyer en vlam te breecken,
 Soo sal sijn vroom gemoet, en oock d'oprechtigheydt,
 Die als een Goude kroon is in sijn ziel geleydt,
 Tot een verboode wraeck noch tooren niet ontsteecken.

En off haer Satans vloeck yets in sijn hart mocht baaren,
 Soo datter uyt sijn mondt quam een hart-schijnigh woort:
 Dit evenwel komt niet uyt dulle boosheydt voort:
 Maar't is, om hare ziel met sijn te mogen paaren,
 Op dat zy mochten saam des Hemels schat bewaaren.
 Al roept zy vier en vlam, als of zy wierdt vermoort;
 Doch echter wort zijn hert niet grimmighlijck verstoort.
 Hy sal uyt bitt're Gal het Honingh-sap vergaaren.
 Gelijkkerwijs het Gout den modder overtreft,
 Soo is de schoone deucht, by nijdigheydt verheft;
 Wie isser die de deucht en nijdt wil samen planten?
 Gelijck des Heeren beelt, des Satans beeldt verplet;
 En d'Oly in een Schaal het water neder zet,
 Soo wijckt de nijdt voor deugt, als slijck voor diamanten.

Sang-versen, op 't voorgaende.

Stemme: *Prins Robbert.*

AL brult het Wijff gelijk een Leeuw,
 En tiert gelijk een Beer,
 Soo sal dogh niet haar dul geschreeuw,
 Noch haar vergifte Spheer,
 Een vroom oprecht Godsaligh Man
 Bewegen tot de wraack:
 Maar hy ontfangt hier echter van
 Een Geestelijck vermaack.

Hoe wel het vloecken veel vermagh
 Op een Godsaligh hert,
 Het maackt hem wel een Rouwe klagh,
 En lijden loose smert:
 Maar evenwel sal sijn gemoet
 De boose tong versmaan,
 En sal met een verliefde groet,
 Doen't boose Wijff vermaan.

Haar schelden slaat hy inden wind,
 Haar knorren acht hy niet
 Sijn vromigheydt die hy bemindt,
 Maeckt dat hy 't quade vliedt,
 Dus dan een vroom Godsaal'ge ziel
 Wordt niet door vier en vlam
 Verdreven tot des Satans kiel,
 Noch van des waarheydts stam.

Fidem Spiro.

Antwoord.

DE dulle raserny en gramschap die de zielen
 Der quade Vrouwen heerst, waar door haar ingewant,
 Met haat en nijt vervult, van toorn gestadigh brandt,
 En 't hart en boesem vol van lastering doet krielen,
 Is snooder dan het snoodst gedrocht, het welck de hielen,
 Off spooen van sijn voet oyt druckten in het sant
 Van d'aarde: want geen Leeuw, geen Beer, noch Tygerstant,
 Ontstelt een vroom gemoet soo, als de donder-wielen,
 En blixem-raders van een uytgelaten Vrouw,
 Wanneer s' haar gal uytbraackt op hem; wiens ziel getrouw,
 En suyver is van boose en snoode laster stucken.
 't Welck steeds sijn geest bedroeft, en hem veel rouw en smart
 Verschafft, doch echter sal dien storm een vroom Mans hart
 Noch ziele nimmermeer tot zin-loos quaat verrucken.

Of schoon een oprecht man sijn toornich Wijff, in 't schelden
 Komt vaack het hoofd te biên, en, met een stuur gelaat,
 Een hevig woordt uytgalmt, en dreycht, ja verder gaat,
 't Is niet uyt bitse toorn, die nooit sijn ziele quelde,
 Maar 't spruyt uyt ware liefd' (die steeds de deuchd verselde)
 En voorsorgh voor haar ziel, om die in beter staat
 Te brengen, soo door tucht als door sijn wijse Raad.
 Wie speurde oyt dat de deuchd naar toorn of gramschap helde?
 Geen oprecht vroom gemoet naar sulke gruw'len haackt,
 d'Oprechtheydt voedt de liefde, en haat dat toornich blaakt.
 Men siet de duysternis, en 't licht, nooyt t' saam regeeren,
 Noch d'ondeucht, met de deuchd; maar d'een of d'ander swicht.
 Wel! is de ware deuchd in yemants ziel gesticht,
 So sal geen rasent Wijf hem doen tot boos heydt keeren.

**Toe-sang, op 't voorgaande,
 Stem: *O Saligh heyligh Bethlehem.***

- DE Vrouw wiens hart na vrede haackt,
 Besproeyt Godt met sijn milden zegen,
 En hy oock voor die ziele waackt,
 Die gramschap vlied, en quade wegen.
2. Geluckigh is een oprecht Man,
 Die tot sijn deel een vreedzaam Vrouwe
 Verkregen heeft; en nooit daar van
 Geen smaats ontfangt, gewenste trouwe.

3. Of schoon geen Nijt de deugd vergramt,
Des Vrouwen toorn en donder-vlagen,
Een vroom Mans ziel, doch echter schramt,
Sijn geest bedroeft, en 't hart doet klagen.

In Verbo Spero.

Antwoord.

1.

EEn Man, hoe goet hy is, kan toornen boven maten,
Wanneer hy sonder rust, wordt heftig aangerant,
Gehekelt, en geplaagt, van 't buld'rend onverstant,
Doen dingen, die sijn pligt hem niet komt toe te laten;
En die hy, bet bedaart, sou met afgrijsen haten.
's Wijfs stadige getier krijgt som de overhandt,
En maakt dat sijn gemoet in heete gramschap brandt,
Ja dat hy somtijds schijnt heel sinloos, uitgelaten.

't Gedult krijgt dik een krak in een opregte ziel.
Het zy ook, hoe het zy, 't geen duur heeft moet verwinnen.
Dus helpt een stage ramp op hol de wijste sinnen.
't Was 't eerst niet, dat een Man, in sulken mis-slag viel,
Een Man, die buyten was, juist als hy scheen van binnen.
Een goede kan te met, yet sinloos wel beginnen.

2.

Vaak waggelt eene eyk, die worstelt met de winden.
Een rots, die met sijn spits, ver boven 't water helt,
Een poos de golven klooft, die telkens, met geweld,
Vast schieten op 'er aan, voelt sig allenx verswinden,
En minderen van stof: de roest kan 't staal verslinden.
Bey werkt het door de tijdt; niet dat het soo veel gelt,
Dat goetheidt door getier bleef eeuwig neer-gevelt,
Of dat die in het hert niet langer was te vinden.

O neen, sy is het niet, al schijntse uyt-geblust.
Soo mist de Son haar glans, met wolken overtoogen,
Sy mistse, dog ik spreek, ten opsigt van ons oogen;
Want datse die behout, is niemant onbewust;
De gramschap hout het hert een tijdt-lang in vermogen.
Maar wie voor altoos meent, vint altoos sig bedroogen.

Toe-Zang.**1.**

WAt voelt een hert,
 Al wee en smert,
 Een Wif, dus quaat, te trouwen.
 't Sit staag in ly,
 En nimmer bly,
 Soo treurt het in benouwen.

2.

Sijn vreugd verslenst,
 Soo dra hy grenst,
 Op d'oever van soo'n huw'lijk.
 Raakt hy daar van,
 Soo blijft den Man,
 Het tweede trouwen schuw'lijk.

3.

Best daar 't niet hoeft,
 Bedrukt, bedroeft
 Te leven, met haar deelen,
 Daar vreê regeert,
 En nooit verteert,
 Door 't vier der twist krakeelen.

Ludentio Studie.

Antwoord.

EEn altoos twist-siek Wif vergt ymants goetheit veel,
 Was magtig, hem by kans van 't pligt-spoor te doen dwalen,
 Soo hy door reden niet zijn imborst kon bepalen,
 En schuwen, als de pest, het onderling krakeel.
 De deugt laat hem niet toe, te twisten met zijn deel.
 Geen boosheit, watse doet, kan soo veel roems behalen,
 Van op soo'n deugtber hert eens trots te zegepralen.
 Opregtheit is de ziel een al te braav juweel,

Om die soo los, en ligt aan d' on deugt op te veilen.
 De dulheid die behaalt geen zeege op een goed,
 Gewortelt, wikkeloos in 't diepste van 't gemoed.
 't Is met een ranke kiel een klip aan twee te seilen.
 Een Vrou, hoe heet op twist, al scheense self verwoet,
 Nooit goet nog opregt Man van aart verwiss'len doet.

Stijf staat hy als een rots, voor 't buld'ren van de zee.
 Der Vrouwen raserny geen voordeel uit kan regten,
 Schoon sy staag bits en bars kooft het gedult bevegten:

Min is hem 't leven waard, dan innerlijke vreê;
't Eerst koos hy, moet hy wis een missen van die twee:
Kan ick, uws oordeels, dit niet aan de waarheit hegten;
Wiert *Socrates* gelooft; hy mogt de twist beslegten,
My was hy, soo zijn tong niet met zijn voorbeelt stree,

Dien Heer stiet nimmer sigh aan bitse laster-woorden.
 Dus wort noit ware deugt tot ondeugt op-geruit.
 Geen drai-boom, op den weg, een moedig ren-paart stuit.
 Eer zietmen, dat de Son in 't kou en kille Noorden,
 Dan in het zoele West, sijn loop en dag-reis sluit;
 Als dat een opregt Man barst tot yet zinloos uit.

Gesang.

1.

GELukkig is 't gemoet,
 Waar in de deugden wonen;
 Ik schat het meerder goet,
 Dan Vorstelijke kronen.

2.

Wat troost het ymands ziel,
 Die 't sterven ziet voor handen,
 En voelt sijn levens ziel,
 Aan Laethaas oever stranden.

3.

Dan hoopt hy op den loon,
 De deugt, voor lang beschooren,
 Op 's Hemels vreugde-kroon,
 Als Godes uytverkooren.

Lieft standt vastigh.

Aan J. Steendam, Op de VI. Vraag.

UW *Muza* zong voor my, op zulk een zoete wijs,
 Dat zy, daar voor, tot loon, nu pronkt met d'Opper-prijs.

Aan K. Verloove. Op de zelve Vraag.

KAREL, wilt u vry VERLOOVE
 Aan *Apollo*, voor altijd,
 Want uw Rijm, hem toe-gewijjt,
 Gaat veel ander Rijm te boove;

Des hebt ghy, mijn waarde Vriend,
Nu de tweede Prijs verdiend.

**Aan P. Verhoek,
*Op de zelve Vraag.***

MYn Vriend VERHOEK, naadien uw eedle Zang-heldin,
Op mijn gestelde vraag, voor elck, den rechten zin
Ontdekt heeft, en beschreeven,
 Zo heeft *Apollo*, tot een loon,
 Daar voor, met recht, aan uw perzoon,
De darde Prijs gegeven.

JAN ZOET *Amsterdammer.*

VII. Vraag. Door Tako Kasius.

*Indien u Moeder, Vrouw, en Kind, was straffe waard,
En dat gy, een van drien, kost vryden van het swaard:
'k Vraag, wie gy schuldig bent na liefde en na trouwen,
(So 't stond in uwe macht) het leven te behouwen?*

Antwoord.

GODs Wet, verbind den mensch, sijn OUDEREN te EEREN:⁺
Dit kan hem 't Heydendom: ja self 't Gedierte leeren.
Om dat hy 't leven, en het voedsel, uyt haar heeft
Ontfangen: 't geen den aart sijn teed're jonkheydt geeft.
Hoe *Roem-rijk* was de daadt der oude *Rechabiten*.⁺
En *Jephtas Dochter*, voor het oogh der Isr'elliten.
Hoe *vuyl*, en *hatelijk* was *Absaloms* bedrijf?
Droegh *Cham*, en *Esau* niet een *Brand-merk* an het lijf?
Den vloek, en doodt is haar (en haars gelijk) verkondigd.
De straffe volgd hem na, die soo voor d'Ouders sondigd.
Mits hem, de moeyt', de sorg, en kosten (an sijn jeugd
Besteed) tot *dankbaarheyd* verplicht: als d'eelste deugd.

⁺Exod. 20.12. Deut. 5.16.

⁺Jer. 35.18, 19. Judic. 11.36.

Door't HUW'LYK, is de Man so an sijn *Vrouw gebonden*:⁺
Dat sy geen quetsing lijdt, of hy word self geschonden.
Om dat hy, met haar, is onscheydelyk, VER-EEND.
Als *vleesch* van sijnen *vleesch*, en *been* van sijn *gebeent*.
't Geen hy noyt van sich kan af-werpen: noch verlaten.
Veel minder dooden: slaan, ver-achten, smaân, of haten.
Om dat hy, is het hoofd, waar van sy, 't lichaam blijft.
Een *beeld* van *Christi-Trou*: die hem sijn plicht beschrijft.
Geen nauwer-band: geen KNOOP was oyt ter wereld vaster:
Die door geen Tegen-spoed: vervolging, hoon, of laster
Ontbonden word. ten zy, ge-opend door de dood
Of ook door overspel *gebroken*: in de schoot.

⁺Genes. 2.24. Matt. 19.5.
Marc. 10.7. Ephes. 5.31.

De LIEFDE (tot de *vrucht des lichaams*) trotst de wetten.
Sy laat sich door geen ramp, geen noodt, geen doodt versetten.
Siet *David*, in die drift: schoon 't voor-werp heyloos was.
Siet *Rachel*: en wie haar van dese breuk genas.
Of laat de *Vrou* (hier van) voor *Sal'mons* Rijk-staf, spreeken.
Sy toond u, dat de LIEFDE, noyt uyt-vlucht sal ontbreken.

+ Siet *Balbus* (die de doodt door 't vlieden was ontgaan)
Gewillig (om sijn Soon) voor sijn vervolgers staan.
So krachtig is de LIEFD van *d'Ouders*, tot de *Kind'ren*.
Wie kan haar werking, door geweld van Wapens hind'ren?
Mits sy in 't hoofd, in 't hart, 't gemoedt, en ziele woond.
+ Waar in de *Liefde* Gods, tot ons, sich zichtbaar toond.

+Val. Maxim. lib. 5. cap. 7.
appi. 4. burg. oorlog.

Hier vraagd men, wie van drien gv 't leven most verwerven?
U Moeder, Vrouw, of Kind? (in diense souden sterven)
En gy de macht had, een te redden, in 't gevaar?
't Geval is vreemd: de vraagh diep-sinnig: d'antwoord swaar.

+Esa. 49.13. Psal. 103.13.

+ De *Hoogste-wet*, drijft u, volkomen tot de *Ouders*.
+ De *Nauste-band*, leyd u haar last, op beyd' u *schouders*.
+ De *Heetste-liefde*, dwingd, en trekt u, tot u *Kind*.
So dat gy, nau een wech, in desen dool-hof vind.
Mijn antwoord, sal nochtans de VROUWE zijn tot VOORDEEL.
In-dien geen *Overspel*, veroorzaakt heeft dat oordeel.

+Exod. 20.12.

+Ephes. 5.29.

+Esa. 49.15.

+ Mits gy u *Moeder* moet verlaten, om het WYF:
Dat self u lichaam is. U *Kind*, een *vrucht* van 't lijf.

+Genes. 2.24. Matth. 19.5.
Ephes. 5.23. Psal. 127.3.

Sang, op de selfde stoffe.

Stem: *Als 't begint*.

1.

Wie sijn PLICHT, an de Ouders doet,
Sal God *zeeg'nen* met overvloed:
In al sijn bedrijf:
Na de ziel, en na het lijf:
An goed, an Kind, en Wjff:
Hier op der aarden.
Want so toond hy sijn dankbaarheid.
Die hem, voort tot een hooger leyd:
Dat is tot sijn God.
Na het eenigste-gebod:
Als aller deugden-slot:
Om an te vaarden.

+ O *Pero*, stof geeft gy tot lof.

O *Cimon*, wat is uwen schat?

U, broeders eer, is noch veel meer,
Van waarden.

+Val. Max. lib. 5. cap. 4.
Prob. in 'tleven Just. 2.

+ O *Cress* Soon, wel waard de kroon,
En gulde staf uws Vaders. gaf
U niet natuur, een brandent vuur,
Voor swaarden?

+Herod. 1. Gel. 5. c. 5.

2. Noch veel heftiger, is de GLOEDT

In het *Moederlijk* teêr-gemoed.⁺

En in 's *Vaders* hart:

Dat de alder-wreedste smart,

Ja dwingelanden tart:

Om te behoeden

s' *Lichaams vrucht*: d'eygen zuygeling:

Als 't de noodt, oft gevaar om-ving.

Geen kracht, noch geweld,

Daar het sich, niet tegen steld,

In Kerkers, en op 't Veld.

Het doet haar woeden

Op al de geen, die dat vertreên.

O Rachel, gy vertoond ons, vry⁺

U liefdens kracht (schoon in on-macht)

Ten bloede.

U bang gesucht door-dringd de lucht.

U stemme hoord men, voort en voort:

Tot schand, en smaadt, voor die, haar zaad

Niet voeden.

⁺Jesa. 49.15. Psal. 103.13.

⁺Jer. 31.15. Matth. 2.15.

3. Boven al, klimt de HUW'LYKS-PLICHT.

Want haar fakkelt, verdoofd het licht,

De heldere glans

Van *Apollo's* gulde krans.

Sy leyd sijn Rey, ten dans:

Met wijde schreden.

d'ECHTE-LIEFD, en haar kuyse-min

Heeft een heel on-versetbaar-sin,

Die staat: en noyt wijkt.

Die zeylende, nimmer strijkt.

Bemind, bewald, bedijkt

Met vaste Reden:

Gevest, gegrond op het verbond

In d'opper-wet, haar voor geset.

En met den Eedt van trou, bekleedt:

Tot heden.

Dit stuurd de kiel, dit bind de ziel:

Dit mengt het bloed: dit strengt 't gemoet

Van *Vrou*, en *Man*, dat niemand kan

Ontleden.

4. So een *Man*, *Moeder*, *Vrou*, en *Kind*,

Tot de doodt, dan veroordeeld vind:

En 't vermogen heeft,

Een (die hy de vry-spraak geeft)

Te redden: dat se leefd?
 Hy sal beschermen
 d'EYGEN-VROU: sijn verkooren deel.
 Buyten wien, 't onvolmaakt geheel
 Niet wel kan bestaan.
 Waar mee, dat hy heeft gelâan
 Een last: in 's werlds-baan.
 En sich ontfermen
 Sijn *vleesch*, en *been*. 't is haar gemeen
 En hart; en bloed: en eer, en goed:
 En schijn, en deugd, verdriet, en vreugd
 In d'armen.
 Door LIEFD geneygd: door WET gedreygd:
 Door d'EEDT gestijft. die eeuwig blijft:
 Self in't gevaar. een VUUR dat haar
 Kan wermen.

5. Want hy moet na Gods woord, en last,
 (Om 't Wijf) d'Ouders af-gaan. en vast
 An-hangen, sijn helft:
 Daar hy sich, mee heeft ontselft.
 Sijn vryheydt over-welft:
 In doodt, en leven.
 Niemand heeft oyt sijn *vleesch gehaat*.
 't Geen hy ook nimmermeer verlaat;
 Dit gaat dan *voor al*:
 In het droevigste GEVAL.
 De boom van Echt staat pal,
 Om vrucht te geven.
 + *O Julia!* wie volgd u na?
O Cesars kroost, POMPEUS troost:
 Geweldig, word u ziel gestort.
 Gedreven
 Alleen door d'ECHT: die steên bevecht,
 En over-wind. gy kend noch *Kind*,
 Noch *Ouders*. TROU zijt gy, ô! Vrouw
 Gebleeven.

+Api. lib. 2: Burg. Oorl.
 Vellius Plut. Val. lib. 4. cap.
 6

Genes. 2.24. *Daarom sal de Man sijnen Vader; en sijne Moeder verlaten,
 ende sijnen Wijve aankleeven.*

Jacob Steen-dam.

Noch vaster.

Antwoord.

DE Reeden-rijke Maagd, die 't Y, en d'Amstel-stroomen
 Verkooz, daar mast, en kiel, en zeyl (in plaats van boomen)
 Haar troon, en zeetel cïerd, die selfs door yver-lust
 Van alle dingen keurd: *niet zoeter, dan de Rust:*
 Die (zeg ik) is alleen de oorzaak van mijn schrijven,
 En wijl mijn Zang-heldin een weynig my kwam stijven,
 Zoo raakten voortd mijn Pen op 't zuiver wit papier,
 Schoon 't niet getroffen is met zulken een zoeten zwier,
 Als wel dit werk ver-eyst, wild dat ten besten vouwe;
 Wel aan dan tot de zaak van Moeder, Kindt, en Vrouwe,
 Als zijnd' in doods gevaar, in 't kort, ik spreek, en schrijf,
Geen vaster staale Wet, als tusschen Man en Wijf.

U Moeder heeft, 't is waar, u eertijds onder 't harte⁺
 Gedraagen, jaa! als ook in nood, en pijn, en smarte
 Gebaard; en naader-hand zorgvuldig op-gevoed,
 Geqweekt, gespijst, gelaaft met eygen vleys, en bloed,
 En heeft, van tijd tot tijd, voor u gansch zorg gedraagen,
 Voor waater, en voor vuur, en duyzend and're plaagen,
 (Zoo veel als moog'lijk was) behoed, en trouw bewaard,
 En zoo z' een moeder is naa regte moeders aardt,
 Ghy zult ten ende toe haar vast in 't harte leggen,
 Nogtans het Spreeck-woord zeyd, en doet ons daag'lijks zeggen:
 De Rok is niet zoo naa (als 't hemd wel is) aan 't lijf.
Geen vaster staale Wet, dan tusschen Man, en Wijf.

⁺Tob. 4.3, 4

Jaa! met een staale wet blijft hier den Man verbonden,⁺
 Aan 't Wijf, zoo lang door haar de trouw niet werd geschonden,
 Midts dat zy is 't geschenk dat door den grooten Godt
 Den mensch geschonken wierd in Eeden; tot een lot;
 Jaa! tot een heer 'lijk lot! en 't Eedelst dat met oogen⁺
 Op aarden werd beschouwd: te regt wierd dan bewoogen
 Den Leydsman, Izraels! wanneer sijn heyl'ge pen
 Aldus geschreeven heeft: men zal van Vader, en⁺
 Van Moeder af-stand doen! en 't wijf alleen aan-hangen.
 Die zelfde spreuk gebruykt ons Heyland tot het Slangen
 Gebroedzel. en daar-om is in al ons bedrijf
Geen vaster staale Wet, dan tusschen Man, en Wijf.

⁺Matth. 19.6.

⁺Gen. 2.22.

⁺Gen. 2.24. Ephes. 5.31.
 Matth. 19.5.

Soo moet dan 't alder-swaarst' by ons het meeste weegen,
 Wjl dat wy zien een wet van hooger-hand verkreegen.
 Ook! zoo een Man be-oogd te houden Gods geboôn,
 Hy zal met Abraham sijn kind, en lieven zoon,⁺

⁺Genes. 22. Hebr. 11.17.

Jaal moeder, wijf, en kindt, en selfs sijn eygen leeven
Op-offren voor den Heer, en willig over-geeven.

+ Want merkt: gehoorzaamheid den Heemel meest behaagd.

Wanneer dan zulk een proef, gelijk hier word gevraagd,
(God hoede zulks) u trof; zoo laat die straffing lijden,
U moeder, en u kind; al zou 't uw ziel doorsnijden.

+1 Sam. 15.22.

Verlost u weder-helft, op datz' in 't leeven blijf.

Geen vaster staale Wet, dan tusschen Man, en Wijf.

Sang, op het voorgaande.

Stemme: *Heyl-gierig mensch, &c.*

WAt Godt goed keurd moet zijn gepreesen,
In-dien men sal gehoozaam weezen,

In Godes heyl'ge Wet,

VVil, en gezet,

VVe is 't die ons an-

VVijst of toonen kan,

Dat een Christ'lijk Man,, zijn Vrouwe,

Naast God niet waardigst diend te houwe?

2. + Dat Izr'els volk haar egte VVijven,

Eertijds eens qwaamen te verdrijven,

En door des Priesters Raad

d' Eên deeze daad;

Word by veel gezift,

Dat de yver-drift,

(Van *Esdra*) de schrift, los heen,, las

En daar-om teegen recht, en reên,, was.

+Esr. 10.

3. Wy weeten dit, dat deeze schaaren

Der Vrouwen voord-gesprooten waaren

Van 't Heydens booz geslagt,

Gansch ongeagt,

't Zy dan hoe het zy,

't Is gekoomen by,

Op dat Izr'el vry,, van zonden,

Gehoorzaam zoude zijn bevonden.

4. Een vaster wet verbind een Christen,

+ Geen Scheyd-brief scheyd, (hoe fel zy twisten)

Haar sterke houw'lijks band,

Die Godes hand

Zelfs gebonden heeft,

En den zeegen geeft;

Dus zoo lang hy leeft,, in 't houw'lijk

Hy zy voor-al zijn Vrouw getrouw'lijk.

+Matth. 19.8.

5. Getrouwe God! sterk van vermoogen,
 Bewaard, en hoed my dat mijn oogen
 Dit groot, en grouw'lijk qwaadt,
 Nog zulk een staat,
 Nimmer moogen zien!
 Jaa! aan geen van driën.
 Heer! dit moet geschiën,, te zamen
 Aan ons, door Jezum Christum, Amen.

Elk speel zijn Rol.

Karel Ver Looove.

Antwoord.

Wanneer de Nood ons perst tot sulcken droevigh stuck,
 En met een felle drift ons dapper aen komt randen,
 Soo datmen een van drie mocht trecken in 't geluck.
 De Vraag is, wie men sou verlossen uyt haer banden?
 De Moeder, die met smart ons inde werelt braght,
 En oock een langen tijdt in 't lighaem heeft gedragen,
 Die, segh ick, heeft verdient; wat doch? dat dagh en nacht,
 Voor die ons 't leven gaf, wy oock het leven wagen;
 Maer als ons tot ons deel geschoncken word een Vrouw
 Van God de Heyl-fonteyn der ware liefde-bronnen,
 Haer staet ons, na de wet, te volgen met de trouw.
 Schoon dat zy als Heleen na Troyâ wierd geronnen.
 Door 't huwen van een Vrouw verlaet hy 's Vaders huys,
 En waght met danckbaerheydt den Goddelijcken zegen.
 Hy red sijn Ega, voor sijn Moeder, uyt het kruys,
 Beschermt haer met de liefde, een Konincklijcken degen.
 Want trouw maekt twee tot een, te vooren twee, niet een
 En breekt dan op een sprong de vaste knoop der Ouders;
 Dan strekt, natuur een spoor, om eygen vleesch en been
 Te trecken uyt den Ramp met opgeheve schouders.
 VVat Koning wil sijn Kroon besien met bloed bespat,
 En in des Vyandts handt sijn Scepter achterlaten;
 Dus oock in 's werelts rond, noyt Man sijn trouw vergat.
 VVie sal in sulcken saeck sijn eygen selven haten.
 Men twijffelt aen 't gekies niet in soo 'n droeven stand,
 Ten sy sijn ted're ziel door weedom wierd verslonden;
 De God des Heyligdoms heeft in sijn woordt geplant,
 Dat twee, tot een, door trouw, onscheyd'lijck zijn verbonden.

Hoewel de liefde tot sijn kleen-gebooren Spruyt
 Is diep in 't hert gedrukt, nochtans soo moet hy keuren
 Sijn eygen Vrouw, wanneer het Echt-verbondt niet stuyt,
 En 't voordeel van het Land geen schade kan gebeuren;
 VWant als een jonge Vorst, die erver is van 't Rijck
 Sijns Vaders, tot profijt van Landen is gebooren,
 Men sou 't gemeene best dan kiezen; want gelijk
 Het best is, dat een sterft, dan veele gaen verlooren;
 Doch anders treck hy vry sijn Vrouwe uyt de kracht
 Der Rechters; en hy pas in 't minste niet te dwalen,
 VVanneer Hem na sijn wil geschoncken word de maght
 Om een van alle drie in vryigheydt te halen:
 Dan zietmen, dat sijn hert, sijn waerste pand toe-lacht,
 VVanneer Hy in haer schoot sijn trouwigheydt laet dalen.

Fidem Spiro.

Aan Jakob Steendam, Op de VII. Vraag.

VRIEND *Steendam*, ghy behoort voor al de Prijs t'ontfangen,
 Die, *Tako Kasius*, belooft was op te hangen.

JAN ZOET *Amsterdamme.*

VIII. Vraag.

*Hoe zal een Christ'lijk Man, zich, in de Huyszorg, voegen,
 Om God, en sijn gezin ten vollen te veruoegen?*

Antwoord.

WAAR't Hooft, de wijsheyd mist, daar missen al de Leeden,
 En waar de Schipper vloekt, daar vloekt elk Boots-gezel;
 VVaar 't voorste Paard maar hold, daar hollen d'ander meede;
 VVaar d'Overheyd is wreed, daar is 't gemeen zoo fel,
 Dat Stadt, en Staat, en Land, door oproer komt te schudden;
 VWant: waar den Harder doold, daar doold de gantsche kudde.

De huys-zorg is den man, op 't alderhoogst bevoelen;
 Vermidts hy Hooft, en Heer is van sijn huys-gezin,
 Dus zoo een Christ'lijk man, komt in die Pligt te doelen,
 Is erger dan een vat des ongeloofts: want in⁺
 Zijn stand, zoekt hy geen vrugt tot Godes Eer te winnen,
 Dogh: die sijn Ziel niet mind, hoe zal hy God beminnen?

⁺1. Tim. 5.8.

Dat dan een Christ'lijk man zich zoo kom aan te schikken,
 Ontrent sijn huys-gezin, dat hy een Ligt verstrekt,
 Op dat dat dierbaar schip, mag op die vuurbaak mikken,
 En dat noch zand, noch klip, haar kiel ten gronde trek:
 Gelukkig daar de Man, de gronden zoo komt peylen;
 Want waar men wijslijk stuurd, zal't schip niet ligt verzeylen.

De Man, vervoeg zich dan met hart, en ziel, en kragten,⁺
 En wijs heyd, en verstand omtrent sijn lieve Vrouw',
 Om zoo sijn Pligt, voor God, ten vollen te betragten,
 Hy draag haar zwakheyd, en verzagt alzo de Rouw,
 De nood, de smart, de pijn, van 't pijnlijk kinder-baaren.
 Geen zoeter balzem-geur dan troost in noods bezwaren.

⁺1. Pet. 2.7.

Maar doch hy zie ook toe, dat hy ze geenzins vleye,
 Wanneer haar bitze tong sijn Agtbaarheyd bestrijd,
 Nog koopt alzo de vree, die hem van God doet scheye,
 En 't Agtbaar mann'lijk-Regt, dat hem is toegewijd.⁺
 Zoo moet dan van de man, die Rijks-staf zijn gedraagen,
 Tot welstand van de Vrouw', met wijsheyd, niet met slaagen.

⁺Eph. 5.29.

De Man staat aldermeest, en aldernauwst te letten,
 Omtrent het huys-beroep, dat hy dat eêl gebeent,
 Zijn eygen dierb're Rib, weer in haar plaats komt zetten,
 En minnen die gelijk als Christus sijn gemeent'.⁺
 Zoo word de huyszorg ligt, al was't by na ondraag'lijk.
 De Liefd', en vreêd' is God, en 't huys-gezin behaag'lijk.

⁺Eph. 5.25.

Indien de goede God, de Man belieft te zeeg'nen,
 En dat sijn Eedel zaad, gelijk een wijngaard-loot,
 Rondom sijn taafel groend, zoo dat hem komt bejeeg'nen
 Alzulk een Lot, dat hem tot meerder huys-zorg noodt,
 Hy zoek met woord, en werk, de jeugd dan op te bouwen;
 Want: wie een ander leyd, moet zelf de dool-weg schouwen.

Hy laat sijn held're deugd', haar dan in d'oogen schitt'ren.
 Hy leer, vermaan, en straf, al naa geleegentheyd;
 Maar niet om 't week gemoed, door hardheyd, te verbitt'ren;⁺
 Want al te veel is quaad, zoo 't oude spreek-woord zeyd.
 Men moet dan niet te hard, nog al te zagt ook weezen.
 De middel-maat, die word van God, en mensch gepreezen.

⁺Eph. 6.4.

Zoo d'Oppermagt dan keurd, en kend, en acht hem waardig

+ Te oeff'nen heerschappy, aan Dienst-boôn; dat hy dan
De zelve wel regeer; maar niet als een on-aardig

+Coll 4.1.

En opgeblaazen mensch, ô neen! een Christ'lijk Man
Diend (waar hy gaat of staat) dit in sijn ziel te hegten:
Dat God een Regter is, van Heeren en van Knegten.

Wanneer een Christ'lijk Man, beneffens deeze vrugten

Zijn arbeyd vlijtig doet tot voor, en onderstand
Van 't huys, en huys-gezin, schoon hem dien last deed zuchten,
Gelijk als Israël, door Faroôs wreede hand,
Indien hy (seg ik) komt dat doel-wit regt te treffen,
Hier zal hem sijn gezin, en namaals, God verheffen.

Dogh: zoo een Man beoogd, gemakkelijker zaaken,

Tot nut, en baat, en heyl, en welstand van sijn huys
Dit staat hem vry: maar dogh, hy diend het zoo te maaken,
Dat in hem Gods gebouw niet nederstort tot gruyts,
En in den afgrond zink, door 't slim bedrieg'lijk hand'len.
Wie Christ'lijk heeten wil, die moet ook Christ'lijk wand'len.

Een oprecht Christ'lijk Man zal 't huys-gezin bezorgen

Zoo veel sijn magt vermag: en als hy 't zelfde heeft
+ Gedaan, hy is gerust: vermidts dat alle morgen
Gods zeegen weer vernieuwd: hy zeyd: mijn Schepper leeft,
Die my, en mijn gezin, bezorgen zal ten besten.
Een Christ'lijk man, die moet sijn hoop in Christo vesten.

+Tren. 3.23.

Zoo zal hy wijf, en kind, en dienst-bood overtuigen,

Al had d'uytzinnigheyd, haar hart, en harssen-vat
Schier tot een Zeetel-plaats, de schaamt zal haar doen buygen,
Zijn Lof door 't eel gesternt tot in Gods heyl'ge Stadt.
Zoo veel vermag de deugd des Mans, die voor komt streeven.
Men leerd het huys-gezin, best door een heylig Leeven.

Maar dogh, dit diend gezeyd: hy moet uyt d'akker weere

't Onkruid van eygen eer, tot sijn behoudenis;
Want alles wat men doet moet zijn tot Godes eere,
Of't is maar wind, en rook, en damp die nietig is,
Hy laat door eer-zugt dan, zich zelfs, in slaap niet wiegen.
Men kan de menschen wel, maar nimmer God bedriegen.

Wel zalig is hy dan, die dees ontfange gaven

Als tot een schuld'ge pligt, op 't Altaar needer-stort;
Vermidts sijn dienst, en zorg, en vlijt, en zweetig slaaven,
Alleen geschied op dat daar door verheerlijkt wort
Den naam sijns grooten Gods; wie zoo bestaat te ploegen,
Kan God, en sijn gezin ten vollen vergenoegen.

Ten ende als de dood, op d'oever van de lippen
 Komt zeylen, en de draad sijns Leevens, stukken breekt,
 Zal hem de waarde ziel, niet uyt de boezem glippen
 Voor dat sijn Middelaar hem vry in 't harte spreekt;
 Iaa! eer hy van sijn leed, de leste drop zal drinken,
 Zal hem deez' Heemel-zang in hart, en ooren klinken.

Heemel-zang of engel-rey.

Toon: *O! Kars-nagt.*

I.

- Verblijd, verblijd u Heemel-schaaren,
 Breng vreugde-zang, en heyl'ge snaaren:
 Zingt nu een aangename wijs:
 Wild vry uw geest, en kragt inspannen,
 Een Man, een voorbeeï aller Mannen,
 Zal erven 't Hemels Paradijs.
2. Verheft, verheft u eeuw'ge deuren:
 Ghy Hemel-wolken, wild nu scheuren,
 Bereyd alsoo een open baan,
 Op dat alzulk een Man, met vreedem,
 Mag in 't getal der Heyl'gen tredem,
 En tot sijn God en Schepper gaan.
3. Hy was in al sijn doen, en laten:
 (Ia zelf, in hoog, en laage staaten)
 Nog droevig, nog ook al te bly;
 Vermidts hy 't aardisch geluk bemerkte,
 En, zoo de gramschap in hem werkte,
 Gods vrees bleef hem geduurig by.
4. Hy was in het beminnen vierig,
 In 't kinder-straffen goedertierig,
 En in 't gebieden reedelijk,
 Quam hy met reên 't gezin te stigten,
 Hy liet sijn ligt, eerst zelfs voorligten,
 Dus bouden hy sijn Ligt, en Rijk.
5. Hy was in 't goede nooyd naa-laartig.
 Hy leefden ook in zorgen maatig.
 Zijn oog sag altijd Heemel-waard.
 In tegenspoed was hy geduldig.
 In voorspoed dankbaar, en eenvuldig;
 Regt naar de Christelijken Aard.

6. ⁺ Hoe zalig is hy, die mag sterven,
 In Christo, midts hy komt te erven,
 (Naa het getuyg'nis van de Geest)
 De eeuwge soete Rust der zielen,
 Sijn werk dat volgt hem op de hielen;
 Waar door hy dood nog oordeel vreest. ⁺Apoc. 14.19.
7. ⁺ Ey kom! ey! kom dan gy getrouwe,
 En goede knegt, ghy hebt behouwe ⁺Mat. 55.21. 33.
 Het Christelijk Geloof, in deugd:
 In 't weynig zijt ghy trouw' bevonden,
 In veelheyd sult gy zijn verbonden,
 Gaat in, Gaat in uw's Heeren vreugd.

Elk speelt Zijn Rol.

Karel Ver Looove.

Antwoord.

MYn Musa onbeschaeft met ruw' en schorre sinnen;
 Doch yv'rig in de konst van d' eed'le Poëzy,
 Buygt haar eerbiedig neer voor all' de Zangh-goddinnen
 Die op Parnasus gaan ten Rey met drymaal dry:

En antwoord op de vraegh: hoe sal een Man hem voegen
 Indien dat hy sijn Godt benefens sijn gesin,
 Wanneer hy Christelijck is, ten vollen wil vernoeegen?
 Wie 't ent bereycken wil, seyt 't spreekwoord, maeck begin.

Ick maeck begin, en segh: een Man die moet betoonen
 Dat hy sijn Vrouwe liefst, en dat hy haer alleen
 Wil voor sijn Eegemael en betgenoot bekroonen,
 Dit doende, stelt hy sich, sijn Godt, sijn Vrouw te vreên.

Hy moet, wanneer dat haer de haest ontstelde schroeven
 Der sinnen zijn ontschroeft, soo dat sy op hem schelt,
 Aen haer in maetigheyt sijn goedigheyt doen proeven,
 Schoon hy dit doet noch houwt sijn agtbaerheyt het veldt.

Hy moet haer, by sijn selfs, en in sijn hart groot achten;
 In 't hollend' onverstant een vuyr'ge licht-baek zijn,
 Hy moet haer tederheyt, gelijk met Atlas krachten,
 Gewilligh schouderen, soo wel in vreugd als pijn.

Tot tweedracht moet hy haar noyt reên noch oorsaek geven;
 Want daer de tweedragt woont daer stroyt de twist haer saed.
 Daer twist de troon bekleet wort d' eendragt weg-gedreven.
 Wee 't huys daar d'eendragt dan aldus verlooren gaet.

Hy moet, wanneer de doot, die yeder aen het leven
Doet derven, en haer soeckt, met sijn gevlijmde schicht,
Te breecken af den draet door Godt haer aengeheven,
Haer stercken in den noot naer eysing van sijn plicht.

Hy moet, wanneer haer 't wee des baerens komt bespringen,
Haer helpen na den eysch, en troosten in den druck,
Hy moet voorsichtigh zijn in alle sijne dingen,
Men seyt voorsichtigheit is Moeder van 't geluck.

Hy moet sijn kinderen in Godes vreese leyden,
Hoe wel sijn Vrouwe mee, en al sijn dienstb're boôn,
Ook haer soo veel hy kan van 's weerelts boosheyt scheidn,
Want een die 't quaet doen mint, die krijgt oock quaet tot loon.

Hy moet tot allen tijt aen haer die Leere leeren,
Die vast getimmert zijn op 't rechte Fondament,
Dat Donders kracht in 't minst niet schaeden kan noch deeren,
Maer staen onwanckelbaer tot aen des werelts ent.

Hy moet wanneer dat sy van 't spoor der deugden treden,
Haer straffen na den eysch, en helpen weêr op 't padt
Van waer en rechte deugt, dat ons hier van beneeden
Leyt in de soete rust, in 's Hemels groote Stadt.

Hy moet wanneer dat Godt, met dees' of geene plagen,
Haer swakheyt proeven komt soo veel hy kan en mach,
Haer helpen in haer ramp en in haer droeve dagen
Doch sonder krenkinge van 't Vaderlijck gesach.

Hy moet sijn Dienst-boôns dienst na reed'lijkheyt vergelden,
Dit doende sal de Faem die niemants loff verswijgt,
Met uytgedrongen aem, sijn lof aen elck vermelden,
Waer door hy Godts gena, en 's menschen gonst verkrijgt.

Hy moet haer niet te nauw noch ook te strikt verbinden,
Een boog die al te stijf gespannen is die breekt,
Een los gebroocken paert is quaet weêr vast te binden,
Hoe wel ten past ook niet dat hy haar streelt off smeekt.

Hier door souw sijn gesag en agtbaerheyt verdrencken,
Dat hy nochtans op 't hoogst wel naw bewaeren moet,
Een Man die sijn gesach al willens komt te krencken,
Moet weten dat hy selfs sijn selfs verderven voet.

In 't kort hy moet sijn huys in alle deugden voor,, gaen,
Waer toe hy haer vermaent, want daer den Stuyrman slaept,
Sal 't Schip als roereeloos niet recht langs 't rechte spoor,, gaen,
Onluckig is die geen, die soo sijn tijt vergaept.

Wyse: *Ach schoone Cariclea.*

WAt is 't een eedele saeck,
 Daer 't huys-gesin soo met elkander leeft,
 Dat Godt daar in vermaeck,
 Ia waere vreugt en rechte blijtschap heeft;
 Het is een saeck soo wel op aerdt,
 Als in den Hemel prijsens waerd.

Godt sal dat huys-gesin
 Seer mildelijk, door sijnen milde hant,
 Sijn segen storten in,
 Geen onlust sal haer muyr, noch dak, noch want
 Bespringen, want dat hollent paert
 Is voor de eedele vre' vervaert.

Gelukkig is die Man,
 Die soo sijn huys in vree, te vooren gaet,
 De bitse nijdt, die kan
 Op hem niet hechten, want nadien hy staat
 Op sijnen Schepper vast gegront,
 Beswijkt hy niet tot geener stont.
 In Sorge Matig.

J. Zoutman Junior.

Antwoord.**I.**

- Wien 't huwen geeft den last van sorgens ongemak,
 Moet hier van het bestier soo wijselijk betragten,
 Dat hem tot heyl gedy dit toe beschoren pak,
 Wie braaf sijn pligt voldoet staat niet dan zeeg' te wagten.
2. Voor al hy in 't gesin een ware Godsvrugt plant,
 Dien aller Opperheer eerbiedig leer te vreesen:
 Dees deugd blinkt in de ziel, meer als het diamant,
 Dat in een kronkel klis van hayren is te leesen.
 3. Dit is de gront geleit, waar op de huys-sorg rust,
 En van het heele werk, den Hoeksteen uytgevonden.
 Sijn Liefde tot die geen, word nimmer uytgeblust,
 Hem eeuwig door de trouw onscheydelijk verbonden.
 4. Maar wortel in sijn hert, en staat gants wikkeloos,
 Schoon vaak de norske nijt haar dapper aan durst randen;
 Staag groey, en bloeyze, als een vers ontlóke roos;
 De min draagt 't huw'lijks heyl in 't knopsel van haar banden.

5. Hy leev' selfflakeloos, gelijk 't een Christen past,
En blijv' sigh aan het quaat door wellust niet vergapen,
Den yver tot het goet wiert dus ontharrenast,
Waar dat den Herder doolt, daar doolen meest de schapen.
6. Een yeder, hoeft voor hoeft, sigh tot de deugt begeeft,
Hy lijd' niet dat het quaed ooit nestelt in sijn daken,
Nogh vuyle dartelheit te ruymen teugel geeft,
d' Opsiender strekt sijn volk tot Godsvrugt self een baken.
7. Hy hou sigh buiten trots in slegte deftigheit,
En çier sigh met de glans van statelik betamen,
En eertijds wel te regt-gepleegde needrigheit.
Het needrigh' is een deugt die niemant hoeft te schamen.
8. Hy quijt sigh in sijn ampt tot weering van de noot;
Bezorgh sijn kinderen, na 't woort en wil des Heeren,
Die hem en haar verschaft hun dagelixse broot;
Noyt laat hy door verzuym die 't noodige ontbeeren.
9. Vermeerdert langs hoe meer sijn haave, en sijn goet,
En komt God in sijn schoot de zeegen uit te storten,
Soo houw hy nauw in dwang den breidel van 't gemoet;
En weet die voor de drift van hoogmoet in te korten.
10. Wie 't ydel, ydel schat, leeft boven 's menschen peyl.
Onlukkigh, diens geluk op 't nietigh komt te rusten,
En daar in stelt alleen sijn aller opperst heyl:
't Is heerlik Vorst te zijn en Koning van sijn lusten,
11. Mijns dunkens al genoegh van 's Mannen pligt verhaalt,
Wie dus in alle dingh omsigtigh sigh kan voegen,
En nimmer al te diep in 's werelts droombed maalt,
Weet God en sijn gesin ten vollen te vernoegen.
De Vrouw in Godsdiensdienst verschillende.
12. Dit's wel, wanneer de Vrouw een Godsdiensdienst heeft met hem,
Maar komtse door verschil, die Vremden op te dragen,
En datse, stijf van hoeft, niet luystert na sijn stem;
Wat dunkt hem dan het best om beyde te behagen.
13. Het voorstaan van Gods eer is hem van groot belangh.
Hy poogh door saftigheit haar van dit pat te lokken;
De Reden gelt hier 't meest. 't Geloof dat lijt geen dwang,
Maar wortse nergens door uit 't misverstant getrokken,
14. Soo veeld' hy efter niets, tot nadeel van Gods eer.
Pleegt zy Afgodery. Hy stel sigh fors daar tegen.
Toon Liefde tot u Vrouw, maar tot u Schepper meer,
Veel is u aan haar gunst dog meer aan sijn gelegen.

Zang-dicht.**I.**

- Wie dus, in alle dingh,
Sijn pligten kan betragten,
Heeft in dees eenigingh
Niet dan veel heyls te wagten.
2. Hy voedt sigh, staagh met 't nat,
De dropp'len van Gods zeegen,
Bedauwt, besproeyt, bespat,
Ten top van vreugt gesteeegen.
3. Wie zigh tot goet begeeft,
En na de deugt kan voegen,
En altoos heylig leeft,
Kan God en mens vernoegen.

Lieft standtvastigh.

Antwoord.

GY vraagd met dese vraag, verscheyden diepe vragen,
En wijst ons d'antwoord an: *ô soete Meulenhof.*
Gy noemd een Christ'lijk Man. wie kan oyt God behagen
Als hy, die Christ'lijk is? dus toond gy ons de stof.

+ Die ware Christ'nen zijn, doen waarheys werken blijken:
Wanneer sy hem in LEER, en WANDELING gelijken.

+Joan. 10.27 1. Pet. 2.21.

+ De *huys-zorg*, is den MAN des huys-gesins bevolen:
Een plicht, die zijn gesacht en heerschappy verseld.
Wie Christus volgd, die sal niet in zijn wegen dolen:
Mits God, hem tot een licht, en leydsman, heeft gesteld.
Die niet *versorgd*, en voed, zijn eygen huys-genoten,
Is erger, als een, die *'t geloove heeft verstoten*.

+Gen. 3.16.17

Een op-recht Christ'lijk Man (te vooren on-gewesen)
+ Die *'t Koninkrijke Gods*, voor alle dingen *soekt*:
Sijn huysgesin *voor-gaat*: haar leerd den Schepper vresen:
En sich in zijn *beroep beneerstigd*: en verkloekt
Hem, yeder (na zijn Macht) *'t bescheyden deel* te geven:
Mach wel vernoegd met God, en by de menschen leven.

+Mat. 6.33. Deut. 11.19.
Prov. 12.24.

+ Sijn Gods-dienst, na Gods woord (niet na een eygen waning)
Moet zijn (in yver en op-recht) het *eerste werk*;
+ Om 't heele huysgesin, door leering, en vermaning
Steeds *in te scherpen*. en (gelijk een Son) het swerk
Van *'s werelds ydelheyt*, met raad, en daad *verdrijven*.
Ook als een ander valt (vast staande) trou te blijven.

+1. Pet. 4.11.

+Deut. 4.9.10. Deut. 6.7.

Sijn Plicht, an 't huysgesin is, 't selfde te *versorgen*.
 't *Beroep* moet *eerlijk* zijn, dat hem de winning geeft.⁺
 Sijn vlytigheit, in 't werk, kan 't huys, van daag, en morgen,
 Verrijken, schoon hy hier niet meer als heden leefd.
 Sijn *Huys vrouw*, moet in EER, en aansien by hem *woonen*:
 Haar *by-zijn*, sal sijn *lust*, met MIN, door *liefde* kroonen.

⁺Prov 1 [...] 4. Prov. 11 [...] Prov. 13 4 1. Pet. [...] Col. [...] 1 Cor [...] Eph 5 [...]

Sijn *kind'ren*, moet hy doen (als vette Olijf-planten)
 Op *Sion*, op den berg: in 't huys des Heeren staan.⁺
 En blinken, voor Gods volk, als held're-diamanten:
 Wanneer sy, anderen (in TUCHT) te boven gaan.
 Sijn *dienst-boôn*, moeten voor den dienst, haar RECHT genieten,
 Haar *Swakheyt*, sal hem noyt (in 't onderwijs) *verdrieten*.

⁺Gen. 15.19. Deut. [...] Psal. 144. [...] Col 4 1.

Soo kan hy (door 't geloof in Christo) *God behagen*.⁺
 Soo mach hy 't huysgesin *vernoegen*: en geen Reên,
 Of *Oorsaak*, geven tot *misnoeging*, noch tot klagen:
 Hy heeft het Recht vernoegd: al is men niet te vreên.
 Want niemand, kan het *Job*; en *David* billijk wijten:
 Schoon sy 't *misnoegd gesin*, met duldning, mosten slijten.

⁺Heb. 11

Wie sal dan ACHAB, om sijns Wijfs *vernoeging* prijzen?⁺
 Droeck SIMSON niet den hoon? en ELI niet de smaadt?
 Mits, dat sy Gode, self geen volle-eer bewijzen:
 Wanneer sy 't *huysgesin vernoegen*: in het quaadt.
 Dies, moet een *Christ'lijk Man*, na-jagen *Christi wetten*:
 Om God, en sijn gesin *vernoegd*, en neêr te setten.

⁺1. Sam. 1.[...].29. Iud. 14.1[...] Iud. 1[...]1[...] Deut. [...] Ier. 6. 1[...]. Mat. 11.[...] 1. Ioan. 1.3.4

Maar, kan het schepsel, wel den Schepper *vergenoegen*?⁺
 'k Segg' *Ia*: soo men de Reên (met reden) vatten wil.
 Die Christus tot een steun, en borge heeft, in 't voegen,
 En in 't VOLDOEN van SCHULD: en eynding van 't geschil,
Vernoegd God. en versoend hem selven door sijn voorspraak.
 Die 't AL in allen is: en vreed', en volheylts oorsaak.

⁺Esa. 11.4.1.8.10. 1. Pet. [...] 2. Cor. [...]19. 1. Ioan. 4.1. Ioan. 1.1[...]. Col. 2.9.[...]. Rom. [...]14.15.16.18.

Doch soo men hier den mensch, als *sondig* (en *gevallen*
 In *Adam*) wil ansien? 'k segg' *Neen*. wie dat het vraagd.
 Hy heeft niet anders, als een *waan*: om mee te brallen.⁺
 Een *vyandschap* met God: die hem gansch niet behaagd.⁺
 't Is VLEESCH wat uyt het vleesch, *natuurlijk* is gebooren.⁺
 En door de sonde *doodt*, *verderven*, en *verlooren*.⁺

⁺Psa. 71.1[...]
⁺Rom. [...].
⁺Ioan. 3.[...].
⁺Eph. 2 1.[...].

Wie dan, uyt lout're-*gonst* des *Scheppers*, is *herschapen*.⁺
 En met een waar GELOOF (gewrocht door 't woord, en geest)
Geharnast word: als met een beukelaar, een wapen:
 Dat hy geen *vyand*, maar sijn *God* (als Vader) vreest:
 VERNOEGD HEM: door het werk des MID'LAARS, wiens voldoening
 An 't kruys verworven heeft, een eeuwige-versoening.

⁺Ioan. [...]. Gal. 6.1[...]. Rom. [...] Eph. 6.11. Rom. [...]11. Rom. 5.[...]11. Heb. 11.[...]. Rom. [...] 2. Cor. 5.18.19 Col. 1.20. 1. Ioan. 4.10.

Sang, op den selfden sin.**Stemme: *Gelukkig is den mensch, die sich, &c.*****I.**

EEn MAN, die 't acht *gewin*,
 Sich, na *Gods-wil* te voegen,
 Sal *God*, en sijn *gesin*,
 (In Christi naam) vernoegen:
 Als hy *God-vruchtig* leefd:
God, en den *Keyser*, geeft
 Dat elk te eyschen heeft.

2. De *vreese* Gods voor al
 Te hebben: en te leeren.
Voorsichtig, in dit dal
 Der tranen, te verkeeren.
 Sijn *Huysvrouw* (als een *Kroon*)
 Sijn *zaadt*, des huw'lijks loon,
 Te leyden: tot Gods Troon.
3. Gelukkig is het huys,
 Bestuurd, door dien Huys-vader:
 In voor-spoed, en in 't kruys,
 't *Rust op hem*, alle-gader.
 Hy sorgt voor ziel, en lijf,
 Van *Dienst-boôn*, *Kind*, en *Wijf*.
 En dempt haar vuyl gekijf.

Deut 16.20. *Gerechtigheyt, Gerechtigheyt, sult gyna-jagen, op dat gy leefd.*

1. Ioan. 5.4. *Want al wat uyt God gebooren is, overwind de wereld, ende dit is de overwinninge die de wereld overwind, (namelijk) onse Geloove.*

Jacob Steen-dam.

Noch vaster.

Antwoord.

Dit heeft een Christ'lijk Man, met yver te betrachten,
 Op dat hy zijnen God, en huisgezin vernoeg':
 Hy moet, om Gods genade, en zegen te verwachten,
 Voor al Godvruchtig zijn: sijn huysgezin ook vroeg
 En laat aanmanen tot Godzalige oeffeningen,
 En onderwijzenze in de Christ'lijke Leer';
 Op dat de vreese Gods hen in het hart mag dringen,
 Door ware Godsdiens krijg men zegen van den Heer'.

Hy moet, om dat hy is het Hooft der Onderleden.
 Voorzichtig wesen in 't bestieren sijns Gezin;
 Op dat de Wanschik daar geen voogd zy, maar de Reden.
 Waar dat de Wijsheyt praalt vloeit alle welvaart in.
 Wie dat voorsichtig is; sal 't al tot heyl gedijen.
 Hy moet sijn huysgezin van kleeding, drank en spijs,
 Door sijn beroep, om voor armoede te bevrijen,
 Verzorgen; zijnde altijd oprecht, vroom, goed en wijs.
 Hy moet sijn handeling met nucht're zinnen plegen.
 Van dolle dronkenschap, die kanker in het huis,
 Moet hy zich hoeden: want zy jaagt Gods rijken zegen
 Ten huize uit, en verschaft armoede, ramp en kruis.
 Hy moet, als Zon van 't huis, in alle deugden brallen:
 Voorneemlijk zy hy aan sijn huis door liefd' verknocht.
 De Liefd' behoedt het huis voor wankelen en vallen:
 Want daar de Liefde is, vlied het schadelik gedrocht
 Der barze Tweespalt; Nijt, Bedrog, Gekijv', Ontrouwe.
 Zoo deze Liefd' hem leidt, zal hy zich, buiten spoor
 Van 't heilig Huwelik, met eene vreemde Vrouwe
 Niet verontreinigen; maar staan de Kuisheit voor.
 Door Liefde moet hy ook sijn wettig Kroost opkweken,
 Op dat het bloeye, als weel'ge Olijven, aan sijn disch.
 Hy moet nooit, hoe het ga, in felle toorn ontsteken:
 Want gramschap is een vuur dat naauw te blusschen is.
 Hy moet in al sijn doen, voor God en voor de menschen,
 Zich quijten dat hy houde een rein en vroom gemoed:
 Zoo zal den Hemel hem meer heil als hy kan wenschen
 Toezenden: want, een rein gemoed maakt alles goed.

Gesang.

Toon: *Hoelsingt en springt de domme jeugd, &c.*

- O Drymaal zalig is dien Man,
 Die zich zoo Christ'lik dragen kan,
 Zoo, in de huyszorg, weet te voegen,
 Dat hy God en sijn huysgezin,
 Daar meê ten vollen kan vernoegen!
 Die deugt oogst heyl en zegen in.
2. God zal hem zeeg'nen van om hoog,
 Zijn doen, met een genadig oog',
 Aanschouwen, en hem gunst betonen;
 Hem vrede schenken; hy sal hem,
 Hier namaals, doen, voor eeuwig, wonen
 In 't zalige Jerusalem.

3. Sijn huisgezin zal hem daar voor
 Beminnen, volgen op zijn spoor;
 En hem een goed ontzach en vreeze,
 Die na de reên gematigt is,
 Toedragen. Zalig sal hy wesen!
 Gods huys sal zijn sijne erffeniss'!

JAN STAATZ.

Antwoord.

HY yver boven al in Godes woort en wet,
 En dien getrouw van hart, den Schepper die hem 't leven
 En al wat hy besitt', tot d'alderminste slet.
 Uyt lout're en gulle gunst, vrywillig, heeft gegeven.

Hy loove en danke Godt voor welstant van zijn huys,
 En offer d'Opperheer hartgrondige gebeden,
 Dat hy zijn dak bescherm voor ongelucx gedruys,
 En door zijn hulp haar red uyt al'er swarigheden.

Hy leve in vreedzaamheyt voor 't oogh van yeder een,
 En sticht zijn huys-gesin door woorden en met werken,
 En scherpt haar deugden in, door schrandre en wijse Reên.
 Geley' haar langs zijn spoor, met yver, na Godts Kerken.

Hy volgh des Heeren wil, in liefde tot zijn Vrouw,
 En pleegh zijn plicht aan haar, beschouw haar levens-lichten
 Met kuysche minne-gloet, en schende noyt zijn trouw
 Door vreemde gaylicheên, die 't echt-verbondt ontstichten.

Schoon d'ander helft sijns selfs, van andre Gods-dienst was
 Dan hy: soo sal hy doch zijn liefde niet besnoeyen,
 Maar't Roer ook even dan na 't ware min-kompas
 Recht sturen; en met vlijt de huw'lijkx-stroom op-roeyen.

Hy houw haar wel te voor, 't verlaten van'er Kerk,
 En prijs de sijn' haar aan, doch moet zijn plicht niet krencken,
 Maar bidden d'Opper-vorst ('t bekeeren is Godts werk,)
 Dat hy haar ziel verlicht, en haar sijn Geest wil schencken.

Hy ploege vroeg en laat tot leeftocht voor sijn volk,
 En smeeke de bron des heyls dat hy sijn handel segen,
 Op dat hy nooddruft heeft hier in dees aartsche-kolk,
 Maar nimmer zy sijn ziel tot gierigheyt genegen.

Hy zy sijn kinderen een Vader; geen Tyran,
 Hy straf haar, straffens tijt, doch straffe haar met maten,
 De kinder-tucht vereyscht geen wreetheyt: even dan
 Strekt straffen meer om quaat te doen, als 't quaat te laten.

Hy zy den hureling geen lastig Overheer,
 En val haar niet te streng, noch acht haar min dan menschen;
 Maar denck door goede reën, en woorden krijtmen meer
 Dan door geknor, gekijf, gevloek, of quade wenschen.

Maar wat wil ick mijn selfs bemoeyen om de Plicht,
 Van Jan en alle Man (hoe sy haar sullen dragen
 In huys aan 't huys-gesin) t'omschrijven door mijn dicht,
 Daar ick wel selver diend een ander sulks te vragen.

Die Vrouw en kinderen heeft, is wijser dan die geen,
 Die noch in vryheyt leeft, als ick: doch eerb're Maunen.
 En belght u daarom niet mijn korte Regel-reën,
 Men tracht, my metter tijt, al meê aan 't Juck te spannen.

Sang, op het voorgaande.

Stem: *O Saligh heyligh Bethlehem.*

1.

DE Man die vroom en vreedzaam leeft,
 Zijn plicht in alles recht betrachtet,
 Sal God verzorgen, want hy geeft
 Zijn zegen, aan die 't quaat verachtet.

2. En hy verkrijgt van zijn gesin
 Veel roem en lof voor 't wel regeeren,
 Een yeder sal met liefd' en min
 Zijn schrander hoofd gedurig eeren.
3. Gesegent huys, daar deugt en eer
 Gegriffit zijn in 't hart der hoeder,
 De tweedracht breekt daar lans en speer,
 En keert weer vruchteloos na haar Moeder.
4. Door vreed' en eendracht bloeyt een rijk,
 Maar twist en scheuring briselt kroonen
 En brengt veel steen tot puyn en slijk.
 Waar vreed' is wil den Schepper woonen.

In Verbo Spero.

Antwoord.

BLyschap bevang zijn hert, het sal van vreugd opspringen,
 Den HEERE sal hy lof, met Psallemen gaan singen,
 Door dien hem is tot heyl, een Ega toegevoecht,
 Waar in hy boven al ten vollen is vernoecht.

Wanneer een brave Stadt, in deucht, en roem sal bloeyen,
 Daar moet voor alle dingh een eedle Wet ingroeyen,
 Een Wet, die yeder een, verbint tot dienst, en trouw.
 Door wijsheyt wort een huys een Koninklijck Gebouw.
 Met kloekheyt sal den Man den Scepter wel regeeren,
 Maar dwaas heyt sal sijn lof, tot nietigheyt verteeren.
 Door vrede sal sijn huys opwassen als een bloem,
 Door twist verdwijnt sijn eer, en kostelijke roem.
 Hy als een Yveraer, door eer, en deucht floreeren,
 Waar naar het huysgesin sich heeft te reguleeren.
 Hy strecke als een Spoor, tot heyl en saligheyt,
 Om dat hy tot een Hooft des huyses is geleyt.
 Sijn Vrouw die hem van God, tot bystant is gegeven,
 + Die sal hy als een Vrouw, niet als een Meyt beleven.
 Hy sal haar, als hem self, beminnen na de kunst,
 Dus krijgt hy uyt haar hert een liefelijke gunst.
 Hy stooite met sijn voet om ver de hinderpalen,
 Soo sal hy lof en eer in eeuwigheyt behalen.
 Hy neem haar by der handt, en ley haar tot de deucht,
 En zy haar soet vermaak, en troostelijke vreucht.
 Wanneer hy wil den draat van trouwigheyt verlengen,
 Soo sal hy (om sijn trouw) met Niemant hem vermengen,
 Godts eere wort gekrenkt, ja 't huwelikx verbont
 Door bloetschant heel en al verbroocken in den gront.
 Hy woone met verstant in 't midden sijner deuren,
 Op datmen daar Gods heyl, en waarheyt magh bespeuren.
 Hy zy sijn Vrouw, een stut, een rots, een vastigheyt,
 Hy zy als een Pylaar, waar op haar swakheyt leyt.
 De liefde tot sijn Vrouw, en sal hy nimmer sparen,
 Wanneer hy braaf wil sien de deucht en Godsvrucht paren.
 De tweedracht als de pest, en boos heyt, moet hy vlien
 En val haar niet te hart met kijven en gebien.
 Hy sal het swakste vat in 't minste niet verachten,
 Haar fouten sal hy met sachtmoedigheyt verzachten,
 Natuur zy hem een wet, tot dekken van haar quaat,
 Wat Man ('k noem geen Tyran) heeft oyt sijn vleesch gehaat?
 Hy neem voor 't slaan van 't Wijf't exempel der Barbaren,
 Die sullen hem dees kust heel anders leeren varen,
 Door dit soo steegh het quaat tot boven in den top,
 Soo dat hy voor sijn Recht ontsing een galge-strop.
 Hy stel sich tegen twist, gelijk een Gods-gesant, en
 Sal ook sijn jonge Jeucht Godtsaligheyt inplanten,
 Op dat sy 's Vaders stap, en seden volgen naar,
 Omhelzen eer en deugt, geschaakelt aan elckaar.

+ Amorosius.

Het heerschen van de Jeugt vereyst een stadig weezen,
 Haar tweede straffe; moet sijn aangezicht, doen vreezen,
 Maar al te fel en straf, en moeder niet geschien:
 Want dat doet menig kint van deugt tot ondeugt vlien.
 Sijn boden moet hy oock sachtsinniglijk regeeren,
 Op dat sijn waardigheyt en eernaam mach vermeeren,
 Hy ley haar op het padt, der ware saligheyt,
 En wijze haar den Wegh, die na den Hemel leyt.
 Hy weere dat sijn hert sijn tongh niet komt verrassen,
 't Is oneer voor een Heer op knechts te hassebassen;
 Ja matigh op sijn tijt, dat past een deugtsaam Man,
 Maar 't knorren alle daagh, is d'aart van een Tyran.
 Indien hy in 't Gebodt des Heeren niet wil doolen,
 Soo zy hem zorg, voor Vrouw, en Kindren aanbevoolen.
 Want waar dees plicht niet is, daar is de liefde doot,
 Dus 't past een Christ'lijk Man, te kampen voor de noot.
 Hy laat hem, noch door list, noch schijn van soete woorden,
 Vervoeren, door een Vrouw, na 't westen, en na 't noorden,
 VVant *Achab* (door een woort geschoren van de kam)⁺
 Verrukt soo dat hy trots den Helt het leven nam.
 De rechte Bron, waar uyt dees waterstroomen vloeyen,
 Is dat het waar Geloof, moet in haar herten gloeyen.
 Gelijkheyt in 't Geloof, is 't punt daar 't al op draayt,
 Oneenigheyt hier in, maakt al den hoop bekaayt.
 Dogh heeft hy in dit stuk, een Vrouw, hem heel verscheyden,
 Hy breecke daarom niet de banden van haar beyden,
 Maar doe gelijk als voor; beweeg haar tot afstant,
 En tot de rechte born van 't eeuwich Vaderlant.
 Doch slaat sy 't in den wint, en grouwelt voor sijn oogen,
 Hy spreek haar harder aan maar wil sy 't niet gedoogen?
 Ist oly in het vyer? hy kies voorzichtigheyt,
 En bid de goede God, te stieren het beleyt.
 Men sal sijn edel hooft, dan kroonen met Laurieren,
 En sijn gekronkelt hayr, met Loveren vercierien,
 Sijn Naam sal zijn een Lof, tot in der eeuwigheyt,
 God schenk hem dan hier na sijn rijcke heerlijkheyt.

⁺Achab door de vleyende
 Jezabel omgepraat heeft
 Naboth het leven benomen.

**Ge-sang, op 't voorgaande,
 Stemme: *O Heylig Salig Bethlehem.***

Indiender oproer is int landt.
 't Is by gebrek van goede wetten.
 De Vyandt met een loosen trandt,
 Soekt dan sijn stoel in 't perk te zetten.

Maar order in een Koninkrijk,
 Maakt vrede en welstant in de Landen,
 Waar'n Koningh heerst met goe practijk,
 Daar heeft den Luymmer stompe tanden.

Voorzichtigheyt met list vermenkt,
 Daar meê regeerde Keyzer Karel,
 Dus is het,, die het glory schenkt,
 De wijsheyt? d'allerschoonste Parel.

Niet als een oorsaak van 't bestant.
 Een middel,, ons van God gegeven.
 En liefde by soo'n gaaf geplant?
 Doet stadt,, en huys in vreuchde leven.

Fidem Spiro.

Aan K. Ver Loove.

Op de VIII. Vraag.

HOe dat een Christ'lijk Man de huys-zorg hier sal dragen,
 Om God, en sijn gesin ten vollen te behagen,
 Dat heeft Ver Loove, aan ons, baarblijkelijk getoont;
 Des word sijn geestrijk brein, met d'Opper-prijs, gekroont.

Aan J. Zoutman Junior,

Op de zelve Vraag.

ZOutman, uwe jonge jaren,
 Tarten duizend grijze haren,
 In de konst en weetenschap.
 Dit getuygen uw gedichten,
 Die vermaken, en die stichten,
 Dat een Man, daar door, de trap
 Van de deugde weet te vinde,
 Tot een vreugd van sijn Beminde,
 En genoeg van sijn God.
 Koom ontfang dan 't tweede lot.

Aan Laurens Schuilerus. Of: liefd stantvastig.

Op de zelve Vraag.

IN Schuilerus schuilt de reeden,
 Die, heel zeedig, kan ontleeden
 Hoe een Man, voor Vrouw; en Kind,
 In het huys moet sorge dragen,
 Om sijn Schepper te behagen,
 Des hy 't darde lot ook wind.

JAN ZOET *Amsterdammer.*

IX. Vraag.

*IS Liefd' altijd een Deugd, en Tooren altijd Zonde,
Of word nu 't eene, en dan 't ander goed gevonde?*

Antwoord.

Gods onbegreepen magt, die nog beginsel heeft,
Nog nimmer enden sal; hy is 't die 't schepsel geeft
Een onuyspreek'lijk tal van gaaven in de leeden,
En wat den Heemel schenkt, werkt door sijn selfs niet qwaats,
Maar yeder gaaf vereyscht sijn regte tijd, en plaats,
Derhalven moet den mensch, sijn gaaven wel besteeden.

De Tooren is een gaaf, zoo wel als Liefde is,
Dog, d'een is waardiger dan d'ander. dit 's gewis,
En zekerlijk; nochtans elk moet sijn ampt bestuuren,
Men lijd in Toorn gevaar, jaa duyzend tegen een,
Ook mag de Liefd niet zijn in allen, als gemeen.
Dog: Liefde mag, en moet, in 't goede eeuwig duuren.
Indien ons oog-merk strekt' ontrent de heete zugt
Der Liefden, tot een Vrouw, wy zien wat nut, en vrugt,⁺
Het eertijds heeft gebaard, aan Sets naa-komelingen,⁺
Wy zien hoe Hemors Zoon, sijn Liefd' niet toomen kon,⁺
Als mee de David, en den wijzen Solomon,⁺
Wie dus ontijdig Liefd, zal namaals 't Treur-lied zingen.

⁺Gen. 6.

⁺Gen. 34.

⁺2. Sam. 11.

⁺1. Reg. 11.

Wy stellen dan ter zy de Liefde, die door 't bloed
Ons rijd, en rild, en schiet; waar door ons swak gemoed
Verrukt werd, en vervoerd, door yd'le lust der oogen:
Maar: Liefde; die uyt gonst, en baat, en slof heyd rijst,
Is gruw'lijk voor den Heer, zoo 't huys van Eli wijst.⁺
Men word door blinde drift der Liefden, ligt bedroogen.

⁺1. Sam. 2. en 4

Dien Man; wierd toe betrouwd, het heylig wierook-vat,
Ia hy, die jaar, op jaar; in 't alderheyligst tradt,
En bad d'Almachtigheyd, voor d'algemeene zonden,
Heeft soo verkeerd gelieft, ('t welk Godes eer benam)
Dat hy sijn selfs bederf, op hem te laaden dwam.
Wee hem! die Liefde draagd, tot ooraak van sijn wonden.

Sijn Vaderlijke zugt (dogh: zonder vreeze Godts)
Was oorzaak, dat sijn Zoons, hoogmoedig, fel en trots,
De grootste gruw'len deên: ja roofden 't geen dat Goode
Ten offer was gewijd, als had hy 't noyt gemerkt,
't Is zeeker dan, dat Liefd, altijd geen Deugden werkt,
Waar d'oorzaak zelve spreekt, is geen bewijs van noode.

Wie 't schepsel liever heeft, dan hem, die 't selfde schiep,
 Verzinkt (eer dat hy 't weet) in 't gtondelooze diep
 Des Afgronds; midts sijn kiel als roerloos komt te drijven,
 Hy is gelijk als een die ty, en tijd vergaapt,
 Jaa als een on-wijs Man, die zorg'loos heenen slaapt,
 Maar wel den geenens, die voorzichtig weet te blijven.

Dat dan een Christen-ziel, voorzichtig onderscheyd
 Maak tusschen tijd, en tijd, zoo wel in toornigheyd,
 Als in het oeffenen van Liefde, want 't kan weezen,
 Dat Tooren Zonde baard, vol gruüw'len voor den Heer,
 Ook kan 't een yver zijn, tot voorstand van Gods eer,
 En deeze trouwigheyd, word zelfs by God gepreezen.

+ Was 't niet een werk des deugds, den toorn die Pineas
 Aan Simri heeft getoond, en Kasbi? want het was
 Om dat sijn vroom gemoed, nog mogt nog kon verdraagen
 Die zonde voor den Heer, sijn toorn heeft op die tijd,
 Het gantsche Israël voor het bederf bevrijd;
 Zoo kan dan toornigheyd, ook zijn naa Gods behaagen.

+Num. 25.

+ Doen 't Heemel-hoog gebergt van Sinaï rond-om
 Met wolken was bedekt, en God voor 't Joodendom,
 Aan Moses 't Wet-boek gaf, door eygen hand geteekend,
 Zoo was 't dat Israël het toorn-vuur zoo ontstak,
 Dat deezen Yveraer, de taaff'len stukken brak,
 En waar is deeze daad, hem, ooyd tot zond gerekend.

+Exod. 32.

+ Het uytverkooren vat, den Geest-verlichten Man,
 Heeft mee in toornigheyt geyverd, als hy an
 't Galaat is volk dus schreef: ghy harssen-looze menschen,
 Ghy dwaaz' en zinn'looz' volk, wie heeft u dus vervoerd?
 Ziet hoe een heylig Man, door yver Gods, ontroerd,
 Wie aldus toornig word, doet naa Gods wil, en wenschen.

+Gall. 1.1.

+ Wanneer Gods tempel, tot een koop-huys was gemaakt,
 Zijn op die zelve tijd, daar binnen in geraakt,
 De Wisselaars, die Oss', en Schaap', en Duyv' verkogten,
 En Jezus (in sijn Toorn) verdreef'ze altezaam,
 Ja wierp de taff'len om, met all' hun gantsche kraam,
 Ziet daar een Toorn, die rijdsd uyt Liefd, en niet uyt togten.

+Io. 2.2.14.15

Verleen ons dan (ô God) zoo Toorn ons overvald,
 Dat hart, en ziel, en zin, bemurd, en sterk bewald,
 Mag blijven door u vreez'; op dat geen zinneloosheyd
 't Gemoed van u vervreemd, maar geef dat yeder ziet,

+ En staag gedenk aan 't woord: vertoornd, en zondigd niet,
 + Wie zonder Zonde toornnd, doedt voor den Heer geen boosheyd.

+Eph. 4.26.

+Psal. 4.4.

**Toe-Sang aan de geduld-tergers, op 't voorgaande toegepast.
Stemme: *O! schoonste Perzonagie.***

LAat af, laat af ghy Qwel-geest,
Die 't vroom geduld eens Christens, zoekt te tergen,
Ghy die (zoo 't schijnd) nog Hel,, vreest,
Nogh Heemel-magt, wijl ghy, door 't bitsig vergen,
Nooyt zijt verzaad,, Voor ghy uw qwaad
Fenijn hebt uytgespoogen,
Dat zelfs 't her-booren,, Gemoed, tot grammen Tooren
Word bewoogen.

Een qwelsiek mensch (dit 's zeeker)
Is 't werk-tuyg, van de helsche Rasernyen.
Den ouden Laster-spreeker,
En Loogen-geest, van d'alder-eerste tyen,
Zig zelfs vertoond,, en heerscht, en woond
In 't binnenst' van sijn kind'ren,
Die altyd tragten,, Een anders goe gedagten,
Te verhind'ren.

Dogh 't helsch, en schrikk'lik vlammen
Der Lasteringh, zal nooyd d'opregte goedheyd
Zoo heevig doen vergrammen,
Dat zinneloosheyd, of raazende vewoedheyd,
In het verstand,, De overhand,
Verkryg', nochtans den geenen,
Die deeze plaagen,, Sijn Eeven-mensch doet draagen,
Sal 't beweenen.

Keer in, keer in uw zelven,
Beziet de stand, van uw ellendigheeden.
Wild die geenzins bedelven,
Maar, legtze naakt voor God, in den gebeden,
Soo hebt ghy stof, tot gramschap; of!
Om 't Toorn-vuur te doen brande,
Over u zonden. 't Sal zijn een goedt-gevonden
Offerhande.

Elk speelt zijn Rol.

KAREL VER LOOVE

Antwoord.

ALs my den Dollephijn, van d' Amstelsrijke-stroomen
 Gevoert hadd', over 't Y, en vlakke zuyder-zee;
 Voor-by de *Lauwers*, en gelukkig was gekoomen
 (Langs Vries, en Ameland) op d' EEMS, en *Embdens* ree.
 Doen seegh de konst in slaap: mijn Sangheldin an 't droomen:
 Doen wierd mijn GEEST, de *Geest* en aartigheyt benoomen.

Schoon my, het *Vorsten-hof*, en 't *Yler-bosch* vermaakte:
 (Wijl ik 't gedierte, daar, als in Niuuw-nêerland, sach:)
 Ik vond geen geur, geen reuk, die doe mijn DICHTKONST smaakte:
 't Scheen, of sy, in d'onlust geheel bedooven lach.
 Geen wakk're-wakkerheyt, my in de boesem waakte:
 Geen heymelijke-drift (als eertyds) 't harte raakte.

Of ik, wel, 't vloeyend breyn, de leevendige woorden
 Van d'eedele PENON (vol sin, en waarheys kracht)
 Gelijk een Gods-spraak, self met lust, en graagte hoorden,
 Als hy de *Liefde* ons beschreef, in haar geslacht:
 't Was, of *d'Oost-friesche-twist*, 't gevolg, van 't voorstel stoorden:
 En in de modder-poel van wangonst, die versmoorden.

Maar, doen ik van de *Eems*, en *Dullert*, was gescheyden:
 Voor by de woeste JA, de *Wezzer*, en de *Elf*:
 En op de EYDER dreef: diens klaver-rijke weyden
 Verquikten my 't gemoed: en bracht dat tot sich self,
 Hier was het, of de konst my op 't Parnassus leyden:
 En tot haar silv're-bron, een Ruyme-wech bereyden.

Ik sach het lommer, van de schaduw-rijke boomen,
 Ik sach de vruchtbaarheid, van 't weelig EYDERSTEE:
 Haar veld met 't geyle-gras *begroeyd*: de vochte Soomen,
 Met *Ried besett*': het *Graan*, het *Ooft*, en 't dart'le *Vee*:
 Ik sach de *vette-melk*, met dubbel-woeker *Roomen*:
 Doen wierd ik, in den Geest, geheel als op-genoomen.

En roemde by my felf, d'oorspronkelijke goedheyt;
 Die, an den armen mensch, sijn liefde steeds betoond:
 Sijn vaderlijke gonst, met innerlijke soetheyt
 Doet smaken an de ziel, die d'aardsche-hut bewoond.
 Dies, trad ik tot de VRAAG, van *Liefdens deugd*, of vroedheyt:
 Van *Tooren*: en hoe sy den mensche in 't gemoed, leyd.

Doch geensins om de PRYS. Mijn voorwerp, en beoogen
Was WAARHEYT, in de *Konst*: die eeuwig sal bestaan.
De *Liefd'* tot *Waarheyt*, heeft een goddelijk vermogen
Om, wat daar tegen-strijd, te stutten, en te schaân.
Die waarheyt *liefd*, wort noyt door waan geheel bedroogen;
Hy heeft altijd de prijs, by haters van de loogen.

De eyndeloose GEEST, die eeuwig is te roemen.
Die van sich self BESTAAT: genoegsaam, na sijn wensch.
Die wy in duydsche spraak GOD, (om sijn goetheyd noemen:
Schiep, wat geschapen is, uyt *Liefde* tot den mensch.
Hy is de *Liefde* self: dit kan men niet verbloemen:⁺
Hy sal, wat *Liefdeloos* bevonden wort, verdoemen.

⁺1. Ioan. 4.5.16.

't Self weesend weesen, heeft d'ondeelb're eyenschappen;
d'Almacht, d'al-weetenheyt, de onveranderdheyt
d'Al-omheyt (die haar kracht toond, in verscheyde trappen)
En ook d'on-eyndigheyt) geen schepsel toe-geseyd.
Maar, d'eyenschappen (die hy ons leerd na te stappen)
En in de daad bestaan: niet in een cieflijk klappen:

Als goedheyt, wijs heyt, en gerechtigheyt, en waarheyt,
Barmhertigheyt, en LIEFD: zijn deelbaar (na haar maat)
En t'saam geschakeld, als een keeten, die haar swaarheyt,
Uyt al de leeden heeft: en anders niet bestaat.
Schijnd goed, en wijs, en recht; en derft het licht, de klaarheyt⁺
Van waare *Liefd*; gy dwaald noch in een duyst're naarheyt.

⁺1. Ioan. 2.9.10.

Men geeft die naam an *min*; an *wellust*, an *onkuysheyt*,
An *gierigheyt*, *begeertt'*, en *lust* tot 's weerelds goed,
An *driften*, die den waan van 't reedenloos gespuys,, vleyd,
An *buyk-zorg*, die sich self alleen, en dartel voed,
An eygen *troeteling*, die sich van Christi kruys scheyd,
In 't kort: an al het geen den mensch de sonde t'huys leyd.

Maar, dits de *Liefde* niet. 't Is eygendlijk, 't *begeeren*
Van eygen *nut*: door waan, of weeten uytgekeurd.
Dat steeds sich selve-*soekt*: en moet sich self verteeren.
Dat d'ongerechtigheit om-helsd: en ook betreurd,
Dat *ongestadig* is: en haastig kan verkeeren.
Als 't sondig voor-werp feyld, en sy dat moet ontbeeren.

De LIEFDE word ons met een beeter PEN, beschreeven.⁺
Sy heeft haar oorsprong, uit een goddelijke-bron.
Sy *staat* en *blijft*, in *dit*, en in het ander *Leeven*.
Sy is 't Geloof, en Hoop, een *Ziel*, een *Oogh*, een *Son*.
Sy word door eygen baat, of *nut*, niet angedreeven.
Sy is gewillig (niet t'ontfangen) maar te geeven.

⁺Beschrijvinge van Liefde.
1. Cor. 13.4. Prov. 1c. 12.
Gal. 5.22. 1. Pet. 4.8. 1. Ioan.
4.15.

+ Sy is langmoedig, trou, goed-gonstig, goedertieren,
Verdraagsaam, wel geschikt, op-recht, en sonder haat. +1. Ioan. 4.17.

+ Sy over-wind de DOOD, en helsche monster-dieren:
Om datse eeuwig gloeyd, en nimmermeer vergaat. +1. Cor. 8.1.

Sy is het recht-snoer, van de zeeden en manieren
+ Der Christ'nen, en het hoofd, van alle haar bannieren. +Ioan. 13.35.

+ Sy is de *Wortel*, en het ZAAD van alle deugden.
Sy is 't beginsel, en het eynde van de WET. +1. Ioan. 3.11.
Sy is, en 't pit, en 't merg, en 't sap van alle vreugden:
Sy is de *Saus*, en 't *Sout*: sy houd die onbesmet.
Sy is een *Nectar*, die 't gemoed alleen verheugden:
De geesten van de ziel (als Adelaars) verjeugden.

Sy is gansch onverdeeld, en deeld haar milde giften,
An die behoefdig is: ook die geen onheil heeft.
Sy is, een MOEDER van barmhertigheyt haar driften
Zijn werkelijk, en vast: in 't geense doet, en geeft.
Sy is een *Grondslach*, van de goddelijke-*schriften*.
Sy weet de valscheyt, van de waarheyt af te schiften.

+ Sy is het WESEN van de *Gods-dienst* en haar werking
Mikt op dat oog-wit, schoon dat sy sich elders wend. +Ioan. 5.1.
Sy heeft (in watse doet) een *heemelsche bemerking*:
Waar doorse (klaarlijk) word van *schijn-liefd* onder-kend.
Sy is (als *Amber*) voor den flauwen een versterking.
Sy is den Duivel, een bepaling, en beperking.

Sy stut hem in sijn loop: sy temd, en toomd, en teugeld
Sijn *werk-tuyg*. en sy maakt hem schaam-rood, ja beschaamd.
Sy houd de tochten, als gekneld, geboeyd, gebeugeld.
Sy lijd verdrukking: en sy doet wat haar betaamd.
SY IS ALTYD EEN DEUGD. Sy is altijd gevleugeld
Met *hoope*, en *geloof*, verr' boven 't vlugg' geveugeld.

Wy spreekken van de *Liefd*, met *waarheyt* so geheeten.
Die in het hart, en ziel van *ware-Christ'nen* woond.
Niet van een *yd'le-roem* slechts op de tong geseeten,
Daar onder des, den haat, een bitt're-boesem toond:
Op God, en op Gods volk, en Gods-dienst, bits gebeeten.
Op eygen krachten, trots, laat-dunkend, en vermeeten.

Neen: dat 's maar schijn, en waan: een wind, een droom bevonde,
Wanneer het op de toets gesteld word, en gedoemd.
Geen *huys der Liefde* (dat uit Liefde tot de Sonde,
Die vryheit geeft, en op een vreemd *vergoden* roemd)
Kend Liefdens werking. Maar een wellust, ongebonden
En toomeloos: waar door Gods eere word geschonden.

Gelijk de *Liefde*, is een innerlijk *beweegen*
 Des *menschen*, die het hart, en ziele, en 't verstand,
 Tot God, en om Gods wil, maakt tot den mensch geneegen:
 Daar sy, tot voor-werp heeft de DEUGD, haar in geplant:
 Soo is de TOOREN, een *ontsteldheyt*: die hier teegen,
 't *Gemoed beroerd*. door 't leed, of ongelijk verkreegen.

't Zy dat men reeden heeft: of enkel schijn van reeden.
 De TOOREN, gaat sijn gang: en yverd, tot de wraak.
 En poogd (schoon buyten recht) in 't Rechters ampt te treden:
 In-dien geen sachte tong, verhinderd dese saak.
 Dies, is sy veeltijds sond; en broed veel sondigheden,
 Ja *boose daden* uyt. als vyand van de zeeden.

Soo was de *Toornigheyt* van *Kaim*, op sijn Broeder,⁺
 Een boosheyt: die de *nijd* eerst plante in sijn borst. ^{+Gen. 4.5.}
 Soo wierd ook *Potipher*, een reeden-loose woeder⁺
 Op *Joseph*: die nochtans onschuldig was. soo dorst ^{+Exod. 39.19.}
 Sich *Biliam*, op een beest *vergrammen*: om niet goeder⁺
 Te schijnen, als die geen die slagen geeft voor voeder. ^{+Num. 22.25}

Soo klom de *grimmigheyt* van *Eliab*, (door 't belgen)⁺
 In 't *nijdig* hart, en hoofd: om *Davids* moedigheyt. ^{+1. Sam. 17.28.}
 Soo scheen des *Harders* roem, te groot, om in te swelgen⁺
 Voor *Saul*: 't geen hem heeft van 't spoor der reên geleyd, ^{+1. Sam. 18.8.}
 Om self sijn eygen Soon, en Schoon-son te verdelgen.
 Wat in de wortel schuyld, schiet licht'lijk in de telgen.

Soo is, self *David*, van de billikheyt geweeken,⁺
 Wanneer hy, voor-nam, sich aan 't heele huys-gesin ^{+1. Sam. 25.13.}
 Van *Nabal*, (onbedocht) als Dwingeland, te WREEKEN.
 Soo had *gramschap* van *Herodis* sijn begin:
 Om al die Kinderen te moorden; en te breeken⁺
 Gods Beeld, in haar: dat noch on-mondig was te spreken. ^{+Mat. 2.16.}

Soo wierd te Nazaret, de *t'samening* verbolgen,
 Op CHRISTUS, om sijn woord. so socht de *Burgery*
 t'Ephesen, *Paulus*, om de waarheyt, te vervolgen.
 Soo word de *Toornigheyt* veeltijds, een RASERNY.
 Soo word de reeden, door een overvloed van golven,
 Gelijk als overstulpt, de billikheyt bedolven.

Hier vraagd men, op dit stuk, is TOOREN altijd sondig?
 Ik *antwoord* NEEN, en stel 't bewijs volkomen vast.⁺
 Als ik, in mijn beroep, Gods wet, op-recht verkondig':⁺ ^{+Eph. 4.26.}
 En *yver*, voor sijn eer: 'k voldoe mijn plicht, en last. ^{+Psal. 4.5.}
 Soo maakt d'onfeylb're-schrift, de *gramschap* *Mosis* bondig.⁺
 En roemd, in *Phineas*, de *Toornigheyt*; volmondig. ^{+Exod. 32.19. Num. 25.11.}
 Psal. 106.31.

Soo word een *Dienaar-Gods*, in heftigheyt, ontsteeken,
 Als hy, diens duurb're naam, van yemand last'ren hoord:
 En toond, in sijn gelaat, een *klaar*, en kundig *Teeken*,
 Dat hy sich (om de smaad God aan gedaan) VERSTOORD.
 Dis is in *Christus*, en *d'Apostelen* gebleeken:
 Wanneer haar wandeling, word by de Leer geleeken.

Haar gramschap, vloeyde uyt een onbevleete yver,
 En drift, tot 's menschen heyl: en d'Alderhoogstens eer.
 Haar liefde, was daar van, een onversetbaar drijver:
 Die ging de schenders, van Gods heyl'ge naam, te keer.
 Die week geen teegen-stand: maar ging geduurig stijver,
 + En felder voort. dit bleek in Mosis d'oudste Schrijver.

+ Om dan mijn antwoord in een Sangmaat te besluyten,
De ware Liefde, is altijd een ware Deugd.
 Een vrucht des Geestes: die haar dadigheyt sal uytten:
 Mits sy in 't weldoen, heeft een lust, vermaak, en vreugd.
 De *Tooren*, loop veeltijds, de reeden self te buyten:
 + Doch, s'is *altijd geen sond*: maar doet de sondé stuyten.

O ongeschapen LIEFD, die alles hebt geschapen:
 Ontsteekt in mijn gemoet, de *Liefde*, en haar *vlam*.
 Laat doch, haar oogeleen, noyt sluymereen, noch slapen.
 Ontrekt my, noyt de *kool*, daar sy haar gloed uyt nam.
 Dat ik my, aan geen min des weerelds, kom vergapen.
Geeft (in d'anvechting) my 't Geloofd en Liefd' tot wapen.

+Psal. 106.32.

+Ioan. 13.35. 1. Ioan. 3.11
 Gal. 5.22.

+Exod. 4.26. Num. 25.1c.11.

Psal. 106.31.

Sang-vaarsen, op de selfde stof. **Stemme: *Te May als de Vogels singen. &c.***

1.

O *Liefde*, die van boven daald:
 die 's menschen ommegang *bepaald*:
 En steld sijn doen, een reegel:
 En yeder daadt, een seek're *maat*:
 Een vaste-peyl, en peegel.

2. Besit mijn hart, mijn ingewand,
 Regeerd mijn ziele, en verstand.
 Bestuurd mijn gang, na booven.
 Weest gy, in mijn een *daadt*, en schijn:
 Om God, door u te looven.

3. Want, sonder u, bestaat geen DEUGD.
En buyten u, is rust, noch vreugd,
Noch vroolijkheyt, op aarden.
Maar, wie u heeft: en 't alles geeft:
Sal 't alles weêr an-vaarden.
4. Om, dat gy 't hoogste goed be-oogd.
En na de waare-wellust poogd:
En tracht, en weet te vinden:
In d'eygen eer, van d'Opper-heer:
Om wien, gy, 't al beminden.
5. Gy zijt een Goddelijke-kracht:
Die 's menschen wil, gemoed, en macht,
Weet werkelijk te maken:
In 't geen hy doet: om 't ware goed,
(Als 't eenig-WIT) te raken.
6. Gy word noyt (waar gy zijt) *gedoofd*.
Wie u besit, *hoopt*, en *geloofd*,
Vertrouwd, verwacht, Gods *goedheyt*.
Wie na u haakt; een proefd, en smaakt
Uw' eyndeloose SOETHEYT.

Gal. 5.22. *De vrucht des Geestes is Liefde.*

Psal. 4.5. Eph. 4, 26. *Word toornig, ende en sondigd niet.*

Jacob Steen-dam.

Noch vaster.

Antwoord.

Liefd is altijd een deugd; en Toorn altijd een Zonde;
Ten zy dan 't eene werd', dan 't ander goedt gevonde.
De Liefd' tot Godt is goedt; Liefd' tot de menschen ook,
Hoewel de weder-min zomtjids verdwijnt in rook.
Liefd' tot het gelt is quaedt. Liefd' tot de dartelheden,
Tot oorlogh, tot den drank, die 't volk voert buyten reden.
Al die zich zoo vergreep, en in die zonden viel,
Betoonde, dat hy haat gezontheyt, lijf en ziel.
De Toorn is altijd quaadt, als, na de Wet des Heeren,
Men voor Zons ondergang, die niet van 't hert wil keeren.
De Toorn is altijd goedt op 't quaadt. Als men de maat
Van de gerechticheyt gants niet, te buyten gaat.
De Liefd' is altijd goedt. Maar dit moet zijn geleezen,
Dat die tot on-recht niet een-zijdig en moet weezen:
Die Liefd' is goedt, wanneer men blijft in 't middel-padt,
De Liefd' is quaadt, wanneer men oyt daar buyten tradt;

De Toorn is quaad en goedt, door cavelen der tijden,
 Die zond' te haastig straft, moet zelfs zondts straffe lijden.
 Geen was'er, die de Less' Athenodoors vol-dee
 Voor het er-kaauwen van sijn Moeders A. B. C.
 Pythagoras zey wel; ik had u nu geslagen,
 O Slaat! en voeld' ik niet mijn hert de gramschap dragen?
 Kunst-broeders, Minnaars van d'eedele Poëzy,
 En Over-vliegers aan den Amstel, en het Y,
 Wilt gy mijn antwoordt op Jan Zoeten vraage weten?
 Zoo zegh ik dan int kort, de minste der Poëten.
 Zoo zegh ik weder-zijds hier op dan Ja en Neen.
 't Is beyde goedt en quaad; maar altijdt geen van tweek.

Sang, op den selfden sin.

Stem: *Prins Robberts Mars.*

1.

- DE Liefd' is Deugd tot allen tijd;
 De Toorn altijd een zond,
 Ten zy, aan d'een of d'ander zijd',
 Men 't goed' voor 't quade vond.
 De Liefde Gods is altijdt goedt;
 Liefd' tot de menschen ook;
 Schoon weer-min dikwils aer-zel voed,
 En wel verdwijnt in rook.
2. De Toorn is t'allen tijden quaad,
 Volght men geen less' van d'Heer,
 En 't licht daar voor niet onder-gaat,
 En zy van 't harte keer'.
 De toorn is t'allen tijden goedt,
 Op 't quaad', als men de maat,
 Van der gerechtigheden voet
 Niet heel te buyten gaat.
3. Quaat is de Liefde tot het gelt,
 En tot de dertelheên;
 Tot drank, en tot het krijgs-geweldt,
 't Welk, 't volk voerdt buyten reên.
 Al die in deeze zonden viel,
 Toondt, dat hy vyandt is
 Van sijn gezondheid, lijf, en ziel,
 Van als behoudenis.

4. Hoe Liefd' en Toorn vermengt moet gaen;
 En even geschaveeld,
 Dat wijst mijn booven-dicht u aan,
 't VVelk u is mee-gedeelt.
 Een moet des prijzen VVinnaar zijn,
 'k Segh, zooze my toe val,
 Dat ik die minnen zal, als wijn,
 En niemandt haaten zal.

Indien het my ontschiet,
 Ik blijf dan anders niet,
 Dan vriendt van grooten Geest,
 't Geen ik steeds ben geweest.

HENRIK BRUNO.

Aan K. Ver Loove.

Op de IX. Vraag.

VER LOOVE, waarde Vriend, uw Geest zoo vroom als wijs,
 Won boven *Bruno*, 't puyk der Hoorensze Poëten,
 En, in den Haag, vermaard, door vloeyend rijm, den prijs,
 Hoewel de zorg te schaars u d'uuren toe komt meeten;
 Nochtans uw yver dringt door al die dampen heen,
 Des zult ghy den Parnas, met uw gevlerkte voeten,
 In spijt van haat en nijd, al zingende betreên,
 En God Apollo, met uw goude verzen, groeten.

JAN ZOET *Amsterdammer*.

X. Vraag.

*Waar meê windt d'armen mensch hier 't alderhoogste Lot,
 En door wat middel: maakt hy sigh een Vriend van Godt?*

Antwoord.

DEn grooten SIXTUS Soon, een Leyd-star der Poëten,
 Bemind de ZOETE RUST, en nogtans 't zunnste zuur,
 (Dat 's on-rust, haat, en nijd) bestormt sijn wal, en muur.
 De nijd, die heeft, van ouds, de waare deugd verbeeten.

Ghy hebt dan dubb'le reên, ô Zoet! om dit te vraagen,
 Dewijl dat ramp, en 't kruys drijft aan u *Meulen-hos*:
 Hier krijgt het vroom geduld, een ongemeene stof,
 Om 't alder-hoogste Lot, met wijsheyd, naa te jaagen.

Ghy stelt met deeze Vraag, twee Vraagen ons voor oogen,
 Die nochtans eene zin in zich behelzen; Want,
 Wie 't hoogste Lot verkrijgt, staat in dien goeden standt,
 Dat hy in vriendschap leeft, van 't goddelijk vermoogèn.

Tot deeze zaal'ge standt, geraakt hy die zich selven.
 In God gelaaten steld, zoo dat hy ernstig zeyd
 U wil geschiede Heer, in alle eeuwigheyd.
 Gods vriendschap zal dien Man met zeegen over-welven.

Die zich gelaaten steld, verzaakt sijn aardsche zinne,
 En wie zich zelfs verzaakt; weêr-streeft noyt Gods geboôn,
 Dit is dan 't volk, waar van sijn wel-bemide Zoon
 + Zey: deeze zijn alleen mijn vrienden, die 'k beminne.

+Mat. 12.50.

't Gelaaten hart, dat scheidt een wonder goed genoeg,
 In voorspoed niet alleen; maar zelfs in druk, en pijn,
 In reegen, wind, en vorst, in Zonn'-en-Maane-schijn.
 Een waar gelaaten mensch, kan 't all' ten besten voegen.

Heeft niet de waare Vorst des Leevens, dus sijn weegen
 (Ons tot een voor-beeld, met een gansch gelaaten hert)
 Betreên, tot dat hy van sijn God ver-heerlijkt werdt.
 Dus word de vriendschap Gods, en 't hoogste Lot verkreegen.

Toe-sang, op 't voorgaande.

Stemme: *Nero, ô! schoonste van u Na-buuren.*

1.

ZOo yemand dan naa 't hoogste Lot,, streeft,
 Die stel hem gansch gelaaten; want,
 Den geenen, die naa dit gebodt,, leeft
 Zich zelfs noyt teegens Gode kant.

2. Gods Vrienden, zijn zy, die in waare
 Gehoorzaamheyd leeven, met vreez',
 Gewis! van Izr' els Reuk-altaare,
 Nooyd aangenaamer offer reez'.
3. On-moog'lijk is 't dan, dat Gods goedheyd
 Niet loonen zou die hem dus diend,
 Jaal 't hoogste Lot, de zoetste zoetheyd,
 Zal zijn dien Gods-bemide Vriend.

Elk speelt zijn Rol.

Karel Ver Looove.

Antwoord.

Het *Lot* word in de schoot geworpen, en het valt,
 Soo als de Heere wil, (dit zijn des wijsheys reeden)⁺
 Soo valt ook 't *hoogste-lot*, daar God het wil besteeden:
 Gods WIL, geeft aan het LOT een weesen, en gestalt.
 Het *hoogste Lot*, is HIER de *Rust* in ons gewisse.
 Wie God in waarheyt liefd, die sal dat nimmer misse.

⁺Prov. 16.33.

Al wat door konst, of werk gewrocht word is geen *Lot*:
 Hoe-wel het God regeerd, als alle and're saken.
 Wie 't *Lot*, 't zy hoog, of laag, hier komt te sien of *smaken*,
 En dese naam bekend: belijd het ook van God.
 Want waar de naam van LOT eens voor het oog sal blinken,
 Daar moet den roem van werk, by den Ontfanger stinken.

Het *alderhoogste-lot* is 't *alderhoogste-goed*:
 Met God VERSOEND te zijn, door Christus, onsen Heyland:
 In wiens *voldoening*, men als in een vruchtbaar weyland,
 De ziele mesten kan: die God ten leeven voed.
 Wie door Gods gunst, God self, in Christo, kan beminnen:
 Sal 't *alderhoogste-lot* het eeuwig leeven winnen.

Niet, dat dit groot *gewin* een loon is, na verdienst.⁺
 Maar een *genade-gist*: een VRY geschenk des Heeren.
 Gelijk 't *Geloove* selfs, waar meê wy dit begeeren.
 Want God, volvoerd dit werk in ons, op 't onvoorsienst.
 Hy maakt ons VRIENDEN, als hy 't harte neygd na booven:
 Hy doet ons werkelijk, en in der daad gelooven.

⁺Rom. 11.

't *Geloof* is 't *middel*: dat ons maakt tot *vrienden* Gods,
 Want, sonder het *Geloof* kan niemand God behagen.⁺
 De boom des ongeloofs, moet sondens vruchten dragen,⁺
 't *Geloof*, in Christus, is een onversetbaar Rots.
 Wenscht yemand dit *Geloof* van my te zijn beschreeven?
 Ik sal, gelijk 't my is, an and're, weeder geeven.

⁺Heb. 11.6.

⁺Rom. 14.23.

Het is een *gave Gods*, an d'uytverkooren-*schaar*⁺
Geschonken. en bestaat in kennis, en vertrouwen⁺
 Op Christus (God en mensch) het waare zaad der Vrouwen:⁺
 Dat Gods gcrechtigheyt voldoet: als Middelaar.
 Zijn bloed dat reynigd haar, geheel, van alle sonde:
 Zijn dood geneest, en heeld de alder-diepste wonde.

⁺Eph. 2.8.

⁺Tit. 1.1.

⁺Act. 13.43.

Wie sijn voldoening (door sijn lijden) tegenspreekt,
 En Gods rechtvaardigheyt, komt (by gevolg) te krenken:
 En loochend, dat hem God, 't Geloof en Liefd moet schenken,
 Als hand, en mond, die dit aanvaarden: siet: die breekt
 De streng van 't Christendom: die wil haar glans verdooven:
 Die poogd, haar 't *hoogste Lot*, en Christi ROEM te rooven.

Soo men dan 't *hoogste-let wil winnen* op de aard:
 En sijn een vriend van God: 't GELOOF, *door Liefde krachtig*
Is 't eenig middel: want dat is alleenlijk machtig
Dit Lot te winnen: wijl het Godes Liefd an-vaard.
 Hier door, heeft Abraham het *hoogste-lot* verkreegen.

+ Hy wierd een *vriend van God*, alleen, door deesen *zeegen*.

+Rom. 4.3. Gen. 12.2.

Eph. 2.8. Uyt Genade *zijt gy salig geworden*: door het Geloove: *ende dat niet uyt u: het is Gods GAVE: niet uyt de WERKEN: op dat niemand en roeme.*

1. Joan. 4.10. *Hier in is de Liefde, NIET dat wy God lief gehad hebben, maar dat hy ons lief heeft gehad: ende sijnen Soone gesonden heeft, tot een Versoening voor onse sonden.*

Gebed: op de selfde stof.

Stem: *Schoonste Nymphje van het Wout.*

1.

GEef my, ô getrouwe God,
 't *Hoogste-let*:

Dat ik mach in u *gelooven*:
 Houdt mijn harte onbesmet,
 Na uw Wet:

Laat my noyt daar van berooven.

2. Neem het *steen-hart* van my,

Dat ik (vry
 Van de dienstbaerheyt der sonden)
 In uw VRIENDSCHAP mach bestaan:

Niet door waan,
 Maar door waarheyt, *Vriend* bevonden

3. Gun my deel an Christi bloed:

Mijn gemoed
 An sijn suyvere-voldoening.
 Schenk my 't onverdiende erf:
 Eer ik sterf,
 Sijn gezeegende-versoening.

4. Heer! die my geschapen hebt:
 'k Bid' *herschep*
 My: en geef mijn ziel bequaamheyt,
 U te dienen, nacht en dach:
 Dat dit mach
 Zijn mijn lust, en aangenaamheyt.
5. Geef dat ik mijn Leevens tijd,
 Steeds verslijt,
 In 't betrachten van uw *waarheyt*.
 Tem mijn vleesch, door uwen Geest.
 Heere weest
 My, een licht, een volle klaarheyt.
6. Grijp, en ruk my uyt het vuur,
 De *Natuur*,[†]
 En de *Weereld*, en den *Vyand*.
 Reyk my (in mijn hoogste nood,
 In de dood)
 Doch u Vaderlijke *by-stand*.

†Eph. 1.3.4.

Jacob Steen-dam.

Noch vaster.

Antwoord.

TERwijl ik in de schuyt, las *Cebes* Tafereel,
 Quam een aansienlijk Man, mijn bladeren bekijken:
 En vondt, hoe den *Thebaan* het konstigste penseel,
 Met sijn geleerde pen, in 't minst niet had te wijcken.
 d'Eerwaarde Reysgesel heeft my in huys onthaalt.
 Hier sagh mijn oogh een stuk (door konst verrukt van sinnen)
 Als eer *Apelles*, die *Jalysus*, sagh gemaaldt:
 Door *Protegeen*, volbracht na seven Jaars beginnen.
 Reysbroeder, sprak hy soo mijn oordeel niet en mist:
 Mindt ghy de Schilderkonst en 't byzijn der Poëten.
 O ja! seer hoogh seyde' ick, ghy hebt u niet vergist.
 Ik wenschte wel 't verstandt dees schildery te weeten;
 En wat die Preutsche Vrouw in vreemd gewaet bediet,
 Met Myters, roode Hoed, Cassufelen, en Stoolen;
 Die men gins in den hoop, van al die beelden siet;
 En soo het schijnt, by 't ligt, der Wassekaars te doolen:
 Wijl sy 't vermolst gebeent, der doode lijken saemdt.
 Dees Vrouw in 't roodt gemaalt, met drie verwaeten kroonen,
 Is Teyd hy 't *by-geloof*, gans sot, en onbeschaemdt.
 Sy quam, uyt 't Heydendom, in 't Christenrijk te woonen.

Daar stelt sy nogh, als eer, den Huys-godt in den haerd;
 Haar boeken die ghy siet, zijn liegende Legendes;
 Sy teelde nieuw gewoonte, en schreef de doën in d'aerde
 Een eer in plaats van Godt; en wou, waar sy haar wende,
 Op peen van swaardt, en strop, geacht zijn en ontsien.
 Haar yver brandt, gelijk de waskaars in haar handen,
 Sy meent Godsdienstelijck, aan Godt sijn eer te bien.
 Gelijk *Schijnheyligheit* haar Suster, de verstanden,
 Door haar geveynsde mom ellendelijk verleydt.
 Dees heeft haar Wollifs huyt bedekt met schaape vellen,
 Sy toont gelatenheydt, van boete, wijl sy schreydt;
 Maar let, hoe slecht sy 't kleedt en weesen komt te stellen,
 Soo heeft *Vermetelheydt*, by haar de hooger handt,
 Dees dempt Godts eer, en wil haar eygen doen verheffen:
 En pronkt met vrye wil, en werk, wijl sy haar kant,
 Met Godts genade, en kan hardnekkig niet beseffen,
 Dat Christi bloet voor ons volkoomentlijk voldoet.
 De schaer seyde ick die int verschiet volgt veelerhanden
 Dees Vrouwen, wien zijn sy, wat is het voor een stoet?
 Al blinde doolingen en plompe misverstanden.
 Maar dese, die ghy hier aandachtigh sitten siet
 In blinkend wit gewaat, omkranst met Louwerbladen;
 Op desen vasten hoek, en grontsteen: dit bediet
 't *Geloove*, d'oude wet, 't verbont van Godts genaden,
 Verstrekken beyden haar een rustleun, voor haar handt.
 't *Geloof* kan Duyvel, Vlees, en Weerelt overwinnen.
 De *Hoeksteen*, die verbeelt ons Christo, vast van standt.
 Ghy sult de Slangh verplet, doots pijl verbroocken vinnen:
 Soo ghy naukeurelijk het alles wel besiet.
 Maar lees het opschrift self, hier onder aan geschreeven,
 Dus sprak hy, en ik las: door waar geloof geniet
 Men Christum, sijn weldaad, en *Geest*, en eeuwig leeven.
 Door het geloof verkrijgt den mensch hier 't hoogste lot,
 En dit is 't middel, 't geen hem maakt een Vriend van God.

P. VERHOEK.

Aan K. Ver Loove.
Op de X. Vraag.

VER Loove ik sal staag uw konst en yver looven:
 Nochtans gaat Steendam, in dees antwoord u te booven.

JAN ZOET *Amsterdamer.*

XI. Vraag.

Indien gy, van uw *Vriend*, belast word met een zonde,
 Daar aan, dat ghy u self, noyt schuldig hebt gevonde,
 En hy, wil evenwel, dat ghy u schuldig acht,
 Of vreed, en vriendschap derft, so gy uw recht betracht:
 Wat staat u dan te doen? sulst ghy u recht bewaren,
 Of, om sijn vriendschap, u met vreemde schuld beswaren?

Antwoord.

Een *Bloed-vriend*, is een *Vriend*, al was hy dol, of sot.
 Om, dat de Teeling hem u toevoegd, als een lot.
 Een *Boesem-vriend*, word self gekeurd: door 't kundig kiesén,
 Met voor-bedachten Raad: om nimmer te verliesén.
 Het voor-werp is de *Deugd*: en *Trou*, en *Konst*, en *Aart*:
 In d'even reedenheyt, als gy een *Vriend* an-vaard.
 Soo gy een *Vriend* begeerd, u selve uyt te keuren:
 En namaals, uwe keur, niet droevig wild betreuren:
 Gy hebt, en Tijd, en Plaats, Geleghetheyt, en Raad
 In dit bedrijf van doen: eer gy 't u onderstaat.
 Maar, als gy u een *Vriend*, hebt (na uw wensch) verkooren,
 En hem, uw trouwheyt, en oprechtigheyt geswooren:
 Dan ist u plicht, hem niet alleen getrouw te sijn,
 En u te wachten, voor geveynstheys valsche schijn:
 Maar, ook hem wederom, niet licht'lijk te verlaten
 Veel minder (dadelijk) om kleyne feylen haaten.
 Want, soo een wrok in 't hart bekruypt: op uwen *Vriend*:
 Hy word strak, tegen u, met dat geweer gediend.
 Dan hebt gy niet alleen, een ouden *Vriend* verlooren:
 Maar, op die uur, is uw een *VYAND*, weêr gebooren.
 Die u bevechten sal, met felder tegenstant,
 Als oyt de felste, die sich heeft op u gekant.
 Die uw geheymen kend (te vooren hem gebleeken)
 Kan sich veel beeter, als een ander, op u wreeken.
 Om dat hem, u bedrijf bewust is: door den *Tijt*:
 En weet (door d'ommegang) waar gy op 't swakste zijt.
 Behalven, dat den haat, die in des *Vriendschaps* steede
 Geplaatst is: bitser bijt, als oyt de snoodste deede.
 Indien! dan uwen *Vriend*, die gy hebt uytgesocht,
 Of, die u door Natuur, als *Vriend* is toe gebrocht,

U met een *vreemde schuld*, komt haatelijk beswaren:
 Gy sult u *Plicht* tot hem, en ook u *Recht* bewaren.
 U *Plicht* tot hem is *Trouw*, behulpzaam, en beleefd
 Te zijn, daar u de Tijd dan stof, en reden geeft.
 U *Recht*, is *Vryheyt*: in dit onderling verkeer:
 Op dat hy u, als Slaaf, niet kome te verheeren.
 Als hy (onbillijk) yet van u begeerd of sockt:
 En op uw weyg'ring, u veracht, of scheld, of vloekt:
 Waar door des *Vriendschaps* band komt tusschen u te breeken:
 De reden sal voor u, ook sonder woorden spreken.
 Men seyde, al is een Vriend, seer lief, en aangenaam,
 Weet, dat hy nochtans blijft tot eeten onbequaam.
 Dit toond, u *Vriend*, sijn plicht, en kan hem kundig leeren,
 Dat hy niet anders, als dat *recht* is, moet begeeren.
 Indien hy buyten 't spoor van deesen Regel gaat,
 't Is dan u beurt, dat gy hem ernstig tegenstaat.
 Soo hy de Reeden plaatst, hy sal sich daar na buygen:
 Maar, komt hy uyt u deugd, een bitt'ren haat te suygen,
 In stee van gonst (schoon gy hem vriend'lijk onderrecht,
 Waar door u kans ontbreekt, dat gy de tweedracht slecht)
 Poogd noyt, de vaste naad van *Vriendschap*, op te scheuren,
 Maar torndse liever los: wijl het u mach gebeuren.
 Hier vloeyd nu d'antwoord uyt: op u gestelde vraagh,
 O Dichter: soo ik my, niet al te seer behaagh.

Indien uw *Vriend*, u oyt met sonde komt belasten,
 Daar gy u selve, noyt hebt durven an vertasten:
 En hy nochtans begeerd, dat gy u schuldig KEND:
 Schoon gy in u gemoedt, daar an, onschuldig bent:
 Soo dat gy tusschen twee geprangd zijt: of te liegen,
 Of *Vreed*, en *Vriendschaps*-wind, in damp te laten vliegen.
 De *Vriendschap*, en *Natuur*, de *Reden*, en Gods *Wet*,
 Die hebben u (hier op) een Regel voor geset:
 De *Vriendschap* eyscht, dat gy OPRECHT sult zijn in allen:
Natuur, heeft aan haar self een LIEFD, en wel gevallen:
 De *Reden*, keurd dien Vriend (die sulks begeerd) voor VALS:

+ Gods *Wet*, dringt dese spraak, den Spreeker in de hals;

+ Gy sult niet VALSCHELYK, van anderen getuygen:
 Veel minder van u SELF. Dus valt dat vat an duygen,
 Om dat de *Liefde*, van u *eygen* eerst begint.
 Om dat gy in u self, daar van, de toet-steen vind.
 Soo moet gy dan, u ziel niet hatelijk bestrijden:
 En nimmer *sondigen*, met *sonde* te belijden:
 Schoon gy daar door, den waan van vreed, en *Vriendschap* derft:
 t Is beeter, dat de schijn, als dat de waarheyt sterft.

+Deut. 5.20.

+Exod. 20.16.

Want waare-*vriendschap* wijkt van 't voorstel, door de Reden:
En sal de ergwaan, steeds met naarstigheyt vertreden.

Dit bleek in *David*, met den *Soon* van Jonathan:[†]
Die u, voor duysenden, een beeld verstreken kan.
Wild dan u selven, noyt met valscheyt soo beswaren,
Dat gy door leugens, soud gewaande gonst bewaren.

[†]2. Sam. 19.29.

Exod. 20.16. Deut. 5.20. *Gy en sult geen valsche getuygenisse spreken,
tegen uwen Naasten.*

Sang-vaarsen, op de selfde stof.
Stemme: *Doen het Orpheus bruyloft was &c.*
Of: *Sylvester in de morgen-stond.*

1.

DE *Vriendschap* van een trouwen-*Vriend*,
Is beeter dan de schatten,
Daar sich de wulpse mensch mee diend:
Om zylyngs uyt te spatten.
Sy toond, in d'alderhoogste nood,
Haar meeste-glans, en luyster.
Sy leefd, in 't midden van de doot.
Sy geeft haar licht in 't duyster.
Sy sal noyt *Vriend* verlaten,
Schoon hem de Hel bevecht:
Ja al de haters haten.
De *Vriendschap* blijft oprecht.

2. Als men u *Blossius* gedenkt,[†]
Dit blijkt in al u spreken;
Had *Grachchus* u maar toe gewenkt,
Den Tempel an te steeken,
Gy had (uyt *vriendschap*) dit gedaan:
Om, dat gy niet soud schijnen,
Sijn *Vriendschap*, na de doot, te smaân.
Ten koste, van veel pijnen.
Wast voorwerp by u deugdig,
In dat bedrijf, geweest,
U daadt bleef altijd jeugdig:
Ten voordeeld, die het leest.
3. O *Reginus: ô Volumny*:
Wie sal u twee nastappen?
Die om een *Vriend*, de Raser-ry,
Laat op u herssens trappen.

[†]Val. Max. lib. 4. cap. 7.

En gy *Terentius*, gy poogd
 U selven uyt te geeven
 Voor *Brutus*: waar gy in be-oogd,
 U dood: en *Brutus* leeven.

+ O *Damon*, hoe waarachtig
 Blinkt deese deugd in 't hart?
 O *Pythia*, hoe krachtig
 Verwind gy alle smart.

+Cicer. van de Osie. lib. 3.
 cap. 5.

4. Maar, gy ô trouwen JONATHAN,
 Gy sult haar overtreffen.

U *Vriendschap*, sal een dapper man
 Soo hoog in Top verheffen,

+ Dat sy de Liefde van een Vrou,

In soetheyt gaat te booven:

Gy blijft hem (om zijn deugd) getrou:

Dies zijt gy meer te looven.

Gy vreest noch Vaderstooren:

Noch Vrienden haat, en smaadt;

Gy geeft u stand verlooren:

Tot bouwing van zijn staat.

+2. Sam. 1.26.

5. Wie soo een VRIEND gevonden heeft,

Die hou hem vry in waarden:

Die denk, dat hem d'Al-geever geeft,

Een groot geschenk: op aarden:

Dat hy, hier niet mis-hand'len mach,

Na lust, en wel-gevallen.

De *Vriendschap*, die op Reedeu sach,

Was oyt de best' van allen.

Maar soose komt te wijken,

Uyt dit geheyligd' spoor:

Sy doet haar valscheyt blijken,

Dies geeft haar geen gehoor.

Jacob Steen-dam.

Noch vaster.

Antwoord.

+ GOds uyt-gedrukte beeld, getuygt dat hy de waarheyd,

De weg, en 't leeven is. Zoo wie dan in die klaarheyd

Sijn Schepper dienen wil; die offer sulk een hert,

Waar in d'oprechtigheyd in alle deelen werd

Vertoond. Zo dat nogh hoop, nogh vreez', nogh staat, nogh rijken,

Nogh vriend, nogh vyandschap, nogh lief, noch leedt doet wijken

Hem van de waarheyd af: al waart dat self de Hel,

Door op-roer daaverde; zoo dat' et grouwzaam fel

+Ioan. 14.6.

Verschrikk'lijk Monster-dier, van haat, en nijd, en tweedragt,
En agter-klap, en smaad, zoo groote gruw'len mee,, bragt,

Als ooyd de boosheyd self heeft in het werk gesteld;

Want of men vrede koopt door leugenen: dat geld
Niet voor 't al-ziende oog, 't geen hart, en ziel, en nieren
Door-ziet, en kend, en weet, of zou de goedertieren

God, een behagen in geveynsdheyscheppen? neen:

Dat krijgt geen plaats in my, hoewel men 't in 't gemeen,
Bewimpeld, en bedekt, wanneer men komt te liegen

Om beters-wil (zoo 't schijnt,) dus weet men zig te wiegen

In slaap, en onder-wijl, zoo loerd de helsche Draak,

(Die om ons heenen sweeft) en lagt om deeze zaak.

't Is waar, de leugen van d'Egyptische Vroed-vrouwen⁺

Heeft meenig Heebreusch kind, ja! *Moses* self behouwen;

⁺Exo. 1.19.20

En *Rahabs* list heeft meê zoo veel te weeg gebragt,⁺

Dat zy Gods volk behield, en zy, en haar geslagt,⁺

⁺Jos. 2.1.

Wierd om die daad alleen behouden by den leeven.

⁺Heb. 11.31.

Maar deeze zaak die kan dogh gansch geen voordeel geeven,

Om met een vreemde schuld zigh zelven te belaên;

Want merkt: dat deeze daad dus by haar wierd gedaan,

Had reden, en bescheyd, ten eersten wierd de boosheyd

Van Faro weder-streeft, want 't waar een goddeloosheyd

Te zijn gehoorzaam in een booswichts booze daadt,

Ten tweeden hebben zy eens anders nut, en baat,

En heyl, en welstand, en behoudenis veel stijver

En ernstiger betragt, dan eygen vreê, dien yver

Gelijkt geen-zins by dit (te weeten) dat men zal

Bekennen zulk een zaak, daar nogtans niet met al

Van waarheyd in berust. 't Is waar als dat de banden

Des vreeds ons noodig zijn; want hoort de Reeden van,, den

Zang-meester Israëls, die zeyd zoekt na de vreê⁺

En jaag de zelve na, als een die na een Ree,

⁺Psal. 34.15.

Of Hart, of Hinde tragt, ook zeyd een vreê-verkonder,

Staat na de waare vreê, en heylig-maaking, zonder⁺

Den welken niemand zal de hooge Opper-magt,

⁺Heb. 12.14.

In sijne heerlijkheyd, beschouwen, daarom tragt

(Zoo 't moog'lijk is) na vreê met alle menschen, word'er⁺

Gezeyd, en hoog belast. Wel aan dan, merkt! nu schort'er

⁺Rom. 12.48.

Een oop'ning van de zaak, die nogtans wel te regt,

Zigh naakt en bloot vertoont, want merkt eens, waar men zegt,

Zoekt, jaagd, en staat na vreê, en naa de heylig-maaking,

Daar word dan niet gezeyd als dat men, met verzaaking

Der waarheyd, van sijn Vriend; de vree, en vriendschap vry

Betragten mag, daar staat: indien het moog'lijk zy,

Dat is, zoo 't kan geschien, dat vlek, noch smet, noch rimpel,
 Noch qwetzing aan 't gemoed geschied, die vrede-wimpel,
 Moet nooyd zijn ingehaald; jaa! nu nogh nimmermeer,
 't Is beeter dat wy dan, ten dienst van God de Heer,

+ Ons Regt betragten. Want wat niet uyt den geloove
 Geschied, is zonde, en wy weeten daar-en-boove,
 Schoon datmen deeze vree, jaa! vriend en vriendschap derft,
 Als dat de vriendschap Gods in ons geen-zins versterft.
 Indien w'onschuldig zijn, zoo laat uw' vriend dan mennen
 Zijn waan door yver-drift; maar, wacht u te bekennen,
 Een vreemde schuld die dogh door u noyt wierd bediend;
 Want 't is veel beeter Gods, dan aller menschen vriend.

+Rom. 14.24.

***De beschuldigde Onschuld. Spreekt of zingt deeze naa-volgende verzen.
 Stemme: Meer Aard als Goud, &c.***

1.

AG! Heemel ag! ghy Goddelijk vermoogen,
 U is de zaak alleen te regt bekend,
 Hoe ik van dag, tot dag, (met ernstig poogen)
 Oprechtlijck mijn vlijt heb aangewend,
 Gelijk een kind, dat vreed', en vriendschap mind,
 Maar dogh: de waan, de goddelooze waan,
 Had in mijn vriend, haar zeetel zoo gevest,
 Dat vree, en vriendschap geenzins kon bestaan,
 Waar Waan-zugt heerscht, daar heerscht de Eendragts Pest.

2. Nochtans de hoop, die heeft my opgehouden,
 Van jaar tot jaar, zoo dat ik tijd'lijk zie,
 Hoe door 't verloop, des tijds ik kom t'aanschouwen
 Een Wreevel-geest der ongerustheyd, die
 Beswangert gaat, vermidts dat godd'looz' zaadt
 In 't harte schuyldt, en tak, en wortel schiet.
 Zoo dat'et qwaad zich niet verbergen kan,
 Maar als een zee van haat, en nijd uytgiet.
 Wie boosheyd zaayd, ontfangt'er vruchten van.
3. Zoo wie in 't hart, dan waan-zugt, meer en meer,, voedt,
 Maakt dat nogh rust, nogh vreed', noch vriendschap blijft;
 Wijl het sijn smart, (door 't minste stootje) zeer,, doet.
 Wat Raad mijn God, verleen geduld, en stijst,

En sterkt mijn kracht, op (dat door helsche magt
Des Lasterings, of bitze Raazerny)

Mijn waarde ziel (die dogh onschuldig leeft,
In deeze zaak) nogh ramp nogh schip-breuk ly,
Maar! wee hem, die de vree dus weeder-streeft.

4. Ghy weet dogh Heer, hoe dat ik heb met traanen
Mijn vriend gebeen, genood, gesmeekt, gevleyd,
(U zy de eer,) ik zocht hem aan te maanen
Tot waare vreed': maar dogh mijn arrebeyd
Vloog (zonder vrugt,) als ydel in de Lugt,
Nogtans mijn ziel (die dogh geen hooger schat
Bemind dan vreed') verdroeg die smart, en pijn,
't Is waar, 't geduld wierd somtijds af-gemat.
't Is Koninklijk, 't gemoed, een Heer te zijn.⁺

5. Niet dat uw Knecht, voor u leeft zonder zonden,
Of sonder schuld, ô Neen! mijn Middelaar,
Nochtans mijn Regt, zal noyt door my geschonden
Zijn, om een vreed, en vriendschap, die dogh maar
Als Riet, en Lis, Jaa! tien-maal brosser is.
Vergeef ô Heer: mijn vriend sijn blinde drift,
Ik min hem, schoon hy deeze dwaas heydt doet,
Dat hy de vreed, en vriendschap, scheid, en schist.
Waar Liefde blijft, blijft vrede in 't gemoedt.

⁺Prov. 16.32.

Elk speelt zijn Rol.

Karel Ver Looze.

Aan Jakob Steendam, Op de XI. Vraag.

WAar in een Vriend bestaat, en hoe men zigh moet dragen,
Ontrent sijn eygen recht, hoe ver de vriendschap gaat.
Wat hier nogh vaster is, en tienmaal stijver staat.
Dan Vrienden vriendschap doet, dat hebt ghy, op mijn vragen,
Vriend STEENDAM, ons getoont, met pit van rijm en stof;
Des schenkt mijn Muza u dit vers tot loon en lof.

JAN ZOET *Amsterdammer.*

XII. Vraag.

Van de konst-rijke Dichter, Karel Ver Looze, Luydende aldus,

*SOo d'Ouders haat (door waan) gansch onversett'lijk fel,, brand,
Wat staat een Soon te doen, tot Ziel en Lichaams wel-stand?*

Antwoord.

IN d'eerste schepping, is den mensche in 't begin,
Uyt aard gemaakt: en hem een ziele in-geblasen:
Begaaft met Reeden, en met krachten tot de min:
Om voort te *teelen*, daar de lust sigh poogd te asen.
Daar Liefde, met de min (in 't teelen) is verseld:
Word 't Huw'lijk (als een wet) de Teelders voor gesteld.

De *Teeling* (door natuur) maakt dat wy *Ouders* zijn.
De *Teeling*, wederom maakt ons tot eygen *kind'ren*,
Van die ons *teelden*, schoon het had een ander schijn:
De daad kan niemand, maar de naam wel yemand hind'ren:
Als sy (door logens) by het volk verdonkert word.
Waar door of d'Ouders, of de Kind'ren zijn verkort.

De Kind'ren zijn het zaad, ja 't eygen vleesch en bloéd
Van d'Ouders: die haar (door Gods wonder-werking) teelden.
In 's Moeders lichaam, self met spieren-sap gevoed:
Doen d'Opper-goedheit, haar uyt d'Ouders weezen beelden.
Die voor, en in, en na de *Teeling* zijn bezorgd,
Gekoesterd, in haar schoot, als in de sterkste borgt.

Hier vloeyd de *Dankbaarheid* (met volle stroomen) uyt:
En leyd u, tot de plicht, die gy an haar moet toonen:
Die alle diensten, en eerbieding, in sich sluyt:
Om soo met weldaad, haar weldadigheit te loonen.
Want die niet *dankbaar* is, leeft erger als een beest,
Dat noch den mensch ontsiet, noch ook sijn Schepper vreest.

De goude-WET (die al wat schepsel heet, verduurd)
 Roept over-luyd, gy sult hier beyd' uw *Ouders* eeren.
 Dit, heeft ook meenig, met een sware straf besuurd,
 Als sy ver-achtelijk, verwierpen't woord des Heeren.
 VVant 't bloeyzel cierd de boom, de vrucht verheft de stam,
 Een Soon (veel meer) ver-eerd, daar hy 't begin uyt nam.

Dus blijft sijn plicht: hy kan die nimmermeer ontgaan.
 Want s' is bevestigd met beloften, en met dreygen.
 Der *Rechabiten* roem, sal hem, ten spiegel staan.
 Der Cananiten smaad, is Chams geslachte eygen.
 Wie dan sijn Ouders hoond, heeft yeders vloek op d'aard'.
 Maar wie haar eerd, en diend, is dubbel eere waard.

Siet *Sem*, en *Japhet*: en *Eneas*, den Trojaan:
 Siet d'eed'le *Claudia*: siet PERO, die haar borsten
 An d'ouden Vader gaf, dat hy sich kon versaân,
 Gelijk een Kind, dat na de melk sijns Voedsters dorsten.
 Die kinderlijke-deugd word wonderlijk genoemd.
 En haar gedachtenis, met zeegening geroemd.

Maar, d'Ouders hebben in haar *boesem* sulc een wet,
 Die haar gestadig dringd de Kind'ren lief te hebben.
 Die door geen felle kracht van wapens, word verset:
 Veel minder wech gespoeld, door 't vloeyen, en door 't ebben
 Van luk of tegenspoed, van eere of van schand.
 Waar dese Liefde heerscht, daar houd *Natuur* haar stand.

Sy wijkt geen moeyt', geen sorg, geen pijn, geen nood, geen dood.
 Dit speurd men, ja, dit siet men daag'lijks, in d'op-voeding.
 Maar, die sich hier bevind van dese Liefd' ontbloot,
 Versaakt sich selve, als een *Circis* (in haar woeding)
 Of, als *Athalia*: die billijkheyt, en reên,
 En aart had afgeleyd: haar met het vee gemeen.

Indien dan d'Ouders HAAT, door op-geraapte *waan*,
 Soodanig is, dat gy die nimmer kund versetten,
 Met deugden, die geheel op goede-*reên* bestaan:
 Wanneer gy alles doet, waar op u staat te letten:
 Wanneer gy haar gebrek, haar swakheyt onderstut:
 En in 't gevaar (na u vermogen) haar beschut:

Wanneer gy *vriedelijk*, behulpsaam, en beleefd,
 U an steld tegen haar, in al u doen en gangen:
 Als teegen Ouders, die u God gegeven heeft:
 Daar van gy 't leeven, eerst, en 't voedsel hebt ontfangen.
 En sy zijn onder des verbitterd, en verhard,
 Waar door u welstand, in 't geheel gehinderd ward.

Wat hoord gy dan te doen, tot bouwing van u staat?
 Sult gy u Ouders (om dat heftig *haten*) haten?
 Sult gy haar quaadheyt, weêr vergelden met een quaad?
 U *Kindschap*? om dat sy haar *Ouderschap* verlaten?
 En maken soo u self mee schuldig, an haar schuld?
 Neen: geenzins, maar u heul en toevlucht zy geduld.

God heeft de Ouders, wel gewapend, met een *Roê*,
 Om d'on gehoorsaamheyt der Kinderen te dwingen.
 Maar, nimmer liet hy die, an *Soon*, of *Soonen* toe.
 Schoon, d'*Ouders* meenigmaal, sich hier te buyten gingen.
 Gy kunt uw Vriend; ja Broêr met strafheyt tegen-staan.
 U Ouders niet: die sal God, om haar misdaad slaan.

Gods *Wet*, *Natuur*, en *Reên*, verbieden u de straf:
 En *strafheyt* tegen haar: al word gy seer beleedigd.
 Gy meugt geen *Recht*, dat u de *Wet* der Burg'ren gaf,
Gebruyken; als gy uw onschuldigheid verdedigd.
 Behalven dit, soo gy u Ouders hoond, en smaat:
 Schend gy de struyk, gy krenkt het uyt geschooten zaad.

't Geduld, met billigheyt, omsichtigheyt, en raad,
 En met bescheydenheyt verseld: sal 't u wel leeren:
 (Soo gy de vreesse Gods houd tot een peyl, en maat)
 Hoe gy dit onheyl van u *Ziel*, en *Lijf* sult keeren.
 Want die geduld heeft, en op sijnen Schepper hoopt:
 Verkrijgt een duurb're schat, die tijd, noch slijting sloopt.

Maar, of 't geduld (geknelde, geparste, geprangde, getergde)
 U dreef, om tegen haar de *strafheyt* te gebruyken:
 Wijl d'onversoemb're haat, u 't alderhoogste vergd?
 Wild liever wijken: en haar bits geweld ontduyken.
 Doet als de swemmer, die een holle barning treft:
 Al duykende, sijn hoofd daar na met moet verheft.

Weest geen *Bevechter*: maar *Verweerder* in u saak;
 Wilt noyt op haar, als op u vyanden verbitt'ren.
 Poogd nimmer (vind gy stof) na d'alderminste wraak:
 Maar wild voor sulk een sin, als voor een gruwel sitt'ren.
 Gy moet hier zeeg'nen, die u vloeken op de aard.
 Veel meer dan haar, die u (met angsten) heeft gebaard.

Soekt gy een voorbeeld? siet den vroomen *Jonathan*:
 Hoe hy mishandeld word, van soo een *wreed* Vader;
 Die hem ter dood vervolgd, als d'aldermoedste Man
 In Israël: ja als een eygen Land-verrader.
 Hy wijkt nochtans noyt, van sijn kinderlijke plicht.
 Hy stapt sijn Vader na, de dood self in 't gesicht.

Maar soo u Ouders, u vervolgen, om u Deugd:
 En poogen u, daar van te brengen tot de sonde:
 Volgd niemand, in dat spoor, 't zy, ouderdom of jeugd.
 Op dat gy nimmer, word een Huychelaar bevonden.
 't Is beter, dat men God gehoorsaamd, als den mensch.
 Al lijd gy smaad en hoon, gy hebt daar na u wensch.

Zijt gy in dit geval, noch onder haar *gesach*,
 En in haar *huys*, en *kost*: poogd vry daar uyt te raken,
 Mits anders haar gebied, veel meer op u vermach,
 Om 't doodelijke gift, en gal, op u te *braken*.
 Maar, zijt gy (door de ECHT) verbonden, an een VVijf:
 Soo hebt gy ruymmer streng, en toom, in dit bedrijf.

Gy moet u eygen *Wijf*, en 't heele huysgesin
 Versorgen: en om haar, u *Ouderen* verlaten.
 U liefde, dienst, en sorg, u arbeyd, en gewin.
 Moet zijn voor Vrou, en Kind: als voor u Ondersaten:
 Die gy beschermd, en hoed, voor alles wat haar deerd.
 Die gy haar Schepper, en haar Heyland, kennen leerd.

Indien dan d'Ouders, u bestormen in u huys:
 En met haar boosheyt, u de RUST en *vreë* verstooren:
 Ja hind'ren u beroep, als 't alderswaarste kruys,
 VVaar door u naam, en eer, en winning gaat verlooren:
 VVaar door gy dikwils, u besondigd tegen God:
 En maakt de weereld, u, en uw gesin, ten spot:

Soo hebt gy wederom een ander *werk te doen*.
 Soo moet gy op u *self*, en *Vrou*, en *Kind'ren letten*.
 Soo moet gy diens verdriet, en overlast, VERGOEN.
 Soo moet gy u verstand, op 't punt van reden wetten.
 Soo is u 't best, dat gy van haar dien toegang neemt:
 En met sachtsinnigheyt, u self van haar vervreemd.

Snijd haar geselschap *af*, indien het moog'lijk is,
 En dat het kan geschiën, tot eygen *Rust*, en *Vreede*,
Smeekt God, geduurig, voor haar ziels behoudenis.
 Gedenkt, men wijkt wel, voor een dollen uyt de steede,
 Gebruykt lankmoedigheyt, in erensthaftigheyt:
 VVanneer gy u, van *haar*, en van haar *by-zijn* scheid.

Doch, moet gy noyt, u gonst, u oogh, u hart, u hand
 Van haar (in haar gebrek en swarigheyt) *af-trekken*.
 Die haar bestrijd, moet gy met reden en verstand
Bevechten: en haar voor die hagel-buyen dekken.
 VVant, 't zijn u Ouders, schoon veraart en onbeleeft,
 Gy, sondigd tegen God, en wensch dat hy 't vergeeft.

't Heeft d'Opper-WYSHEYT, wel, en wijselijk gewild,
 Dat sy (hoe reedenloos) u soudén zijn tot *Ouders*.
 Dies wacht u, dat gy noyt sijn *wijsen* Raad bedild:
 Die u dit harde-jok, geleyd heeft, op u schouders:
 Om dat te dragen, met geduld en lijdszaamheyd.
 Gods gunst-genooten, is dat dikwils opgeleyd.

VVijl gy, (door waan) van haar gehaat word, en belast
 Met yet, waarom sy u dus goddelooslijk hand'len.:
 En 't quaad te wreeken, noyt een Christen ziele past,
 Als, met op-rechtigheyd voor God, en mensch te wand'len:
Wijkt nimmer van u plicht, schoon sy haar plicht versmaân:
 Soo sal u noyt dien haat, in 't minste kunnen schaân.

U *Plicht*, is *eer*, en *dienst*, *meedoogen*, in 't gebrek.
Voorbidding, by de geen, die 't harte kan vernuwen.
 Een minnelijk gelaat: een vriendelijk gesprek:
 Om, wat haar ergerd, met bedachtszaamheyd te schuwen.
 Met hoop, geloof, en liefd tot hem, die alles siet:
 En yders wegen, met een wakker oog bespied.

Sang-vaarsen: op de selfde stof, an de Ouders.

Stem: *Astrea lieve Maagd. &c.*

1.

GY, die in uwen tijd,
 Van God beschonken zijt,
 Met Kind'ren: eygen Lichaams ZAAD:
 Tot bouwing, van u *huys*, en Staat:
 Soo *leerlijk*, soo eerlijk,
 Soo vroom van sin,
 Hoe groot is uw gewin?
 Uw zeegen, verkreegen,
 Gaat boven het begrip, van uwe min.

2. Bedenkt uw vleesch, en bloed:
 Hoe gy dat koest'ren moet.
 Hoe gy dat *leyden moet* ter deugd:
 De poorte van de hoogste vreugd:
 Haar sinnen, verwinnen,
 Door deugdszaamheyd:
 Door Christelijk beleyd.
 Haar leeven, te geeven,
 Een voorbeeld; dat haar van de ondeugd scheyd.

3. Maakt haar noyt moedeloos,
 Verbitterd, hart, en boos:
 Door al te streng, en straffe hand:
 Gelijk een wreede Dwingeland.
 U lieden, gebieden,
 Moet zijn met Reën:
 Tot tucht, en goede zeën,
 Geduurig, en vuurig,
 Tot God (voor haar welvaren) in gebeen.
4. 't Zijn eed'le *Schepsels* Gods.
 Soo gy die (wreed en trots)
 Mishandeld, tot haar ongeval:
 Gedenkt dat u, haar *Schepper*, sal
 Weer straffen. en schaffen
 (Voor dese saak)
 An u, een harde Wraak.
 Een plaging, een knaging:
 Verselschapt, met een suur', en bitt're smaak.
5. Steund niet, op al het goed,
 Dat gy haar jonkheyt doet.
 U Ouders hebben 't u GEDAAN:
 Sy zijn u hier in voor-gegaan:
 In giften, in driften,
 In liefd, en trou:
 Meer, als men wenschen sou.
 't Is wijslijk, en prijslijk,
 Dat men sijn *Plicht* voldoet: 't zy Man of Vrou.

Col. 3.21. *Gy Vaders, en tergd uwe kinderen niet: op dat sy niet moedeloos en worden.*

Eph. 6.4. *Gy Vaders en verwekt uwe kinderen niet tot Toorne, maar voedse op, in de leeringe en vermaninge des Heeren.*

Jacob Steen-dam.

Noch vaster.

Antwoord.

DEn Opperprins, (die suyv're en onbreekb're wetten
 Aan 't geest'lijk Israël sijn dierbeminde geeft,
 Niet sulke die veroud, vervuylt, met aartsche smetten
 Besoetelt zijn, maar reyn uyt 's Hemels mondt,) die heeft
 Dees vraag, in goet gevolg, verklaart in sijn gebooden.
 Waar Godt self vonnist, is het mens'lijk niet van nooden.

Dit zijn sijn lessen: hebt u vyandt lief, haar vloeken
 Zult gy met geene vloek, maar! zeegen weer vergôen,
 Doet wel die, die uw haat, en soo sy immer soeken,
 U in de weerelt leet, en lijden aan te doen,
 Dan bidt voor haar, dit 's my, en u, en elk bevoolen.
 Wie op de Noord-star doelt, kan nimmermeer verdoolen.

En of dan Ouders Kindt, of kind'ren eeuwig haaten,
 (Dat schier onmoog'lijk schijnt, en niet, of selden beurt)
 Soo seg ik mag een Soon, aan sijn zy niet verlaaten
 Sijn pligt, al word hy schoon gehaat, versmaat, gesleurt,
 Geschantvlekt, uytgeluyt voor Fielt, en wat des meer is.
 Daar treft geen ramp aan 't hart, daar 't hart van ramp een Heer is.

Nu vraagt gy: zal 'k mijn saak die recht is, self vertreeden
 Door swijgen? en van elk gesien zijn met de nek?
 O ja! of ghy ontdekt uw Ouders vuyligheeden,
 Een Christen speelt sijn rol ter weerelt maar voor gek,
 't Waar datje liefd'loos gingk Natuur en Wet versaaken.
 Die lijt, Godt en de tijt sal hem onschuldig maaken.

De liefde leert u dit; dogh meest liefst men om woeker,
 Om die gunst, en om dat, om die eer, en daarom,
 't Is nu maar om 't genot, om 't aartsche is men kloeker,
 Met meerder yver, als in 't waare Christendom.
 Sijn Vyandt lieven, dat 's de mens te nauw bedisselt,
 Hier is 't maar eer, om eer, en gout, om gout verwisselt.

Gehaat, gesmaat te zijn, sigh selven te mishagen
 Is 't regte Kruysse dat een Christ-geloovig past.
 Maar, segt gy, 'k hoor het van mijn Ouders niet te draagen.
 Wel waar: maar 't is geluk, en vry een minder last
 Te lijden van haar, die Natuur uw dwingt te minnen.
 De liefd' moet eygen liefd, en wellust, overwinnen.

Wilt gy van schult voortaan uw ziel, en lichaam vrijen,
 Draag 't opgeleyde kruys, dog! met verduldigheyt.
 Denk Jesus droeg alleen 't verdiende weerelts lyen
 Onnosel: waarom toon ik my dan onbereyt,
 Om over 't strooijen kruys soo kommerlijk te sugten?
 VVat't vleys onsagt'lijk schijnt, wil 't hart altijt ontvlugten.

Soek noyt uw' goede saak, al word'jer om mispreesen,
 Als 't anders niet en kan, op punten van het Regt
 Te houden staan, laat eer het goed yet schuldig weesen,
 Eer datje dwaas'lijk 't onversett'lijk teegen vegt.
 Dan overtuygje 't quaat: en of haar tooren fel,, brandt,
 Soo leeft een Soon te regt tot ziel en lighaams welstant.

Gesang.**Stem: *Al ben ik Lucifer, van Godt verstooten, &c.***

DE reyne Liefde lijdt het al,
 Sy stapt den kruys-weg in,
 Weet wel dat in dit traanen dal,
 Haar lijden neemt begin:
 En of sy hier verdrukt, veragt,
 Verbannen, en vertreeden
 VVordt, namaals sal haar waardt geslagt,
 In nooyt gesteurde vrede
 Herschaapen, na dit sterffelijk in 't eeuwig rijk.
 Die meest liefdt, is aan Godt het naast in eygenschap gelijk.

VVie sou niet om soo waarden kroon,
 Dees' kleyn onseek're tijt,
 VVat leet verdraagen? t'wijn Gods Soon
 In onschuld willig lijt,
 Verduldig een vervloekte doot,
 Om onse schult en sonden,
 Ogh! goeden Heemel-voogt! hoe groot
 Is uwe Liefd bevonden,
 Aan uw vyanden, door de sond by God straf baar?
 Alwaar den Hopman voorgaat, volgt den Solder billik naar.

Ik wordt beloogen, en belagt,
 (Segt ghy, en schalk belaagt,
 Geschent by yeder een veragt,
 Mijn gunst'lingen verjaagt:
 VVaar uyt mijn broot moet in mijn huys,
 Voor my, voor VVijf, voor Kind'ren:
 VVat dunkt u? kander swaarder kruys
 In dese werelt hind'ren?
 'k Beken, het is voor vleys en bloed een bitt're smart,
 VVant traptmen yemant op sijn beurs, men trapt hem op sijn hart.

Dan als soo hoog een nood uw dringt,
 Dan moogje spaarlijk, an
 Sulk een verklaaren, watje dwingt
 Om (teegen pligten van
 Een saak, die tot het herte raakt)
 Uw' Ouders vuyl te uyten.
 Dogh: t'wijn dit vuur onblus'lijk blaakt,
 En nergens is te stuyten,
 Soo berg, ay! berg, al watje meugt, en vlie de brandt.
 Als 't schip in zee te gronde sinkt, vergeefs gekermt aan strandt.

Hoopt vast op hem, wiens moogentheyt
 Al 't aartsch te booven streeft,
 Die niemand meerder last op leyt,
 Dan hy vermoogen heeft,
 Schijnt uw dit kruys te swaar? grijp moet,
 Geen Simon sal uw schraagen,
 Maar Jesus, die volkomen goet
 En sterk is, helpt uw draagen:
 Sijn jok is soet, sijn last is ligt: die spreuk gaat wis.
 Daar d'Almagt self te hulpe komt, men alles machtig is.

THEUNIS ALBERTSZ. *vander Laan.*

Antwoord.

Ick sal, op 's Vriendts versoek, nu hier den wijsen speelen:
 Een Blinde draagt de toorts voor d'andere, die sien:
 d'Onkunde in maat-gesangh, sal keurige ooren streelen:
 Ghy riekt hier tijm uyt loock, ick kom u bloemen bien.
 Psalmisten, Salomons, Aurelen, Epicteten.
 De pen der wijsen, kan d'onwijse wijs doen heeten.

De Soon die toets sijn wil, aen Godes wil en wetten:
 Soo vindt hy sijne wil op reên of waen gevest.
 Hoe naader Godes glans, hoe sigbaarder ons smetten.
 De boose waen verstrekt voor d'eedele ziel een pest.
 Een goe besluuyting kan 't gemoet onwinlijk maken.
 Hy struykel ligt die steunt op losse onvaste saken.

't Is al vergankelijk, en vol veranderingen:
 Die het gemoet hier aan wil hechten, wort ontroert.
 d'Onwijse, laat sigh door sijn togten slaafs bedwingen:
 De wijse, sie het spel des weerelts aan, als boert.
 Haar vriendschap, die verbeelt ons Hontjes die t'saam speelen:
 Een brokje, tusschen tweek geworpen, baart krakkeelen.

Een brokje lants, doet Vaâr en Soon, te samen wrijten.
 Gins hitst de heerschappy' twee Broederen ten strijdt.
 Hier lokt een hals juweel, de Man en Vrouw tot smijten.
 Elk mint voor anders nut, sijn eygene profijt:
 Natuur hout ons gestaag het eygen nut voor oogen:
 Maar waan van nuttigheyt heeft duysenden bedroogen.

De Soon moet 't nut met deugd en Gods vrees t'samen paren:
 Maar niet met 't uytterlijk, te weynig hier geagt,
 Soo sal hy sijn gewis met schult noch anghst beswaren.
 Sijn nut zy eer en trou, aan 't menschelijk geslagt,

Weldaat en lijdszaamheit, g'lijkmoedig te betoonen:
Die lijdt en mijdt, de tijdt en waarheit vlecht hem kroonen.

De waan blint yeders oogh, elk houdt sijn wil voor reeden:
Te meerder dan verdragh, den Soon der Oud'ren waan.
't Gebrek, der Ouden wordt ('t is wijsselijk) geleeden:
't Gedult, en weldoen, kan dees huys-pest ondergaan:
't Geen onversett'lik scheen door reedenen versetten.
Men vangh de stijve waen best in haar eygen netten.

Wat raad, des Ouders haat wil na geen reeden hooren?
Vergeef het hun, ô Soon, het is haar onkundts schuldt:
Bidt Godt, hy oopen haar hun oogen en hun ooren:
Zijt lijtsaam, en verdraagh, hebt Christeljk gedult:
Leeft datge aan Gode lief en waart zijt, hy u Vader.
Gods Scherm-liefde overwint deese aartschen allegader.

Toe-Zang.

Stemme: *Het daget uyt den Oosten.*

1.

O Goude Eeuw rechtschapien, eer Grootmoêr d'appel beet:
Gy saagt geen waan, nogh twisten, geen nijt, geen harten leet,
Ghy saagt geen waan, nogh twisten, &c.

2. Maar doen Pandoras doosje kreeg opening en lught,
Wegh vloogen alle de deugden, daar bleef niet als 't gerught,
Wegh vloogen al de deugden, &c.
3. Helaas! wie is nu seeker, elk vlamt op eygen baat,
De Vader haat het Soontje, de Soon de Vader haat,
De Vader haat het Soontje, &c.
4. Hoe dus in 't quaat bedolven, neem Godts gebooden aan,
Liefst God, en uwen Naasten, soo sal het u wel gaan.
Liefst God, en uwen Naasten, &c.
5. Drijft de begeert en wrekheyt, de nijt en afgonst uyt,
Het zijn maar yd'le wanen, onseker van besluit.
Het zijn maar yd'le wanen, &c.
6. Eert Vaders gryse hayren, en dempt sijn suur met soet,
Het oeffent uwe zeden, sijn tooren is u goet.
Het oeffent uwe zeden, &c.
7. 't Gedult dat is het* roetje, daar men soo veel van houd,
Wat gy daar mee kont raken, verandert al in goud,
Wat gy daar mee kont raken, &c.

*Markurii vrede-staf.

8. Heft opwaarts uwe oogen, en spreekt vrymoedigh uyt,
O Heer! 'k sal 't al verdragen, ik eer u wijs besluyt.
O Heer! 'k sal 't al verdragen, &c.
9. Dit zijn de beste raden, die ik te vinden weet,
Zoo dempt gy dese quaden, de waan, en harten leet.
Zoo dempt gy dese quaden, &c.

P. VERHOEK.

Antwoord.

NAast onsen grooten Godt moet men sijn Ouders eeren;
Die 't niet doet, gaat Godts wet, en des Natuur af-sweeren.
't Is on-natuurlik, dat een mensch sijn Kind'ren haat,
On-redelik is 't, dat sulks aan Kind'ren oordeel staat.
De Kind'ren wanen wel, dat d'Ouders 't arghste wanen,
En dikwils zijn zy 't zelfs, die daar de wegh toe banen.
Veel' Kind'ren oordelen na jaren en verstandt.
Zy wilden d'Ouders zelfs geern zetten na haar handt.
Als zulks dan niet geschiet, en op geen draat wil volgen,
Dan is puys 't ooghen uyt, dan wordt men heel verbolgen,
Dan noemt men d'Ouders haat gansch onverzett'lik fel,
't Is veel in 't kort gezeydt. Maar is 't daar mede wel?
Ten minsten moet zulks voor den Rechter zijn beweezen,
En wie zal Rechter van de Soon en Ouders weezen,
In 't geen regeering en het huys-gezach aan gaat?
Want 't geen in 't Goddelik recht, en Godes dienst bestaat,
In 't Volk'ren, Burg'ren, en naturen-recht, die dingen
Die komen op haar aan, die kind'ren t'onrecht dwingen:
Die scheyden d'Ouders dan soo verre van het Kindt;
Maar soo het Kint het dan na 't Rechters oordeel wint,
Soo moet het echter, dat het is de minste, denken,
Nogh sijn gehoorsaamheyt daarom in 't ander krenken.
Schoon on-rechtvaardelik sijn eysch hem wert ontzeydt,
Moet het stantvastig zijn in Christ'nen lijdzaamheyt.
Wil 't handel tot de ziels en lichaams wel-standt dryven?
't Weet dat die Teelers zijn, en zy geteelde blyven;
Noch varen uyt in toorn, die lichaam scheydt en ziel,
Maar weeten, dat die straf om zonden op hem viel;
En het mis-noegen moet hy in die zaak verlooven,
En alles laten in die Rechters handt daar booven.
Die komt de wrake toe, en niemand op der aard',
Dit recht is, 't geen voor zich die Opper-rechter spaardt.

Schoon d'Ouders haat (door waan) dan onverzett'lik fel,, brant,
 Zoo denke dan de Soon tot ziel en lichaams wel-stant,
 Mijn onschult is mijn troost, ick zegh niet meer daar af,
 Mijn leeven is voor hem, die my het leeven gaf.

HENRIK BRUNO.

Antwoord.

GEen hertstoght, die, op waan gegrontvest, onse zinnen,
 Gebuygsaam door 't verstant, doet haaten of beminnen,
 Is onversettelik. De weerelt keert, en wendt,
 En niets staat hier soo vast, of 't wisselt door sijn endt.
 Indien de liefd' in 't hart des Ouders tot haer Kind'ren,
 Die onversett'lik schijnt, door tranen kan vermind'ren,
 Of, tegens de Natuer, verwisselen in haat,
 Soo volght, dat ook haar haat, niet onversett'lik staat,
 De reden kan de waan ontdekken, aen onz' oogen.

Wil dan een Jongeling, sijn Ouders liefd' ontoogen,
 Sich vindende in haat vervallen, door de waen,
 De welstant van sijn ziel en lichaam gade slaen,
 Hy lette uyt welk een bron, haar haat is voortgekomen.
 Soo 't vaderlijke hert, door driften ingenomen,
 Den Soon verwerpt, en waant verongelijkt te zijn;
 Hy toon dan sijn bedrijf, heel anders als de schijn,
 Tot liefde en vriendschap strekt, dat door het eyndt sal blijken.
 Dus sal de waarheyt schijn, en haet, en waen, doen wijken:
 Verdovende al de brant, en gramschap, die 't gemoed
 Des Ouders had vervoert, tot haten van 'er bloet.

Indien hem kracht ontbreekt, om hun haar waan t'ontdekken,
 Soo dat hoe hy meer traght haar vriendschap te verwekken,
 Hoe hy haer haet meer terghet, naer dien al wat hy seyt,
 Van haer wert opgevat, voor dubbelhartigheyt;
 Soo bid hy om Gods liefd', en bystant in sijn traghten,
 Van Godt, die d'afgonst haet, magh hy sijn heyl verwaghten:
 Dees, die de harten proeft, en als de beecken leyt,
 Herschept haar twist in vreê, 't voor-oordeel in bescheyt.
 En of Godt, die 't geloof der vroomen vaeck wil proeven,
 (Soo 't spreekwoord seyde; als of hy oogh-blik sou behoeven,
 Daar zijn alweetentheyt, voor 't toetsen van 't gemoed,
 Elks vastigheyt wel weet) haar haat, nogh blust, noch voed;
 Hy denke dat hem God, niet om sijn ziel te quellen,
 Maar om hem ons ten baak van lijdsaamheyt te stellen,
 In d'Ouders haat laat zijn, en eynd'lik door 't geduld,
 Behaaght hy God, wiens reght, hem oordeelt sonder schuld.

Laat hy de haat, maar niet sijn Ouders die hem haten,
Verachten, waar door 't hart, all' ergwaan sal verlaten.
Hy vlie sijn eygen toorn, voor-oordeel, wraak, en nijt,
En, hout haar haat nogh stant; hy bid, hy lijd, en mijd.

Die raat voor haat, aan my gelieft te vragen,
Sie hier mijn stant, en hoe ick my sal dragen.

Toon: *Malo mori, quam occultare rerum.*

1.

- Wie onbenijt, vol-deugdig voor Gods oogh,
Op aard' een schat, die noyt versterft, naar 't leven,
Begeert, en soekt, raakt nimmermeer soo hoogh,
Ten zy hy 't hart, sijn toghten heeft ontdreven.
2. Hy die dit vraaght, hoe 't haten is 'ontgaan,
Benijd my selfs; want 't is de Dighters eygen,
Dat sy, uyt haat, die in haar vaarsen raan,
Met laster-schrift, in 't light of heymliek dreigen.
3. Maar 't zy, wie 't zy, wiens haetsught op mijn woelt;
(Want veel' aan 't oogh, alleen mijn vrienden schijnen)
Die weete, dat mijn hart geen lijdingh voelt,
En ik niet haat, dat hy sich selfs gaat pijnen.
4. Is ook mijn Sang vol feylen, naar de konst;
Hy toonze, ik sal sijn onderwijsingen prijsen.
Veracht hy 't al uyt haat; ick aght het gonst,
En soek 't gebrek, dat hy me haat te wijsen.
5. Wie siet, en weet, dat hy gebrekk'lik gaat,
Naar beeter traght, hoe wel hy 't niet kan krijgen,
En and'ren ook tot sijn begeerte raat,
Wert wel gehaat, maar niet van God, door 't swijgen.
6. Daarom hoe 't loopt; of elk my haat, en vloekt,
Ik wil mijn haat VERLOOVEN, en niet treuren.
Mijn dight-lust, die, de beste voorgangh soekt,
Sal VASTER STAAN, en al wat mank gaat steuren.

RIXTEL.

Antwoord.

Nooyt is een schaduw', of, een lichaam is daar by.
Nooyt is een meningh, of de Meender weet, dat hy
Gegrontvest is, sulks was, sulks is, sulks kan gebeuren,
Maar door te sellen haat, of sotte min, verscheuren

Sijn Reden, redenloos. Door Phaëton's spoor
 Rold hy besweet, begruyst. Daar klinkt wat in sijn oor!
 d'Antipodes verbaest om Jovis by stand krijten.
 Ach! Amphitrite rugh drooght op. Ops siet versplijten
 Saturni vruchtbaar veld. Ach! Cybele nu treurt,
 Om dat haar middel-rif werd ysselik verscheurt.
 Sy berst, sy rijd, sy splijt! sy quijnt, sy sterft door 't branden.
 Aen 's weerelds ander krejts de krimpers klapper-tanden.
 Suft nu dijn blixem-ster, ô! groote Jupiter?
 Die Wagenaer ment dul! ey! slinger hem om ver.
 Hy beutel dat hy quat. Best een, als veel verlooren.
 Komt oyt een Vader u dus sinneloos te vooren,
 Dat hy sijn paden mist gelijk als Phoebi Soon,
 Smeek deese los-kop niet. Ga tot een hooger Troon.
 Charybdis, Scylla, sal u met de Sicilianen
 Van quaad tot erger u te schuwen wel vermanen.
 Wijck Pholci Dochter vry, sy schuym-beckt, bast, en bijt:
 Sy op haar neck en schoft, u na Charybdis smijt.
 Charybdis kaatst u om. Gy tuymelt in de vloeden.
 Haar Honden pimpel-paars, die huylen op dat woeden.
 Gy stickt, geeft gy het op? O kinderlijke man!
 Roep, (die, die dulheyt toomt) nu snel om bystand an,
 Geen Vader, Heer, of Vorst, men ooyt te hoogh moet eeren.
 Komt onse hooger macht wat quaads op ons begeeren,
 Smelt hy uw' eer, of goed, verschroeft in vreesse Gods,
 Ga dan tot hooger macht. Die sal gelijk een Rots,
 De weeke tuymel-vloed haer rollen wel afkaetsen,
 Dats u, en Vader nut. Soo komt de Deught ter plaetsen,
 Daar sy behoort te zijn. Soo sterft het ongelijck.
 Soo bloeyt een Huys, een Stad, een Land, een Koninghrijck:
 Maar door te bot, of nesch, verderven Landen, Lieden,
 Om dat niet haastigh hier goe oordeelen geschieden.

J.P. BEELDTHOUWER.

Antwoord.

't IS best, de eerste brand, des toorens te ontvliede,
 Door waan te vlug ontfonkt, want 't bloed geraakt aan 't siede,
 Drijft heete dampen op naar booven in het hoofd,
 Daar sy het malend' breyn van reed'likheyd beroofd.
 Met een onreed'lik mensch, en is geen raad te plegen:
 Want hy is niet bequaam om yetwes t' overwegen.
 Al blijkt de onschuld klaar, daar helpt geen seggen aan,
 De haat, door waan, is Voogd, so waant t'onschuld, verraân.

Wilt gy op staande voet, de haat, door reên verkrachte?
 't Is nut, het lighaam heeft een mes, of stok te wagte.
 Best; houd u aan een kant, beveelt' et aan de tijt,
 En toond, door tusschenspraak, dat gy onschuldig zijt,
 Of kan de tusschenspraak, of tijt, de haat niet dempe?
 Wagt u, op Ouderen te smalen of te schempe,
 Maar buyg u neêr voor God ootmoedig op uw kniên,
 En bid hem, 't is sijn wil, dat het togh mag geschiên.
 Dat hy u weêr versoen met d'Ouders in dit leven,
 Soo niet, dat hy'er wil het mis-verstand vergeven.
 Dat hy haar blintheyd niet met meerder blintheyd slaâ,
 Maar dat hy haar bestraal, met zegen en genaâ.
 Schoon dat de haat op u soo fel gelijk de Hel,, brand,
 Gy hebt u pligt voldaan tot ziel en lichaams wel-stand.

F. VERLOO.

Constantia in Foelix.

Eer-Versen Aan den Kunst-en-Geest-rijken Rijm-dichter Jacob Steen-dam.

Over sijn voortreffelijke en wel-gestelde Antwoord op de zelve Vraag. Tot dankbaarheid toe-gepast.

NOg vaster is uw' woord, nogh vaster zijn uw' digten,
 Nog vaster is de zin, die ghy tot antwoord geeft,
 Ghy weet u kunstig rijm, zoo na de kunst te stigten,
 Dat zelf Minervâs kunst door uwe verzen leeft,
 Wijl dat uw geestig werk, verbeeld uw dapp're kennis,
 Het wijs vernuft des Mans, is eeven als sijn pen,, is.

Mijn ziel die nimmer zegt, of haat, of nijd te voeden,
 Veel min (God ken mijn hart) aan d'Ouders Reeden gaf,*
 Beschouwd de hoogmoed aan, en 't opgeblaazen woeden,
 Van een u wel bekend, die my hier schilderd af,
 Als dat ik hem benyd, en 't zijn versierde zaaken,
 De nijd zoekt met haar vuyl, een ander vuyl te maaken.

*Verstaat zoodanige reeden om een onverzettelijken haat te verwekken.

Vergunme dan dat ik in 't kort, voor u verdedig.
 Mijn Regt, op dat men zie sijn inge-beelden waan.
 Ik die met yeder mensch, zoek stil, gerust, en vreedig
 Te leeven; dulde graag, sijn laster-tong, en smaân,
 En denk hy moet zigh zelf, of my, of and're schenden,
 Een war-ziek mensch, die kan 't op alle boegen wenden.

Nooyd heb ik my getoond, aan hem, of and're nijdig,
 Nogh in, nogh uytterlik, zoo veel my is bekend,
 Alleyd hy 't my ten last, sijn reeden zelfs sijn strijdig,
 En dubbel-hartig, die hy tot sijn voordeel wend,
 Zoo hold sijn hollend paard; naa eygen wil, én wenschen,
 Was 't liegen daag'liks brood, spijsde duyzend menschen.

Ik haat niet sijn persoon, maar! haat sijn haatig haaten,*
 Dit zijn, sijn eygen reên; 't is meesterlik gezeyd,
 Mijn ongesleepe tong, weet geen Latijn te praaten,
 't Geen 't ongeleerde volk ligt in een dool-hof leyd,
 Maar spreekt mijn Moeder-taal, die in sijn zin bevekt,, is,
 Elk Voogel zingt sijn zang, en taal, naa hy gebekt,, is.

*Rixtel in sijn antwoord,
 Reegel 37.

Heel anders is 't met u, ô *Steen-dam*, die uw stelling,
 Steld met oprechtigheyd, en zonder togten; want
 Indien uw hart, en ziel ging zwanger met die qwellig,
 Gy schreeft, gelijk hy schrijft. Sijn pen verbeeld de stand;
 Van sijn inwendigheyd: dit doet hem dan dus spreken,
 Die vol gebreeken is, ziet alle-mans gebreeken.

Maar dogh! uw geest, en pen, kwam geestig uyt te beelden
 De Kinderlike pligt, als ook der Oud'ren wet,
 Wanneer uw antwoord dan my eerst voor d'oogen speelden,
 Zoo wierd mijn geest ontroerd, en stond als heel verzet,
 Wijn dat een middel-padt, getoond wierd door uw Reeden,
 Die onpartijdig spreekt, spreekt met bescheydendheeden.

Zoo word u dan de prijs, voor deez' tijd, toegeschreeven,
 Ontfang dit klein geschenk, als tot een zeeker merk,
 Van mijne dankbaarheid; wijn dat men u ziet streeven
 Op 't nieuw Parnas aan 't Y, benefens 't kunstig werk
 Van and're Geesten, die de Poëzy beminnen,
 Men bouwd dan Helikon, best door gesleepe zinnen.

Ik roem dan *Steen-dams* werk, en *vander Laan*, sijn zagtheyd,
 Die hy in 't rijmen heeft, en ook de Eed'le Geest
 VERHOEK, die verz, voor verz, met zulk een sterken kragt, zeyd,
 Midts hy sijn verzen schoeyd, op een byzond're Leest.
 Gelijk als *Bruno* doet, de Fenix binnen Hoeren,
 Uyt schrand're harssens, word de wijs heyd zelf gebooren.

Ook liev' ik Rixtels kunst, sijn scharp gesleepen veeder,
 Is gansch doorluchtigh gaauw; wanneer sijn kloek verstand,
 Die wel gebruyken wil. Maar dogh! hy is heel teeder:
 Wijl dat hy ligt'lik blaast tot dat'et twist-vuur brand,
 Daar 't eerstmaal vreedig was; dogh: 't zal nogh wel verkeeren,
 De tijd, kan 't wijze breyn, nogh wijzer wijs heyt leeren.

Al lang genoeg geteemd*, sey Rixtel; 't is de waarheyd,
 Ik dank u STEEN-DAM; wijl gy hebt mijn vraag voldaan,
 Ik wensch Apollo met sijn al-doorstraalb're klaarheyd,
 U lang beschijnen mag, en fiere Lauwerblaên,
 Wil vlegten om uw hoofd, in spijt van die 't benijden,
 De nijd wil (in 't gemeen) eens anders eér bestrijden.

*Dit zeyde Rixtel tegen my
 als ik hem efvergde het
 bewijs dat ik hem benijde.

Elk speelt zijn Rol.

Karel Ver Loove.

Aan Jakob Steendam, Op de XII. Vraag.

EEN ander scheld, en smaad uyt nijd en spijt, met laster,
 De prijs komt STEEN-DAM toe; want wat een ander zeidt,
 Dat stelt hy, lid voor lid, op goede grond *noch vaster*;
 Dan sijne hater doet, door waan te licht verleidt.

JAN ZOET *Amsterdammer.*

XIII. Vraag.

*Wat is de Hoovaardy, die 't vleesch soo lekker smaakt,
 En welk is 't merk, waar door sy kenbaar wort gemaakt.*

Antwoord.

DE grootste Hoovaardy, dat is na't hooge vaardig:
 Haar handel, wandel, doen, en poogen, is na't hoog,
 Na eer, na naam, na stam, na alles wat hier waardig,
 En heerlijk is: sie daar een Visser vest sijn oog,
 Op kroon, op troon, en wil of Vorst, of lijfloos weesen,
 Van alle siekt en kan men staatsiekt niet geneesen.

Ik noemse't teegendeel van ootmoet, van verdragen,
 Van ware liefd' en vreê, maar vrind' van eygen baat,
 Als een Narcissus scheidt sy in haar self behagen,
 Sy bid nooyt, maar gebied, sy sught nooyt als na staat,
 Sy leert van niemant yet, s'is't wijste kint van allen.
 Wie klimt op 't hoogste top is ree om laagst te vallen.

Ten Hemel isse uyt haar eer en troon verstooten,
 En 't schijnt haar eer en troon viel op de aarde neer,
 Daar bouts" er Tempelen, en word van kleyn en grooten
 Ge-eerd, begeerd, ontsien gelijk een Opper-heer,
 En God, dan heerscht gewelt, met blok en bijl vermeetel,
 Sit Hoovaard' booven aan, de Droes krijgt meê een zeetel.

De naam van Hoovaardy, die souse liefst bedekken,
 Dus gaatse meest vermomt, in die of deesen schijn,
 Hier steektser in de kap, daar schuyt's haar Luypaarts vlekken,
 In 't neederige kleet, gins salse een Raatsheer zijn,
 Of stoft op Tabbaarts regt, die reght in onreght warren,
 De Hoovaart speelt haar rol, als Jan Potages narren.

De eed'le Poëzy, dien hoogen trap der wijs heyd,
 Hoe hoog klimt die niet wel den berg van hoogmoed op?
 Dit kleed is haar niet nieu, maar 't tart de grijs grijs heyd,
 Soo out is't in gebruyk, hier sitse al moe ten top,
 Vleght anderen een krans, om haar mee te verciere,
 Geeft sy een Roosen hoet, sy hoopt weêr op Laurieren.

Daar spreekt een Redenaar, juyst doet hem hoogmoed spreken,
 Sy vint de wijs heyt uyt, sy prikkelt hem het bloet,
 Hier hoorje een deftig man de deugd van ootmoed preeken,
 En alsje't wel besiet, de yd'le glory doet
 Hem in sijn eygen vuyl, van eersugt gans versmooren,
 Men kent den Ezel best, aan 't roeren van sijn ooren.

Dit doet de hoogwaan om van elk geagt te worden,
 Dit is die lekkerny, die 't vleesch soo lieflik smaakt,
 Hier leeft, hier streeft sy na, en zoekt maar in de orden,
 Haar te verbergen; dat's een saak, die 't harte raakt,
 Hier liegt, bedriegt sy om, en speelt geveynsd den loosen,
 Voor goud, in 't hart fenijn, gelijk d'Apteekeers doosen.

't Gevolg is gierigheyt, die wort uyt haar gebooren,
 Nogh die en raakt haar niet, een Gierigaart is vrek,
 En Hoovaardy is duur, van scha magh sy niet hooren,
 Sy brouwt bier, en ligt dorst, bakt brood, en lijd gebrek,
 Die Man en is niet groots, dees vraag kan hem niet hind'ren,
 Hy doet, maar baartse eerst in Kind'ren en Kinds Kind'ren.

Maar d'alderslegste zoort, dat zijn die opgeblazen,
 Verwaande Sotten, die met arme Hoovaardy
 Beseeten zijn, die sin en herssenloose dwaasen,
 Sy snorken trots en groots, en toonen't aansicht bly
 Voor 't volk, en t'huys en is geen geld nogh brood voor handen,
 Rijt Hoovaardye voor, haar volgt of schaa of schanden.

Merk-teekenen.

Stemme: *Doen Daphne d'overschoone, &c.*

O Hemel-vyand, pest, en plaag,
 Voor 't huys, en voor stad, en voor zee, en voor land,
 O al-bederf, al bergt gy staag
 Uw haatelik hoofd nogh soo schuuw aan een kant,
 In 't kleed van schijn en deugdelikheden,
 Soo stadig, soo stemmig, soo suur en stuur,
 Het aansicht gefronself, uw mijnen, en treden,
 Uw grimmen, grimmassen, heel buyten natuur,
 Vertoonen naakt, dat gy,
 De grootste Hoovaardy,
 Hoe leelik, en schendig gy die afmaald,
 In 't hart nogh met lievende lonkjes bestraald.

't Gekrul, gehul, getoy, geswier,
 Die strikken, die qwikken, die overdaad,
 Dat mooy, dat hooy, dat vreemd gecier,
 't Vernissen, en smeeren, en dartel gelaat,
 't Vermomde schepsel onwaardig t'aanschouwen,
 Schijnt schaamrood voor's Maakers al wijse hand,
 Wil maaksel, nogh weesen, nogh eygenschap houwen,
 Maar sweeft nu in die, dan in deesen stant,
 Waar strekt dees dertelheyd,
 Dogh anders toe, dan seyde
 Al 't sorgen, al 't schraapen, die woeker, die list,
 Niet dan tot de grootsige Hoovaard ist.

Dan praalt juweel in 't vorst'lik goud,
 De dierbare Paerl op 't blanke Yvoor,
 Paleysen Hemel-hoog geboud,
 En Saalen, en rijkke Saletten, zijn door
 En door verciert met konstb're Tafreelen,
 Met rijke Tapijten, en al wat maar
 Tot groote welstand de oogen kan streelen,
 En wie in sulken staat, by haar
 Juyst niet en evenaart,
 Die is noch wijs noch waardt.

Dit kleed van de weelde dat yder behaagd,
Is 't selve daar Hoovaard den sluyer af draagd.

Sijn eeven mensch benevens hem,
En weet niet, en kan niet, en magh niet, alschoon
Hy meerder wist, 't is al sijn stem,
De wijs heyd is nergens dan by hem ter woon,
Dit doet sijn mond verwaandelik spreken,
En snorkt dit heerlijk Babilon,
Heb ik gesticht, mijn stam een teeken,
Mijn naam ter eeren, en soo hy kon
Bekoomen, hy nam meer,
Dan menschelijke eer.
De dwaase, en hoog-opgeblaaen sot,
Soekt eer voor hem selven, tot nadeel van God.

Maar't alder kenlikxt dat ik kan,
Uytbeelden, is 't hoofse, niet waardig verscheel,
Waar in den trotsen Edelman,
Te god'loos vermeetel, om 't minste krakeel,
Sijn lijf en ziel, soo dierbaar verkreegen,
Waagt op de genade van 't siedende bloed,
En dollen dolk, en moortsen deegen.
Waar is dan de Liefde? daar d' euvele moed,
Verdragen heel vergeet.
Ootmoedigheidt vertreet.
O schendige sotheyd! wie siet niet gewis,
Dat dit't regte teeken van Hoovaardy is.

THEUNIS ALBERTSZ. *vander Laan.*

Antwoord.

DE Hoovaardy na 't Hof, *verbessing*, of *verbooging*,⁺
Of *hoogheylts-vaardigheyt* genoemd: in duydsche spraak:⁺
Is een beweeging, en vermeetele be-ooging
Van 't menschelik gemoed: tot eenig ding, of saak,
Daar hy geen eygendom an heeft: noch an kan krijgen.⁺
Een opgeblasentheyd, die wijken kan, noch swijgen.

⁺Hoovaardy.

⁺De naam.

⁺De daad.

De eygenschappen van de Hoovaardy, zijn meenig,⁺
Waar van men drie bespeurd in d'alderfchoonste schijn:
Die zijn in 't voor-werp, maar in 't onder-werp niet eenig:
Schoon, dat s'in d'oorzaak, en haar eynd, ver-eenigd zijn.
Die zijn *laatlunken*, en *eergierig*, en *vermeeten*
In al haar daden; en ook soo by 't volk geheeten.

⁺Eygenschappen.

- + *Laat dunkent heyt*, sal sich in alle-ding verheffen,
Om booven andere te gaan, in 't geense doet. +Diens werking.
Sy voed wangunst, en nijd, als *Reckels*, die steeds keffen,
- + Op yder, diese dogh in welstand dulden moet. +Onderwerp.
Het zy, of onderhaar, of booven haar verheeven:
Of in gelijken stand met haar; in tijd, en leeven.
Vermeetelheyt, sal sich (te wonderlik) beroemen,
Van 't geense gansch niet heeft; veel min de schijn daar van,
't Zy goed, of konst, of deugd, of wat men meer kan noemen,
- + Dat in de weereld, maar een lof bereyken kan. +Diens werking.
Geveynstheyt, huychchely, bedroch, en waan te, samen,
+ Zijn haar *Jacht-honden*, doch verciert met and're namen. +Onderwerp.
d' Eergierigheyt, besit de goed'ren van een ander.
En eygendse sich self: ja zoekt daar van de eer.
- + Kerk-roof, Af-godery, en diefstal (met malkander) +Diens werking.
Heeft sy tot *Brakken*. Want die gaan dat wild te keer.
+ Sy sal den SCHEPPER; noch de *schepselen* verschoonen. +Onderwerp.
Sy sal den Eygenaar, en *Leen-heer* durven hoonen.
+ Dus is de *Hoovaardy* gesteld, door d'eyenschappen. +Heerschappy.
Daar alle menschen (in 't gemeen) zijn mee besmet:
Doch meer, en min: en in verscheydenheyt, en trappen,
Na dat men op sich self, en op den Schepper let.
Maar, wie een losse Toom geeft an haar trotse driften,
Vervald: en word gedoemd, van al d'onfeylb're schriften.
- + Sy is een *Dochter* van den *Duyvel*: eerst gebooren: +Geslacht of Afkomst.
Haar Moeder was *on-kun*: haar Voedster *valsche waan*:
Door haar is 't laagste, en het hoogste goed verlooren.
+ Door haar is Dwinglandy gesteygerd; en vergaan: +Vruchten.
Sy is een *Kanker*; *Pest*, en MOT der deugd bevonden.
Een Moeder, Wortel, en 't begin van alle sonden.
+ Het *Merk*, waar an men haar, en haar geslacht, kan kennen,
+ Is dikwils soo bekleed, ook self met *need'righeyt*, +Merktken.
Of met *schijnheyligheyt*: dat d'alder-gauste pennen, +Veysing.
Haar kennis duyster schijnd, hoe klaarse open leyd.
- + Want, met dien moyen-ROK weet sy sich fray te dekken: +Kenst.
Ja, neffens haar, ter schuyl verbergen, duysend vlekken.
Doch om hier, met een woord, die sake an te roeren:
+ Men *kend* de boom, wanneer men BLAD en *Vruchten siet*. +Klaar teken.
't *Gesicht*, 't *gelaat*, en *praat*, en 't *kleet* ontdekt de Hoeren.
En in haar *werking* word de Hoovaardy bespied.
Een leedig vat, sal meer GERUCHT (als volle) uytten.
Een, die hooyaardig is, sal meest sich self loftuyten.

1. Pet. 5.5. Jac. 4.6. *God wederstaat de Hoovaardige, maar de Nederige geeft by genade.*

Sang-vaarsen: op de selfde stof, an de Hoovaardigen.**Stem: *Mijn hart en ziels Vriendin.***

O Dubbel waan-wijs Sot,
 Die u; self booven God.
 (Elk ten spot)
 Verheft, in uwen waan:
 Om een ander te versmaân.
 Gy keft, en blaft, en bijt,
 Gy barst, van gal, en spijt: En bestrijd,
 Uw eygen schaduw maar:
 Wijnl gy vreest een groot gevaar.
 Sou men benijden,
 Of hatig, bestrijden,
Eenen, die sich self bevecht?
 En sijn eygen saken recht?
 't Was maar werk verlooren.
 Wild u dan niet stooren.
 Laat het niemand hooren,
 Want dit valt te slegt.

2. Gy *waand*, dat gy veel weet:
 En 't is schier niet een beet,
 Als men 't meet,
 Met d'onvervalschte maat,
 Van de *waarhey*t: die gy HAAT.
 Gy word (segt gy) benijd:
 En voeld niet, 't geen gy lijd: Maar de tijd,
 Ontdekt ons uw verdriet:
 Als men u bedrijf door-siet.
 Had gy geen quelling,
 Gy sweegt sulc een stelling,
 Van u eygen *JUDAS-kus*.
 'k Bid u; vreest geen pen, noch bus:
 Want in al uw werken,
 Is niets *waard* te merken:
 Als de losse-vlerken,
 Van uw: *Icarus*.
5. Gy stinkt van *Hoovaardy*,
 Daar is niet anders by,
 Als dat gy,
 Verkondigd't eygen-Lof:
 Doch 't verdwijnd, als rook, en stof.
 Had gy in uwen aart

Yet *Raars*, benijdens waard? 'k Was vervaard,
 Voor uwe achtbaarheid:
 Soo de deugd de grontsteen leyd.
 Maar, die u lasterd,
 Is vry wat verbasterd,
 Van de Reden, die hy voed:
 Mits gy dat u selven doet,
 Door u konstig LIEGEN:
 Om u te bedriegen:
 Als gy waand te vliegen,
 Schoon gy gaat te voet.

4. Gy zoekt niet dan de SCHYN.
 En wild *gepreesen* zijn.
 't Is uw pijn:
 Dat gy niet yder een
 Kunt vermeest'ren, in sijn reên.
 Doch 't helpt u niet met al.
 De *sinaadheyt is een* BAL (in dit dal)
 Die yder van sich kaatst:
 En niet lange blijft geplaatst.
 't Keffen en 't keek'len,
 En yder te heek'len
 Met een reedenloos geschal:
 Staat voor (wijse liên) te MAL.
 Al 't vervaarlik krijten:
 En 't veracht verwijten,
 (Schoon het mach u spijten)
 Heeft noch slot noch val.
5. Schijnt gy, nu vast te STAAN?
 't Kan lichtelik vergaan.
 't Is maar waan,
 Daar gy u om verheft:
 En op and're vroomer, keft.
 Uw konst, uw eer, uw goed,
 U werken, die gy doet (armen bloed)
 Wat zijnse in der daad?
 Daar gy beet're om versmaad?
 Hebt gy nu oogen?
 Waar is het vermoogen,
 Dat gy morgen hebben sult
 't *Licht*, dat nu de Sonne, duld
 Aan u? tot een leening?
 Ist geen snoode meening.
 Dat tot (Gods verkleening)
 Gy dus d'eer-sucht vuld?

Toe-gift.

Die haat, voor raad, in d' antwoord toond; op 't vragen:
Sie hier sijn stand; hoe hy sich weet te dragen.

F: *Malo mori, quam occultare verum.*

Zang.

- Wie vol van *nijd*, ondeugdig voor Gods oogh
Op d'aard verwerpt, de schat van 't salig leeven,
Voor eygen eer, en roem: raakt noyt soo hoogh:
Ten zy, hy 't hart die *hoogmoed* heeft ontdreeven.
2. HY, die elk *haat*: en 't *haaten* poogd t' ontgaan:
Benijd de deugd; en maakt de *nijd* sich eygen.
En zoekt de *twist*, en tweedracht an te raân:
Door laster-schrift, waar mee hy schijnd te dreygen.
 3. Maar 't zy hoe't zy: sijn vuyle *hoogmoed* woeld:
En wil steeds meer als and're menschen schijnen.
Hy, die sich roemd, dat hy geen *lijding* voeld:
PYND sijn gemoed. Hy kan geen ander pijnen.
 4. Sijn *Hoovaardy* (meest op gewaande konst)
Is groot: hy wil dat yeder hem sal prijsen.
Ver-acht hy elk: hy eyscht nochtans haar gonst.
En POCHT: dat men geen *feyl* hem an kan *wijsen*.
 5. Die grootse-NAR, hoe av'rechts dat hy gaat,
Bespot Gods Werk, in 't geen hy licht kan krijgen:
Ook door een vlieg': voor d' eersten dageraad.
Men keurd' hem wijs, indien hy maar kon swijgen,
 6. Daarom, hoe't loopt, of hy en scheld en vloekt;
Die sich an haar VERLOOVE wil, moet treuren:
Mits and're hem te booven gaan. Al zoekt
Hy haar, die hier NOCH VASTER staan, te steuren.

Toe-zang.

7. Hy, is het BEELD van *Hoovaardy* geheel:
Dies, kan hy haar hoedanigheyt vertoonen.
Geveynstheyt, *nijd*, en wangunst, haar gespeel,
(Uyt waan geteeld) zijn't, die sijn borst bewoonen.
8. Hy, zoekt uyt *twist*, en *kijving*, eer en *roem*.
Hy, siet geen kans, door DEUGD, daar toe te raken.
't Is noodig, dan, dat ik hem hier niet, noem:
Hy, sou sich, al te seer daar in vermaken.

Prov. 13.10. *Door Hoovaardigheyt, maakt men niet dan gekijf.*

Jacob Steen-dam.

Noch vaster.

Antwoord.

't WOordt Hoovaardy, dat is hoogh-moedigheyt geseyd,
 Hoogh-moedig wort (ten Hoof) grootmoedig uyt geleyd.
 Groot is geen goed, of quaad. Tot 't goed, is groot prijs-waardig:
 Tot quaad, is 't kleinste best. Groot quaad, is seer onwaardig,
 Het stoslik ding, is ding. Groot is geen ding, 't is by
 't Gunt in sich self bestaat. Soo is de Hoovaardy
 Geen ding, 't is toeval. Soo sy valt in reyne sinnen,
 Moet men grootmoedigheyt gelijk sijn Bruydt beminnen.
 Die grootheyt in't gemoed spant al sijn krackten aen,
 Om al de voddery des weerelds te ontslaen.

Sy dringt (als't vier) om hoog. Sy vliegt, op Arends vleugelen,
 + Als Jovis Troetel-kind. Geen bit, geen toom, geen teugelen
 Beletten haar die loop, dan wort grootmoedigheyt
 Tot wijsheyt, waarheyd, deugd, grootmoedelik geseyt.

+Ganymedes.

Gy vraagt op hoovaardy, met kitteling, en prickel,
 Tot lekk're smaak in 't vleesch. Niet, als ik weeg en wickel
 Het aldergrootste groot in 't brein, des vleeschs sijn deel.
 Neen! 't is op't sondig vleesch. Dit punt ligt geen krakeel!
 Groot, is tot sonde quaad. Al quaad tot quade, saken.

Hoe vind ik nu dit quaad? dat quaad, sou dat ook blaken,
 In't stamel-kind sijn breyn? als't op een turfje staat,
 En roept sijn grootheyt uyt? het ken geen goed, of quaad.
 Het heeft geen wet, 't is vry. Sal ons 't cieraed der lellen,
 En hals, en borst-juweel, en strik, en quik vertellen,
 Door zijd, en krakend goud, der Juff'ren Hoovaardy?
 Wegh met die Kindse prael! 't is Vrouwe kramery.
 Hoe! als men't lijf verformt, en anders dwingt als 't God schiep,
 Is't botte Hoovaardy. Natuur het reyn gebod riep:
 Mensch! schend geen Scheppers werk. Hy heeft 't al wel gemaekt.
 Beklad geen aengesicht met plaesteren: soo staek
 Uw binden, knevelen aan schoone losse leden.
 'k Stap van dat slap verstand. Ik kom tot Mannen treden,
 Die Vrouwen zijn gelijk in cierend cieraad.
 Wegh met die Kramery! ik sie veel grooter quaad,
 In Mannen, wonder kloek, geciert met silver haren,
 Door-peekeld in 't verstand, die dikwils openbaren
 Haar Hoovaardy in 't hert, die door de lippen breekt,
 Of tot de pen uyt berst, 't zy, dat hy schrijft of spreekt.
 Ach! sloop die Hoovaardy niet over alle drempels.
 Was sy geen President in Troonen, en in Tempels,
 Had sy geen mantel om, Borduurt met Godes woord,
 Dan volgde niet, soo vaak, verwoesting, brand, en moord.

Die hoogmoed spreekt rond nyt op weereldse tonneelen.
 Sy komt vermompt haar rol op Predik-stoelen speelen.
 Sy onbeteutertspreekt met een glad voor-hoofd, aen
 Die volcken, die rondom daer na te luyst'ren staen.
 Ik, ik ben Gods Gesant! wie ons hoort, hoort God spreken.
 Wy leeren Gods woord reyn. Volg my. Dwaalt gy? soo reken
 My burgh, die Heer tot schuld. Ik set mijn ziel voor u.
 Wegh met dat rasend volk! 'k koom tot de sijnste nu:
 Geen wervel, grendel, slot, kan ik op aarden vinden,
 Die d'yle Hoovaardy kan in de mensch bebinden.
 Veel minder weet ik dan een knip, een schuyf, een slot,
 Dat in het hart niet blijkt een Hoovaardy voor God.

Toe-sang.

O Hoovaardy! woonachtig in het vleesch,
 Dat sonde heet; men kan u licht bekennen;
 Als gy uw'tong, uw'leden komt gewennen,
 Ver boven peyl, dan schreeuwt gy u gans hees.
 Dussprak een Man: dit heb ik uyt geleyt!
 Geen mensch quam oyt die saak voor my te seggen.
 Voor duysent jaar quam 't Socrates uyt leggen.
 Is dit dan niet hoovaardig stout geseyt?
 Die schrijft een boek, dat hy moet eeuwiglik
 Verlooren zijn, en Godes aanschijn derven;
 Soo buyten haar kan yemand salig sterven.
 O Hoovaardy! hier doet gy groote blijk!
 Daar komter een, eenvoudig in't gewaat,
 Benaudelik sijn woorden uyt te steenen:
 Dat Godes Geest hem waarlijk is verscheenen.
 Dat drijft hy met een pijnelijk gelaat.
 Ia! hy vervloekt, wie dat hem tegen spreekt.
 Ogh! sulk een Geest spreekt d'eerste segger tegen.
 Gods reyne Geest kant Godes Geest niet tegen.
 Haar botheyt, ja, haar Hoovaardy uyt breekt.

J.P. BEELDTHOUWER.

Antwoord.

DE hofsche Hoovaardy, met duyzend slimme vonden,
 Die ben ik niet gezind op 't naauste te doorgronden,
 Wijl dat den Hooveling, zich zelfs als naakt ontdekt,
 Maar: spreek in 't algemeen, van hoogmoed, die de harten
 Der menschen als bezit, tot eygen leed, en smarten.
 De lust tot hoogheyd, baard 't geen tot verderving strekt.

Wy noemen't Hoovaardy, mid's dat de zulke vaardig
 Tot hooge dingen zijn, en dat'er niets soo waardig
 In hun gedachten speeld; zoo datze dag, en nagt
 Als in een woeste zee van ongerustheyt leeven,
 Wijl datse door de wind van eer-zught zijn gedreeven,
 De Hoovaardy, die maakt haar zelfs altijd verdagt,

Zy is (in 't kort gezeyd) nooyt met'et haar te vreeden,
 Staag word'er naam, en eer, en lof, en roem bestreedn,
 Schoon zy die niet bezit; want haar laat-dunkentheyd,
 En ingebeelden waan, doet hert en herssens klimmen,
 Tot boven 't hel gesternt', zy vreest nogh spook, nogh schimmen,
 Als hoogmoed rijst in top, dan is haar val bereyd.

+ De Babilonsche Vorst, wanneer hy zig verhefte
 Door hooge Hoovaardy, soo was 't juyst dat hem trefte
 Een ysselijke val, dat hy verstooten wier.

+Dan. 4.

+ God die de Hoovaardy van Antiochus strafte,

+ Die was 't ook die het loon den Kinder-moorder schafte.
 De hoogmoed, is by God, een schrik'lijke Monster-dier.

+5. Mach. 9.5.

+Act. 12.13.

Ja zelfs de Eng'len zijn door deeze zaak gevallen,
 Uyt hunne heer'likheyd; zoo dat'er geen van allen,
 Voor't heylig aanschijn Gods genaâ gevonden, heeft.
 En: zoo de Meester is, zoo eeven zijn de Knegten,
 Wijlz' onder de banier van haar Leydsman vegten,
 Men keurd de stand des booms, na dat hy vrugten geeft.

Zoo 't Paard van Hoovaardy, de voet raakt uyt te glippen,
 En zy (door avontuur) komt uyt de zaal te wippen;
 Daar leyd de trotze waan; dan geeftse zugt op zugt,
 Doch stracx bereykt haar oog een and're koers te zeylen,
 Zy weet (dogh blindeling) de gronden af te peylen.
 De waan bouwd (in 't gemeen) Kasteelen in de lugt.

Dit doodelik vergift schuyt in de binnen-zoomen
 Van 't need'rig-schijnend-Kleed, zoo wel als in 't volkomen,
 En pragtig pronk-gewaad van zijd' en louter goud;
 Dit kan zelfs zijn by die, die als voor Sion waaken,
 Zoo datse Kerk, en Koor, en Predik-stoel doen kraaken,
 De grootste Hoovaardy is, daar men 't minst vertrouwd.

't Is waar! d'uytwendigheyd van vreemd' en weytse strikken,
 Zijn dikwils doornen, die het need'rig hart verstikken,
 Want (in't gemeen) aan't hoofd, en oor, en hals-cieraat
 Beschouwdmen hoe het hart van binnen is bezeeten,
 Met grootse Hoovaardy; nogtans dit zal men weeten,
 De grootsheyd vest haar troon, by hoog', en laage staat.

Elk haat de Hoovaardy, en niemand, met de werken,
 Opregte ootmoed toond, dit quam ook aan te merken
 De kloeke Roomsche Vorst, *Aurelius* genaamt,
 Of schoon *Antisthenes* geveynst gaat door Athenen,
 Den wijzen *Socrates* ziet door sijn mantel heenen.
 De waare need'righeyd een Christen-ziel betaamd,

Ken-teeken van hoovaardy.

Stem: geen mensch en weet wat hem genaakt.

I.

- Wie zal nu 't beeld van Hoovaardy,
 Door puyk van stof, en Reeden,
 En 's weerelds hoogmoeds veynzery,
 Van Lit, tot Lit ontleeden?
 Voor my, mijn Zang-nimf jong, en teer,
 En dom, en on-ervaaren,
 Die buygt haar zelf ootmoedig neer,
 Voor Pallas. Kunst-Altaaren.
2. En zeyd; nooyd wil de trotze waan,
 Voor meer, of minder wijken,
 Zy liet haar kiel te gronde gaan,
 Eer zy de vlag zou strijken,
 Zy laat, en Stad, en Staat, en Land,
 Ja! lijf en ziel, in duygen
 Vervallen, eer zy haar verstand,
 Voor and're, zal doen buygen.
3. De wijs heyt agt zy zelfs voor gek,
 Eens anders eer verdelgtze,
 Den kleynen trapt sy op de nek,
 De need righeyt verswelgtze,
 Want: wijl geen ootmoed in haar woond,
 Zoo is't dat zy on-aardig
 Haar eeven-mensch bespot, en hoond,
 Jaa! agt hem als niet waardig.
4. O! breynlooz' zot! ghy Ikarus,
 Hoe sou men niet bemerken
 Uw Hoovaardy, al vliegt gy dus,
 Met Was-gekleefde vlerken,
 Gedenkt dat u de Heeme-magt,
 Kan plotzelijk doen daalen,
 En 't loon aan u, en u geslagt,
 Verschaffen, en betaalen.

5. In 't kort: elk heeft sijn eygen pop
 Daar't hart zich mee bezoetelt;
 Dus blaast de waan haar selven op,
 Wanneer men 't vleesch zoo troetelt.
 Men merkt des Aaxters stem, als hy
 Zijn schaater-keel, laat hooren,
 Zoo ook! men kend de hoogmoed, by
 Haar lange Eezels ooren.

Elk speelt zijn Rol.

Karel Ver Loove.

Antwoord.

DE wulpsse Hoovaardy gekoestert in dees tijt,
 Is oorsaak dat een Lant vaak schriklik wort vertreden.
 Op dat mijn pen van 't spoor der meening niet en glijt,
 Soo ruk ik, dus, dit Dier, uyt sijn vergifte leden.
 Den trots, die meenig een soo diep in 't herte sit,
 Is een verborgen quaat, dat selden wort gevonden.
 Een lokaas voor den mensch, een aangenaam gebit,
 Waar door hy metter tijt, wort derelik verslonden.
 S'is honigh in den mond, en kanker in het hert,
 Die long en ingewand te samen doen verteeren.
 Een vreugde voor het oog, een innerlijke smert.
 Een vyand die wy plaats en vryigheyt vereeren.
 Een vriend die ons van voor gewenste vrede biet,
 En onder't goude kleet een moort-priem heeft verborgen.
 Een loos verwarde strik, die niemant niet en siet,
 Voor dat hy sich daar aan, op't leste komt te worgen.
 Een Knecht, die voor een tijt, sijn Meester trouwlik helpt,
 En die hem onversiens met schade komt bedriegen.
 Een konst waar door het hert van boosheyd overstelpt,
 Soo dat het vander aard ten Hemel in wil vliegen,
 Wat is de Hoovaardy, dan een vervloek te pest,
 Waar van een droeve ramp ons over is gekomen,
 Een ramp, die meer en meer, in ons de sonde mest.
 Een Adder, die helaas ons 't leven heeft benomen.
 Een Monster, dat ons heeft, getrokken in de doot,
 En van een braave stam, ellendiglik verstooten.
 In 't eynd is onse taal, *vlie wegh*, ik ben in noot.
 Dan drijft het bitter op, met hoonig overgooten.
 Wat heeftmen in ons eeuw daar vruchten van gesien.
 Is Nero niet door trotssijn Heerstroom afgedreven?

En moest hy niet tot spot 't al-oude Romen vliên,
 En tusschen bos en woud als Vreemdeling gaan sweven.
 Den trotsen *Darius* gesetelt op sijn throon,
 Verhief sich aan 't gesternt in 't heerschen sijner parten.
 Dus roept de Hoovaardy, wie rooft mijn goude kroon.
 Ik wil ten spijt der Goôn de macht der Goden tarten.
 Dogh haastigh leyt haar pracht, en trotsigheyt in 't sant,
 En door een harde buy den roem daar heen gestoven.
 Hoe haast sagh *Belzasar* een teeken aan de wand,
 En *Caesar* haar door 't spits der stale degens kloven.
 Dus sietmen hoe dit beest sijn keel wijd open set,
 En rukt de Koningen ten trots uyt Koningrijken,
 Jaa trapt tot een ruyn de Goddelijke wet,
 En wil, dat voor haar kracht de Hemelen beswijken.
 Haar teken staat geprent in 't midden van haar hoofd.
 Haar wesen wijst het uyt, wat krijg sy zoekt te voeren.
 Haar kostelik gewaat, dat alle ding verdooft,
 Is 't eenig wit, waar naar de Duyvelen staan loeren.
 Haar wulpsch en moedig oogh, en opgeblasen gang,
 En bitsheyt in haar taal, zijn tekens van haar lagen,
 't Verheffen van haar selfs, haar onbeschaamde wang,
 Haar dul en haastig breyn, dat niemand kan verdragen.
 Wat haal ik over hoop, de grootste plaag van al,
 Is dat de liefde Gods, word jammerlik verlooren.
 God (wensch ik) trek dien mensch uyt dat verdurve dal,
 Of anders waar het best, hy nimmer waar gebooren.

Toe-sang, op 't voorgaande.

Stem: *O Heylig salig Bethlehem.*

1. HET grootste quaat, dat in ons Land,
 Haar plaats en zetel heeft genomen,
 Dat vintmen ront aan alle kant,
 En komtmen bly verwelkomen.
2. Men ziet hoe 't hier in swange gaat,
 (God betert) grouwelik om t'aanschouwen,
 Schoon dat de deugtschaal heel omslaat,
 Noch word dit monster onderhouwen.
3. De deugd die onverwrikbaar staat,
 Vertraptmen nu met trotse voeten,
 't Is wonder dat Gods hand niet slaat,
 En laat ons vuur en swaart ontmoeten.

4. Doch 't is sijn goedertierenthey,
Die, dese zee vol harde golven,
Laat dwerlen, door ons Land gespreyt,
In bitter gal en nijd bedolven.
5. Maar eynd'lik sal sijn wond're kracht,
Den troep der afgestorve zielen,
Door dese kanker omgebracht,
Gelijk een bitse Leeuw vernielen.

Fidem Spiro.

Antwoord.

Verschaf, mijn vaarse-schacht, verschaf, my heden stof,
Niet om een gaauw vernuft, met letter-dicht te roemen,
Of d'anders herssen-geest, een eeuwich Goden-lof,
Teschenken, door u rijm, neen, 't zijn geen geur' ge bloemen,
Noch myrthe, of lauwre blaân, die ik t'hans van u eysch,
Maar 't is een ander mergh, 't geen nu u dicht moet dichten,
Het is die snoode sond, de Hoovaardy die 't vleesch,
Soo lieff'lik geurt, maar 't hart veel onheyls komt te stichten.
Ondek dan haar natuur, wat is die minne-pop,
Die yeder een soo streeft, en als een God komt eeren.
't Is een vol gruw'le romp, met een vergoude kop,
Een Monster, welk het hoofd sijn lichaam doet verteeren.
Een vuyl verdoemd gedrocht, 't geen d'Eng'len, uyt het dak
Des Hemels, storten deed, in d'afgrond van der Hellen,
Daar nu Gods wraakb're hand, met een ondraaglik pak
Van sijne grimmigheyt, haar eeuwig komt te quellen.
Een ziel-verslindend beest, vervult met Duyvel-list,
't Geen door sijn snood bedrog, in 't Paradijs bestormde
De Geest van d'eerste mensch, die stracx daar door verquist
Sijn waarste zielen-schat, en deed dat God hervormde
Sijn zeegen in een vloek, en dreef het eerste paar
Ten geur'gen lust-hof uyt, en haar den dood deed sterven,
Die anders eeuwiglik geen prijkel noch gevaar
Van sterven hadden, noch van dood, of doods bederven.
Een vyand van den mensch, schoon sy haar minlik toont,
't Is maar een korte tijt, strakx stoots' u uyt den setel,
Van Rijk en Hof,^a en 't hoofd t'hans cierelik gekroont,
Sweeft morgen woest op 't velt, eet gras, en wilde netel.^b
Een schadelik vergift, gemengt met Amber soet,
Wel lieflik in de mond, maar doet het harte breeken,
Door't droesig Adder-sap, en 't giftig Draken-bloet,
't Geen dees soet schijnb're vocht, heeft in haar boesem steeken.

^aBeltazar, Nero, &c.

^bNebucadzezar.

Een minlik Vrouwen-beeld, in schijn, verlokking schoon,
 Van buyten voor 't gezicht, maar in der daad, van binnen
 Een Schets van *Cerberus* dien Hel-hond *Typhons* Soon,
 Afgrijsselik te sien, veel erger te beminnen.
 Een aangenaam, voor 't oor, soet-singende *Sireen*,
 Die door haar soete stem elkx lust op d'oever tokkelt,
 En tot den slaap beweegt, dan ruktse haar by 't been,
 In 't bruyschen van de zee, soo wort den mensch gerokkelt,
 Door vuyle Hoovaardy, de bron van alle quaat,
 Tot d'afgrond van de Hel. S is aangenaam in d'oogen,
 Heel cierlik opgetoyt, maar onder't goud gewaat,
 Schuyt angel, speer, vergift, met helsche vlam ontoogen,
 Hier siet gy 't pronk-juweel, 't geen elk soo heuslik groet,
 En liefkoost, afgemaalt met al haar eygenschappen,
 Wie soud dit snood gedrocht, en adderlik gebroet
 Noch in sijn boesem voên, maar laas, de merken klappen,
 En toonen dat'er veel van dit besmett'lik beest,
 In 't hart bekroopen zijn; het welk sy staag doen blikken,
 Den een door grootsigheyt, en opgeblasen Geest,
 Waant dat een yegelik, voor hem behoort te strijken.
 Een ander door de pracht, hooghartig op sijn kleet,
 Treet moedig als een Paauw, en toont alsoo sijn sotheyt,
 En meynt, dat yeder een, moet stadig staan gereet,
 Om sijn verwaande kop te dienen als een Godheyt.
 Dees stoft op gelt, op goet, die snuyft op pratse gang,
 Een *Juno*, op haar schoont', een *Phoebus*, op sijn dichten,
Appell op schilder-konst, een *Orpheus* op sijn sang,
 Een ander op sijn schrift, de derde op boeken stichten,
 Soo blijkt elkx Hoovaardy, die in sijn boesem sit,
 Voelt yemant sich getreft, hy heeft my te verschoonen.
 'k Beken ook selfs, mijn self, niet vry van haar gebit.
 Mijn waarheyt gaat recht door, en vraagt naar schimp nogh hōnen.

Sang: op 't voorgaande.

I.

HOovaardy mishaagt den Hemel,
 Brengt Gods tooren op ons hoofd.
 En ons waarde ziel verdooft,
 Door die sond in 't aartsch gewemel.

2. 't Is een quaad dat God wil straffen,
 Wen wy 't niet vlugh van ons doen,
 En de need'righeyt bevroên,
 Sal het ons veel ramp verschaffen.

3. Boven speurt u oogh het weesen,
En den aart, van dit gedrocht,
't Geen zoo veel op ons vermocht,
En ons harte kon beleesen.
4. Dunkt u niet nu d'eyenschappen,
Van dit Beest, u zijn bewust,
Dat ghy 't met een yverlust,
Vlieu sult, en met voeten trappen.
5. 'k Meen, ghy sult met my bestemmen,
Dat ghy 't Monster schuwen wilt,
Eer het u aan 't harte kilt,
En u ziele komt beklemmen.
6. Wel, laat ons dit Monster haten,
Dat ons soo veel hinder doet,
En ons Godes gramschap voet,
Zoo sal God ons noyt verlaten.

In Verbo Spero.

Antwoord.

DE Hoovaardy die is, met korte reên geseyt,
Een teeltsel van de Hel, een beelt van d'ydelyheit,
Een Draak, die zielen moord, die lust schept, en behagen
In Koninklik gebeent, en strotten af te knagen.
Het is de steegel-reep, waar langs de staat-sucht klimt,
Van waarse voor een poos met Goden strale glimt,
Het is een Duyvel, die by veele aangebeeden
Wort voor een God geagt, tot hy s'op 't hart komt treden.
Dan is 't een spiegel-glas, van oproer en verraat,
Een Suster van de Beul, de Moêr van schand en smaat,
De sleutel van de boey, waar in men Princen boeyde,
Een snoey-mes, dat soo vaak de braafste loten snoeyde.
Een wint, die Visschers voert tot Vorstelijke staat.
Een vuyst, die Koningen in vaste banden slaat.
Een Gier, die listiglyk kleyn Wild-braat weet te vangen,
En die in strikken set; om Adelaars te vangen.
De tijt, die schuyft 't gordijn, van 's weerelds speel-toneel,
En toont ons desen Draak, na 't leven, in 't geheel.
Hoe praalt, hoe pronkt het Dier, met sचेpters, myters, kroonen,
Wat heeft'et een gevolg van laag, en staats-persoonen.
't Is niet als eêl gesteent, en gout, daar 't Beest in blaakt,
Dogh meest van menschen bloed, en eelt, en sweet gemaakt.

Wat siet'et trots en preuts, 't kent Vrinden, nochte Magen,
 Het lijd geen minder, nogh 't kan meerder niet verdragen.
 Het blaast een soete geur, van Muscus, en Sievet,
 Tot doving van de stank, daar 't rif mee is besmet.
 't Behelst een heele Mars van smeer, en poeyer-doosen,
 Waar mee't sich jong ontdoyt, al waar het out bevroosen.
 Waar mee het lapt, en plakt het Saluw-geele vel,
 Ha! opgepronkte Droes, wat Engel lijkt gy wel?
 Nu roos en fenkel dau u flymerige tanden,
 Des morgens vroeg vervarst, en u versoorde handen,
 Met Mandel-kautjes, wit gewasschen, fijn, en net.
 Maar kom eens voor den dag, gelijk gy komt van 't bet.
 Al swaeyen om u hoofd, een tal van krulde lokken,
 't Is meest uytshedelen van 't snootst geboeft getrokken.
 Het kraakt van zy, damast, fluweel, en van sattijn,
 Sie yeder ledemaat, wou graag een Koning zijn.
 Hoe is het opgeciert met strikjes, mofjes, pluymen,
 Piljette, en kleyn kant, wat heef'et vreemde luymen.
 Het boven-lijf in 't wit, en onder groen, en rood,
 Nu blau, en geel door een, met hals, en boesem bloot.
 Wat lokt'et op sigh aan een tal onkub're oogen,
 Hoe aardig word nu 't hoofd, dan weder 't lijf bewoogen.
 Maak ruymt, wie dat gy zijt, laat Monseur Duyvel door,
 't Geployde kleed zoekt ruymt, al lang genoeg van voor
 Het Monster-dier gesien, nu weder eens van agter,
 Daar gaat het anders toe, 'k verseker u, men lagter,
 Nogh singt'er niet van vreugd, al 't geen'er wort gehoord,
 Is anders niet als schrik, en schande, wraak, en moord,
 De Eghe van 't gerucht, en ysselijke rasen,
 Zy vry meer, dan genoeg, om zielen te verbasen.
 Ik bid, hoor naarstig toe, want Ducke de Lucijn,
 Biron, en Bukkingam, die sullen tuyge zijn,
 Hoe door dit Monster-dier, wel hoog-gebooren zielen,
 In handen van de Beul, door strop, en moord-priem vielen.
 Ey sie, nu valt'er hier, nu weder, daar een Vrou,
 Die om dit Monster-dier te queeken, eer, en trou,
 En schaamt, en agtbaarheid, dorst aan een zijde stellen,
 Hoe siet sigh desen Baas, van Wolven bits beknellen,
 Waar hy sigh keerd, of wend, hy hoor maar scharp gemaan,
 Hy weet geen beeter raad, als bankerot te gaan.
 Nu elders op mijn oog, wat sie ik doode lijken,
 Gebouwen afgebrand, en omgeroyde rijken,
 Soo meenig eerlik mensch, tot Bedelaar gemaakt,
 Door Vorsten, van dit Dier in 't moedig hart geraakt.

Ramspaal'ge Lucifer, en soo veel zaal'ge Eng'len,
 Die nu in 't helsche vuur een ry van Duyv'len streng'len,
 Gy zijt het, die ons 't merk van 't Monster, kenbaar maakt,
 God geef, dat desen Draak, in niemants harte raakt.

Liedt, Toon: *La Coerante.*

I.

- WAt kunt gy Hoovaardye niet,
 By die, door u op yd'le grootsheyt siet,
 Gy doost de Lampe,
 Van ons eel verstand,
 Door vuyle dampen,
 Van u Toover-brand.
2. Gy past op eeden, schaamt, nogh eer,
 Maar drijft de ziele luftig heen en weêr,
 Als ligte pluymen,
 In de open lugt,
 En doet hun schuymen,
 Door een gloed van sucht.
3. Gy kent geen tranen van de trou,
 Maar wert verraden tusschen Man en Vrouw,
 Gy breekt de bande,
 Door de Liefd' gestrikt,
 Gy agt't geen schande,
 Dat me ziele stikt.
4. Gy past op wetten, nogh geboôn,
 Maar klimt door gruw'len op haar troon,
 Gy breekt de vrede,
 Segt d'oorlog aan,
 Schoon ghy door eede,
 Hebt bestant gedaan.
5. Wat hebt gy niet al quaad gerokt,
 En meenig door u valsche glans verlokt,
 Ja opgeheeven,
 Als een water-bel,
 Dogh weêr gedreeven,
 In een diepe wel.
6. Maar Monster, by Cerbeer geteelt,
 Wat is de rol, die gy in 't eynde speelt,
 O droevig klagen,
 Tranen na berou,
 Met steeds te vragen,
 Ach! wie ben ik nou,

7. Want God, die alle ding gebiet,
 Die lijd u opgang, maar voor eeuwig niet,
 Die gy wilt zoeken,
 Buyten 't regte lot,
 Wegh vloek der vloeken,
 Waart te zijn bespot.

F. VERLOO.

Constantia in Foelix.

Aan Van der Laan. Op de XIII. Vraag.

Hier staat de Hoovaardy van al'er pracht ontbloot,
 Bezoetelt en besmet met d'allervuylste zonden,
 Het yslik lichaam stinkt van etterige wonden,
 Omringt van Monsters, en van Duyvel, Hel en dood.
 Dank heb dan VAN DER LAAN, die dit afgrijslik Beest,
 Tot schrik, heeft afgemaalt, door sijn doorluchte Geest.

JAN ZOET *Amsterdammer.*

XIV. Vraag.

*Wat is de Gierigheyt, die niet dan Dieven teelt,
 Voor een afgrijslik beest? en welk dogh de vruchten,
 Daar door sy haar selfs heel levendig verbeelt,
 Terwijl sy Weeuw en Wees, te jammerlik doet sugten?*

Antwoord.

VERwagt geen schou-toneel, daar 't ligt van duysend ligten,
 Aan zegeboogen, en tafreelen, luyster geeft:
 De konst van 't Beelde-werk, en prachtige gesigten,
 Het oog, en hert vermaakt; wijl 't door de sinnen sweeft,
 En schichtig, ons ontdekt, te schoonder doet waardeeren.
 Wanneer ik, mijn gordijn, schuyf voor ons oogen op:
 En toon de gierigheyt, die niet en heeft t'onbeeren:
 De Vrek, hoe schat-rijk, vult, met smart, sijn holle krop.

Sy is, op hare koets, rondom, in 't goud geseeten;
 Maar uyt gehongert, en de kleederen verscheurt;
 Of door de grijse tijd, met sijne seyn, gesleeten:
 Soo vind sijn *Tantalus*, in 't helsche Rijk gestoord:
 Rampsalige overvloed, ten bals toe, in de stroomen,
 Verswelgt hy niet een drup, daar hy, van dorst versmagt.
 De vryheyd, is den Draak, van *Colchos*, die de boom, en
 Sijn gulde vrugt bewaakt, met sorgelijke wagt.
 De *Rijkdom*, boeyt haar slaafs, aan eenen gouden keeten:
 En drijft haar in gevaar, terwijl sy dreygd en vleyd.
 Sy leent haar 't oor, wijl vast, haar Dochter d'eer-vergeeten,
 Vuyle onrechtvaardigheyd, haar listen overleyd:
 Die een, vergroot-glas houd, gestadig voor haar oogen,
 't Behaagt haar wonder, flux, een stuyver een dukaat:
 Sy aght, gewis nogh eer, en spaart, bedrog nogh loogen,
 Soo sy haar gelt-kist, slechts met schijven overlaat.
 Nogh wil, d'aards ondeugd sich, met schijn van deugden, sieren.
 En hout met d'eene hand, een grijns voor d'y slikheên,
 Haars bakhuys, 't wond[...] van alle Monster-dieren,
 't Mom-aansigt is mismaakt, naa matigheyd gesneên:
 En yder, ossy haar, al *suynigheyd* laat noemen:
 En nutte *spaarsaamheyd*, siet door het Masker heen:
 Haar^a *Cauwen* oogen: schoons' haar schraapsugt wil verbloemen:
 Die 't goed van andere sien, met suchten, en gesteen,
 En selver, haar ontbreekt, al 't gene sy besitten.
 Soo komt sy overal, waar haar *Begeerte* voert,
 Dien wilden *Voerman*, rent gestadig in sijn hitte,
 Wijn hy sijn sweep, de *Hoop*, van het *verkrijgen*, roert;
 En drijft, *de Rossen* voort, die voor geen klentje schrikken,
 Terwijl, hun 't helsche schuym, als dol, ten muyl uyt pruyst,
 De maanen rijsen, en de gloeyende oogen blikken,
 Versmijnt hy^b 't *Leyseel*, met sijn wuffe en trotse vuyst.
 Dan holt^c *Onthouding*, en *Gewelt* en *Roverye*.
 Noyt spande *Diomeed*, verwoeder voor sijn kar:
 En *Salomeus*, die langs, sijn koop're brug quam rye,
 Daar hy den Donderaar, ten trots braveeren dar.
 De *Wreetheyt*, Vyandin van 't sagte meededoogen:
 En *Godveragtinge*; *Vergeetenis* des doots:
Kleynmoedigheyd: een stoet, van gruwelen gesoogen:
 Omringen hare koets, op 't vuylste en aldersnoots.
 Soo sietmen, *Ween* en *Wees*, gepletterd door haar raden,
 De tranende oogen, droef ten hoogen Hemel slaan:
 Terwijl sy Helwaarts hold, en sleept ontelb're quaden:
 De vruchten deser sond', angstvallig achter aan.

^aEen Maagt Arne, het Eylant Cytos, om een deel goud verraden hebbende, wierd verandert in een Cauwe, welken Vogel nogh so gaarn goud sier, dat, alwaar hy vint goude penningen of ringen, (so hy kan) de selve steelt of wegvoert. Ovid. Meta.

^bDe Rede.

^cDie tegen regt 't loon van anderen, 't geen hy schuldig is te geven, onthout.

Als *Vreese* voor 't verlies: en *Moeyte* in 't vergaren:
 Haar knagende *Gewis*: des Buurmans smaad en nijd:
 En vyands *Prikkelen*: der dieven *Wagt*: gevaren
 Van het ellendig lijft des Klinders twist en strijd:
 En erfgenamen *Vloek*: 't *Verdoemen* harer ziele:
 Al *Plagen*, daar den Vrek, met moeyte om swoegt en loopt.
 De Duyvel toont haar 't goud, haar lokaas in 't vernielen:
 En geeft haar deese: 't goud ontbreek haar, schoon sy 't hoopt;
 Want als haar gelt-kist sluyt, soo knappen duysent slooten,
 Van schrik, om 't bange hart, dat nood een mijdt verteer.
 Voor schaamt', en stervensvrees, heeft sy noyt verf verschoonen,
 De *Gierigheyt* en woont, by *God-vrees*, *deugd*, nogh *eer*.

Aan de Gierige.

Stemme: *O Salig Heylig Bethlehem.*

I.

- VERvleekte Vrek: door sorg, en vrees,
 En onversadelik begeeren.
 Die, met een Wolfs aard, Weew en Wees,
 Door list, en roof, zoekt te verteeren,
2. Schoon, gy u diefsche strikken steld,
Gewelt, Bedrogh, en *Schelmeryen*;
 Wat is het? al 't geschraepde geld,
 Doet u, een sware armoe lyen.
3. U beursen sluyten voor u maeg,
 Gy rooft een ander, en u selven
 Van 't soet genot, en eet gestaeg,
 't Verdorven graen van uwe^a schelven,
4. *Erisighthonius* den Vraat,
 Door^b d'Overvloed, geplaegd met honger;
 Vertoon u prent, die onversaet,
 In *Heblust*, word al schrapend jonger.
5. O! ongesonde water-sugt,
 Wiens dorst, is door geen drank te stelpen.
 Gy leeft, in 't grootste ongeneugt:
 Al 't weerelds goed, kan u niet helpen.
6. Aenschouw, vervloekte Vogel-grijp.
 't Wanstal uws beks, en kromme klouwen:
 De dievery. Uw straf, word rijp,
 Sy dreygt, met 't eeuwig naberouwen.

P. VERHOEK.

^aGraenhoopen by de
 Huys-lieden soo genaemt.
^bCeris geseyt Godinne der
 overvloed.

Antwoord.

DE Gierigheyt, is een on-matig *vuyl-begeeren*
 Van schatten: die men met den naam van goed, verciert.
 Een *Lust* tot *Rijkdom*: die men als een God, komt eeren.
 Een *drift* tot *Geld*: dat men ontsiet, en diend, en vierd:
 Daar men het hart opset, en poogd sijn troost te bouwen.
 De Gierigaart, sal meer op 't goed, als God vertrouwen.

S'is een *Afgoden-dienst*: een duyvelsche *Versaking*
 Van *God*; en Gods voor-sorg: die 't alles kleet, en voed.
 Een wulpse-Troeteling: een ydele vermaking,
 In dingen die vergaan: die men verlaten moet:
 Een *steunsel* sonder *grond*: een rust-plaats op een heekel.
 Een doodelijke beet, een's dubbeld dollen Reekel.

Sy is een *Kanker*; noch veel slimmer als de *Pokken*:
 Die an d'onkuyse-mensch, noyt rust, noch vrede laat.
 Een hongerige *Rop*, die 't alles op wil slokken:
 Die altijd leedig blijft, en nimmer word versaad.
 Een *Teering* in 't gemoed: een troosteloose *wan-hoop*.
 Daar men het onrecht queekt, heeft sond' een vryen an-loop.

Sy is een boos *Gedrocht*: een *Monster*: sonder weer-ga:
 Die an haar Meester, self de wreedste quelling doet:
 Die hem van 't goed beroofd: en laat hem niet een veer,, na,
 Van alles wat hy heeft: schoon hy het diend, en hoed.
 Die hem sijn eygen, noch eens anders laat gebruyken.
 De Gierigheyt, is een van 's duyvels veylste-suyken.

Siet maar, haar dikke buyk; haar in-gevallen oogen,
 Haar bleek, en leelik vel, haar swarte-hairen an:
 Haar slaafsche kleeding, die sy sich heeft angetoogen:
 Haar mag're schinkels: die sy niet verbergen kan:
 Haar gulden keeten, die haar houd geboeyd, GEBONDEN.
 Wie sulc een Adder streeld, die word daar van verslonden.

Geen *Wolf*, een *Hay*, was oyt soo gulsig, noch soo vratig:
 Geen *Vogel-grijp*, besprong het aas, met bitser beet.
 Een uyt-gehongerd-*Swijn*, is in haar ansien, matig:
 Schoon, dat het meenig-maal; sich self te barste vreet.
 Geen prikkel, slaat de ziel, en 't lichaam, dieper WONDEN.
 Een gierig hart, is als een broey-nest aller sonden.

Haar oogh, en oor, en hart, en beurs blijft vast geslooten
 Voor d'arme: want sy heert (hoe veelse heeft) gebrek.
 Sy slaat in 't goed van Weeuw, en Wees, haar wreede pooten:
 Met schijn, of sonder schijn van recht. Haar Haviks-*bek*
 Is op-*gespalkt*: en gierd om alles te verslinden,
 De *Gierigheyt* (als 't graf) sal noyt versading vinden.

Bedrogh, en moord, en krijgh, met al diens *schellem-stukken*,
 Zijn *Vruchten* van dit Beest, dat ziel en lichaam doodt.
 Dat altijd besig is, om and're te verdrukken.
 Dat de begeerte, met de schatten, steeds vergroot.
 Wie sal 't dan schoonder beeld, als *Tantulus* toe-voegen?
 Geen overvloed, kan 't hart des Gierigaarts vernoegen.

Soo dat een gierig-mensch de slimst is, aller *Dieven*:
 Mits hy Gods eer, en 't goed des naasten, *roofd*, of *steeld*.
 Hem self het nut ontrekt: en niemand sal believeen,
 Schoon dat de nood hem roept, en God hem sulks beveeld.
 Dogh, sijn begeerte, kan meer als de lucht bevatten.
 Een Gierigaart blijft arm, al kreeg hy *Cresus* schatten.

1. Tim. 6.10. *De geld-gierigheyt is een wortel van alle quaad.*
 Prov. 11.28. *Wie op sijne Rijkdom vertrouwd, die sal vallen.*

Ver-noegings Rijkdom.

Stem: *Wanneer de Son sijn Paarden mend.*

I.

- DE ware *Rijkdom* van den mensch,
 Leyd niet in *d'overvloed*,
 Die Heb-lust (met een graage wensch)
 Verwacht in 's weerelds-goed.
 Niet in veel groote schatten,
 Die 't harte noyt versaân:
 Lijk-doorens, scherpe-wratten:
 Die ziel, en lichaam schaân.
2. Maar, in een hart, dat wel *vernoegd*,
 Sich selve stelt te *vreên*,
 In 't geen hem d'Opper-magt toevoegd,
 Met danking en gebeên.
 Want, weynig te behoeven,
 Is RYKDOM in 't gemoed:
 Die sal u noyt bedroeven,
 Al hebt gy Tegen-spoed,

3. Godsaligheits-*genoeg saamheyt*,
Is 't al-der-groost *gewin*:
Dat u, een volle-rust bereyd:
En toond u, een begin
Van het gelukkig *leeven*,
Dat na-maals word verwacht.
Wie sou 't genoeg en geeven,
Voor 't geen men Rijkdom acht?
4. Want, die hier maar 't *genoegen* heeft,
En wel te vrede blijft,
Met alles, wat dat hem geeft:
In 't geen hy doet en drijft:
Die sal met *vroolijkheden*,
Verslijten sijnen tijdt.
Natuur, is licht te vreden
Met weynig: en verblijd.
5. 't Veel-hebben, baard veel sorg, en last:
't *Genoegen* geeft veel *rust*.
De Gierigheyt, is veeltijds vast
An 't goed, en Rijk-doms lust.
't Veel-hebben, is vermaak'lik,
Voor die de groots-heyte eerd.
't *Genoegen*, is noodzaak'lik,
Voor die hier *Rust* begeerd.
6. 't Is dan een seer gelukkig Man,
Die op den *Heer vertrouwd*:
En weet, dat die, hem helpen kan,
Wanneer hy is benouwd.
Hy sal geen schatten zoeken,
Als die hem *God toe-wend*.
Hy vreest geen felle vloeken:
Mits hy geen WOEKER kend.

Prov. 15.16. *Beeter is weynig, met de vreesse des Heeren, dan een grooten schat: en on-rust daar by.*

Jacob Steen-dam.

Noch vaster.

Antwoord.

GEen mensch, het zy, wie 't zy, speelt hier sijn levens rol,
Of star-oogd (in 't gemeen) op yetwes daar sijn zinnen
Als aan-geankernd zijn, zoo wel die als ter hol,
De wreevel-hengst berijd, als die het goed beminnen.

Den geest-verligten mensch, be-oogd, in deeze tijd,
 Het loon, dat God hier na, sijn duur-gekozte leeden
 Beloofte, en geven sal, wanneerz' in deeze strijd
 Volständig tot den end, eens Hopmans ampt bekleeden,
 Met een geloovig hart, verzeld met ware hoop,
 Omhelsd met liefde Gods; dewijl dat deeze zaaken
 Zijn als de Zeenuwen des Loopers, die sijn loop
 (Na d'opgehangen prijs) kan sterk en krachtig maaken;
 Maar: zoo het ongelooft (geteeld in d'afgronds poel)
 Als met een neevel-damp; van and'ren op komt klimmen,
 Dan wijkt de vreeze Gods, en met een boos gewoel
 Hy als te velde trekt met* d'onder-aardsche schimmen,
 En jaagd, en loopt, en rend na d'uyterlijke schat,
 Want voor het geest'lik ligt, is dogh sijn oog verduysterd,
 Jaa! hy die eertijds sag op d'opper-hey'ge Stad,
 Leyd nu met *Titius*, aan d'aarde vast gekluysterd,
 Dus word de *Gierigheyt*, dat schrikk'lik Monster-dier.
 En mensch-verslindend Beest, met haar schen-sieke klauwen
 Gepijnigd dat'et giert, wijl een bloed-gier'ge gier
 Geduurig hart, en long, en leever komt te kaauwen.
 De leever, die het bloed, gansch sijn, en zuiver maakt,
 Eer dat'et zich verspreyd door al de Aad'ren heenen,
 Door deeze Gieren aard zelfs vol on-reynheyd raakt.
 Der halven kan dien Boom geen ander vrugt verleenen,
 Dan woekkert list, bedrog, ja! dievery, en moord,
 Deez' onverzaadb're keel, kan 't al (soo 't schijnd) verswelgen,
 Alwaar 't zelfs *Krezus* schat, dit 's dan een prijslik woord:
 Goed zal nogh *Gierigheyt*, nogh goud-lust doen verdolgen.
 Zy is (in 't kort geseyd) een snoô Afgodery,⁺
 Die beyde ziel, en lijf, doet in den afgrond zinken.
 Zy leeft tot niemands nut, het leen-goed blijft haar by,
 Dies zalz' 't grond-zop van Gods tooren moeten drinken.

*Duyvelen.

†Eph. 5.5.

Brandende Wraak-toorts. Ontsteeken over het geschrey der verongelijkte Weeduwen en Weezen.

Stem: *Schoonste Nimfje van het woud, &c.*

1. WYk, vry voor dit Toorts-licht wijk!
 Ghy die rijk,
 Door u onrechtvaardig goed,, zijt,
 Gierig Boos-wigt, weê u dat
 Ghy nooyd zat
 Van der Weeuw, en Weezen bloed,, zijt.

2. Dogh: terwijl ghy raapt, en schraapt,
 Zoo vergaapt
 Ghy u ziel, en lichaams welvaard,
 Mydas-kind, goud-zuchtig mensch,
 Staak u wensch;
 Wijl 't u eygen-zelfs geqwel,, baard.
3. Schrik nu voor dien jammer-poel,
 Daar uw stoel
 Word bereyd door helsche draaken,
 Die geduurig vlam, en rook,
 Damp, en smook,
 Op u boesem zullen braaken.
4. Wanneer ghy, in *Charons* boot,
 Naa de schoot,
 Van het duyster Rijk zult vaaren,
 Zet vry al uw' schatten by,
 Ziet of zy,
 U voor 't onheyl dan bewaaren.
5. 'k Hoor alreeds, een droeve Rey,
 Van geschrey,
 Der verongelijkte zielen,
 Die (om u vervloekte daadt,)
 Waar gy gaat,
 Zullen om u heenen krielen.

Elk speelt zijn Rol.
 Karel Ver Looove.

Antwoord.

De Homine Avaro.

HY is een Wonder-dier, een makker van de sorg,
 Een achterkousigh hoofd, t'huys-legger by de borg,
 Een meer dan All'mans dief, een overdaats veragter,
 Een vrind van matigheyt, al leytse by hem agter.
 Een quister van sijn rust, een geever by de vlaag,
 Die noyt of selden komt, een Slemper, die sijn maag
 Met schraale zeemlen vult, een duyt en penning-sifter,
 En valt'er som wat meer, een weexse vreugde-schifter.
 Wie dat de Gier'gheyt strookt, versmakt sijn eygen heyl,
 Hy klautert op een hoogt' langs 't slibberige steyl,
 Om plotzig in een poel van rampen neer te zakken,
 Hy loopt de byt voor by, en struykelt in de wrakken.

Soo dom is hy van kop, en seyt men wat hy doet,
 Hy antwoordt met een grau, en bijster gram van moet.
 Ziet: ik *verstraa het soo*, dus let hy op sijn voordeel,
 Veragt hem die het zoekt, en volgt sijn eygen oordeel.
 Dat niet of weynig scheelt van 't onvernunftig Beest,
 Ook heeft hy van de mens niet dan de bloote leest.
 Hy wort door sijn gestalt noch echter mens versleeten,
 Schoon dat hem't best ontbreekt, waar door men mens moet heeten.
 Staag rolt hem van de tong het woord van need'righeyt,
 Hy rammelt van *Priaam*, die 't hoeft het bed ontseyt,
 En 's nachts op kouwe steen, die dampen uyt ging ronken,
 Schoon dat hy met een kroon vol paarden trots kon pronken,
 Hy is schier van de straf een *Tantals* deelgenoot,
 Soo lang tot dat hy 't hoeft aan *Charons* oever stoot.
 By drank smagt hy van dorst, by spijs sterft hy van honger,
 En vuld sijn krop vaak op, door wind-spijs van de longer,
 Wat schort'er an des Mans volkomene geluk!
 Meer als ik seggen kan, hy steekt te diep in druk.
 Nogh wistmen raad en kans hem uyt dit quaad te trekken,
 Wierd maar de schel geligt, die 't breyn-oog toe komt dekken.
 Wat baat u Gierigaart, dat gy geen oog en luykt,
 Het gelt, gelt niemendal, voor dat men 't gek gebruykt.
 Men heeft wel eer op 't graf, van sulck een dit geschreeven:
Hier rust hy, welkers dood, meer voordeel geeft, dan 't leeven.

Lieft Stantvastig.

Antwoord.

PHilargyria, 'is in 't Griecx de Gierigheyt.
Philadélphos, dat is, in 't neederduytsch geseyd,
 Begaaft met Broeders liefd. Of, broederlijke minne,
Philadelphía. Dan, *Philáydros*, trouwe minne.
 Soo is de Gierigheyt, een drift die sterk bemint.
Kilai (in Hebers taal) men Gierigheyt bevint.
Kilai, is *Tenax*, dat 's vasthoudende te seggen,
 Lijmachtig, karigh: ja, men komt het wel uytleggen,
 Volherdigh. Gierigheyt volhard stantvastiglijk,
 Sy spreekt in 't lijmend hert, ik niet een haar-breed wijk.
 Ik ben *Philáगतos*, beminnende de schatten.
 Ik ben *Philótheos*, die koom ik voor God vatten.
 Maar Gierigheyt (soo grof) die niet dan dieven teelt:
 Wat Drogh, wat Monster ist? ey, schilder my dat beelt!
 Wegh Perdel, Beer, en Leeuw! laat monstereuser komen!
 Is 't Linx, of Sphynx, of is 't Hyana, ingenomen

(Met self geleerde taal) de mensch te lokken aan,
 Om daar met boose drift sijn tanden in te slaan?
 Die Veel vraat is een beeld; 't eet altijd: 't wil al eeten.
 Als 't schier door eeten berst, dan wringt het sigh door-reeten,
 En perst 't geschokte uyt: en vreet dan weder aan.
 Segh, word die schildery, niet beter dan gedaan,
 Met 't tien gehoornde Beest met sijn metaalen klauwen?
 Ja, schilder eens dat beeld! de kunst moet hier verflauwen.

De vruchten zijn gelijk als 't Monster dat haar baard:
 Wanschaapen, maager, bleek, van reed'likheyt ontaard.
 Sy raspen 't eygen hert. Sy pijnigen haar selven.
 Sy kluysteren Gods gaaf. Sy haar geluk bedelven.
 Sy bijten nacht en dagh, ook ander luyden vlees,
 Sy knagen 't goed en 't bloede des Weeduws ende Wees.
 Met slorpen 't bloed en mergh sy uyt de knoken suypen,
 Van veel betraande volk, die sy hels onderkruypen.
 VVat seyt de Koning dogh op die soo gierig leeft?
 Dat die mensch minder zy, als een, die noch niet heeft
 Des Hemels licht aanschout, door 's Moeders vroege baren.
 Hoe kond hy sulck een mensch, tot meerder walg verklaren?

Gesang, Stem: O! Kers-nagt.

- WAt is de Gierigheyt? gebroedsel
 Uyt Phlegeton. VVat is haar voedsel?
 Gestage min tot goed en schat.
 Sy wil met Tantalus staagh suypen.
 Maar hoe! het water gaat wegh sluypen.
 't Is ydel na de vrught gevat.
2. O Plotae Soon! sie hier uw' Suster:
 Sy heeft ans veel, s'is ongeruster
 In al haar schat, als die niet heeft.
 O Jovis Kind! zijt gy haar Vader?
 O Phrygia! stop 's Konings ader;
 Dat sulck een vrugt noyt door hem leeft.
3. Hy kan niet teelen dat gebroedsel.
 Hy heeft wel veel, maar gans geen voedsel.
 Hoe! Gierigheyt is geen lichaam,
 Soo kond de Koning haar wel teelen
 In 't sagend breyn. Nu komt sy speelen
 Haar roll, met spaarsaamheyt haar naam.
4. O spaarsaamheyt! vermomde trony,
 VVegh Masker-lap! kom hier! vertoon my

- Uw' schimmel-achtig aangesicht.
 Zijt gy dat! etter in de beenen,
 Uw' bitse tanden baren weenen.
 Uw' kluys gy van ellende sticht.
5. Schokt gy dus VVeeduwen en VVeesen?
 Schiet gy uw' pijlen, door peesen,
 Van menschen zeenuwen gemaakt?
 Jaa ght gy de menschen in de graven?
 Moet veel geschrey uw' vlammen laven?
 Die vlam, die hels ten Hemel blaakt.

J.P. BEELDTHOUWER.

Antwoord.

Wanneer een deftig Rijk is heerlijk opgebout,
 Soo wort de nieuwe glans daar van door tijd verlooren.
 Maar dit verslinb're beest, word nimmermeer verout,
 Soo ras het maar in 't hart der schepsels is gebooren.
 Het is gestadiglik een vyand van de deugd,
 VVant, waar dit Monster heerst, daar word de deugd verbannen.
 Het steelt en rooft den mensch sijn alderbeste vreugd,
 En breekt de snaar des heyls, ter saligheyt gespannen.
 Het is een vaste kust, daar meenig mensch na zeylt,
 Door 's weerelts vals compas, en goddeloose treeken.
 Een zee die grond'loos is, schoon datmen dikwils peylt.
 Geen rijkdom kan de lust der Gierigaart verbreeken.
 Een wortel in sich self van alderhande quaad,⁺
 En een vergulde bron, die nimmer nat wil geeven,
 Maar Golven in sich trekt; een diep geworteld zaad,
 Waar door den Gierigaart sich selven brengt om 't leeven.
 Hy mest d'Afgodery, die dit vervloekte Dier
 Niet uyt sijn boezem bant; O noyt versade geltsucht,
 Die, (daar men 't harde staal kan buygen door het vyer.)
 Noch efter harder wort, en nimmer komt tot smeltsucht.
 De tijd die gaat voorby, de wind die sweeft daar heen,
 En naar een felle kouw, komt 't zon-licht op te dagen.
 Maar neen, die grijplust staat als roerloos Marmersteen,
 En groet den mensch als hy ten grave word gedragen.
 Het is het rechte spoor tot snoode dievery.
 Niet isser dat het hert des Giergaarts kan verzaaden,
 Hoe wel sy tot haar krop zijn vol in dit gety;
 Haar gout-aar klopt gestaag, schoon sy Gods tooren laaden
 Op haar verharden hals, sy schroomen echter niet,
 Het goed dat moet met recht of onrecht zijn gewonnen.

⁺1. Tim. 6.10.

De deugd, vooral het best, is 't geen haar oog niet siet,
 Maar 't bleeke gout, van schrik, wort van haar nageronnen,
 Welk is een soete borst, daar yeder een aan suygt,
 En niemand wil 't gehoor verdragen van het speenen.
 Den donder, die by na de dikke bergen buygt,
 De toorens slaat ter neer, en brijselt harde steenen,
 Is krachtig; doch het gout verbreekt al watter staat,
 Geen Rots en sal het gout sijn felle kracht doen stuyten,
 Wat isser dat de munt nu niet te morsel staat?
 Sy maakt van 't kromme, recht, en vroomme, van de guyten.
 En soo een goede Boom, brengt goede vruchten voort,
 Soo kan men niet veel schoons, van quade boomen plukken.
 Het hert des Gierigaarts, soo diep in 't aartsch versmoort,
 Is selden tot het hoog van 's weerelds goet te rukken.
 Hy voet sijn eygen selfs, en niemand gunt hy wat.
 Gelijk een grage Leeuw sijn proy poogt na te jaagen,
 Soo rent een rijke Vrek, op 't goddeloose pat,
 Den armen altoos naar, met ziel en bloed te waagen,
 Want God, die 't alles siet, die dreygt een harde straf,
 En wil sigh van het stof niet altoos laten quellen,
 Maar sal op sijnen tijd door sijn verslinb're staf,
 Den Vrek, met al sijn goet, weghstooten na der Hellen.
 Van buyten is hy schoon, doch binnen schuylt de nijd,
 De deugd, soo hy die doet, is schijn voor 's menschen oogen.
 Dus mest hy 't gruw'lik Beest, dat hem het hert afbijt,
 Soo dat hy, tot verderf, sich jammer vint bedroogen.
 En schoon hy schatten graaft, soo veel hy kan of magh,
 Nogh echter is hy arm, en nimmeermeer te vreden.
 Rijk is hy, wiens gemoed is rustigh nacht en dagh,
 En die de goede God opoffert sijn gebeden.
 Wat deugd besit den mensch, die nimmer is versaet,
 En daar hy rijkdom heeft, sijn minder niet wil geeven,
 Dogh 't is, soo 't spreekwoord luyt, wanneer sijns leevens draat
 Is afgesneen, niet eer, dan doet hy nut, die leeven.
 Hy mist soo wel sijn schat, als 't geen hy niet en heeft,
 Want door een stage for g doet hy sijn leeven kreuken,
 Hy lijt altijd gebrek, soo lang als hy hier leeft,
 En sterft, door hongers nood, in eene vette keuken.
 Dus krijgt hy ook sijn deel in dit vergank'lik dal,
 En hoeft noyt op 't genot der saligheyt te hoopen.
 De dood staat voor sijn deur, sijn ondergang en val,
 Die hy, door al sijn goet, niet kan noch sal ontloopen.

Gesang: op 't voorgaande.**Stem: *O Heylig salig Bethlehem.***

1. ALs *Crates* met een kloek gemoed,
Doorsagh het menschelijke leeven,
Soo smeed hy al sijn Vaders goed
In zee, tot erfdeel hem gegeeven,
2. En liet ons dit exempel na.
't Is best, dat ik u doe versinkken,
En dat ik leedigh heenen ga,
Dan ghy my namaals mocht verdrinkken.
3. Dit is al mee niet wel gedaan,
Wanneermen dogh sijn goet wil missen,
't VVas beeter dan de hand te slaan
Aan d'arme, die na lijftocht vissen.
4. VVant rijkdom hoort ons niet alleen,
Die wy door Godes zeegen haalen,
VVy hebben 't alles maar te leen,
Om op sijn tijd weer te betaalen.
5. Hoe weynig heeft een mensch van doen,
Soo lang sijn plaats hier is beneeden,
Hy moet hem altijd vlijtig spoen,
Om haast ten grave in te treden.
6. VVaarom dus dan na 't gelt gewroet,
Onwijs van 't eynde sijner dagen,
Met krenking van sijn vlees en bloed,
Ja ziel, sijn beste pand te wagen.
7. 't Is sotheyt, wie hem selven sal
Alweetend in een sloot versmooren,
En sich door 't goet, sijn droeve val,
Noch efter dikwils laat bekooren.
8. Hy slach de Mugh, die sijn verderf,
Door moeyte, willens, na gaat streeven,
En op het eynd van sijn geswerf,
Rooft hy, door brand, sijn eygen leeven.
9. De Spin, die van sijn eygen werk,
(Genegen tot het stadigh spinnen)
Hem bout, op sijn manier, een Kerk,
Door moeyte, konst, en lang versinnen.
10. Soo denkt hy aan geen ramp, noch quaad,
Na sijn verstant, maar wel geseeten,
Doch als hy minst daar acht op slaat,
VVord hy met web in 't vyer gesmeeten.

11. Dus is het met den mensch gestelt,
Hy sal sijn krachten samen spannen,
En graven naar 't vervloekte gelt,
Om eer en deugd van hem te bannen.
12. Maar als hy is op 't hoogst geset,
En lang naroem en staat gekroopen,
Soo dat geen buy nogh storm hem let,
Als of hy was Gods hant ontloopen.
13. Dan komt de dood onwrikbaar fel,
Hem schielik uyt sijn zeetel trekken,
En botst hem noeder in de Hel.
Dit is der loon der rijke Vrekken.
14. Vvat nut gy Gierigaart van 't goud,
Dat als een God gy vaak komt eeren?
Dan dat gy 't hongerig beschoud,
En staag u grijp-lust doet vermeeren,
15. 't Is better dat gy met een list,
Gods rijkdom stadigh weet te vatten,
En yverig na de deugd omvist,
Het best van al des weerelds schatten.
16. Dan staat u hoop op God gevest,
Die nimmer u en sal begeeven,
Gy, vry en vranc van 't Zatans nest,
Sult eeuwig in Gods rijkke leeven.

Fidem Spiro.

Antwoord.

't IS al om 't drekkig gelt, dat yeder loopt en draaft,
Elk poogt om strijd; naar schat, een ander na te rennen.
't Is al om 't bleeke goud, 't geen men uyt bergen graaft,
Dat meenig haar tot quaad, en 't vuyl-gewin, gewinnen.
't Is loffelick dat elk sijn nooderust besorgt,
Door middelen, van God, en yeder mensch gepreesen.
Maar vaak 't verkreegen gelt, die waarde ziel verworcht,
En helpt den geen van kant, die 't acht sijn God te weesen.
't Gelt lokt de gierigheyt, welx beeld hier word versocht,
Naar 't leeven afgemaalt te werden: met haar vruchten.
Maar geen *Mercurius* schacht, kan dit verdoemd gedrocht,
Afschild'ren naar den eysch, elk moet hier voor versuchten.
S'is een vergulde bron, die nimmer water geeft,
Voor datmen haar met kracht, tot morsfelen verplettert,
Dan bruyscht sy 't goude nat, dat s'in haar boesem heeft,
Met golven uyt, ree dik door schimmel-drek beettert.

Een kost'lik cabinet, met een vuur-gloeyend slot,
 Dat staag den sleutel smelt, wanneer men 't wil ontsluyten,
 Soo blijft het eeuwig toe; en niemand heeft genot
 Van d'innerlijke smert, die goude en silv're kluyten,
 Een voose en bolle spons, die stadig water trekt,
 En nimmer yetwes geeft, ten zy mens' uyt gaat persen
 Met kracht: waar door men noch maar druppelen verwekt,
 Te zijp'len van haar af, tot nooderufts ververssen.
 Een opgespalkte keel, die noyt en is versaet,
 Hoe meerder voedsel haar, wort toegevoegt, hoe graager
 Sy in het swelgen is, de gelt-sucht is een vraet,
 Die alles in-slokt, doch blijft eeuwig rank en maager.
 Een Monster, datter veel, van al haar welvaart rooft,
 En doet, door die 't besit, veel ramp en gruw'len maaken.
 Een wortel van 't verderf, die waare deugd verdooft,
 En maakt dat veele d'angst, en smert, der Hellen smaken.
 Een Duyvels minne-pop, en oorsaak aller quaad,
 Waar door dien Hel-honds Soon, 'k meen Judas, wierd bewoogen,
 Om Christus te doen doën; door sijn vervloekt ver-raad,
 Waarom sijn ziel' ook voor den Duyvel is gevloogen.
 Een Beest, dat niet alleen eens anders schat verteert,
 Maar 't is een vyand selfs, van die het voed in 't harte,
 't Ontsteelt hem vlees en bloed, en al wat hy beheert,
 Ontroof het hem, als hy een ander meent te tarte.
 VVant vaak, een vrek ontmoet, gelijk 't den Arend ging,
 Die 't vlees van 't autaar roosd' en bracht het by sijn Jongen,
 VViens nest door 't offer-vuur, 't welk aan sijn proye hing,
 Ontstak: waar door hy, met sijn kroost; is opgesprongen.
 Soo rukte, dit gedrocht, de ziel uyt *Crastus* lijf:
 VViens harte, en handen, staagh, haar in sijn schat verlusten,
 Tot dat sijn lichaam wierd gevonden; koud en stijf
 Op d'ys're geld-kist, daar hy nacht, voor nacht, op rusten.
 Dit is de Giergaarts lot; schoon hy hem selven streelt,
 En segt, mijn ziel maak vreugd, gy hebt voor veele jaaren,
 U schatten opgelegd. Maar dwaas; de Heer beveelt,
 Dat desen nacht, u ziel sal uyt u lichaam vaaren.
 Ook randen 't *Midas* aan, toen hy begeerden, 't geen
 Hy roerde in louter goud verwiss'len mocht, sijn beede
 Wierd hem vergund, maar laas! hoe trilden hem sijn leên,
 Toen hy van spijs en drank een gouden Afgod smeede,
 Hem hongerde, maar laas! geen kost, sijn grage mond,
 En maag, versaden kon: hem dorste, maar het laaven
 Was uyt: al wat hy greep, veranderde terstond,
 't Welk haast sijn lichaam had, in d'aarde doen begraven.

't VVas nut een yegelik, dit wangeschaapen Beest,
 Uyt hart' en ziele band, en nimmer socht te voeden,
 Ja schuwden, want wie 't eens sijn ingewand, en Geest
 Bekruypt; sal 't jammerlik veel ramps en onheyls broeden.
 Den Roomschen Opper-voogd *Caligula*, verwoed
 Door Gierigheyt, benam veel rijke Burgers 't leeven,
 Om al haar kost' likheyt: haar geld, haar schat, en goed
 Te rooven, naar hun dood, die aan sijn ziele kleeven.
 Een Gierigaart haakt staag, naa 't geen een ander heeft,
 En noyt sal yemand van hem, eenigh gelt verwerven.
 De Gierigheyt verlaat hem niet soo lang hy leeft,
 Maar scheyt wanneer hy sterft, en komt met hem te sterven.

Toe-zang.

Stemme: *Als 't begint.*

I.

- GOed dempt nimmer Giericheyt,
 Nogh sal oit een vrek doen denken,
 'k Wil u arme Man yets schenken,
 Schoon gy nogh soo vyerig zijt.
2. *Pithius* een machtig Heer,
 Deed veel goud uyt bergen graven,
 Door de Boeren, en sijn Slaven,
 En verlangde staag naa meer.
3. Schoon sijn volk hem groote schat
 Bragten, door haar bloedig sweten,
 Hy en gunde haar geen eten,
 Hoe een yeder daarom bad.
4. Ellik schikte, Wijf en Kind,
 Na sijn Vrouwe, de Vorstinne,
 Of sy daar door kosten winne,
 't Geen men by de Bakkers vint.
5. Maar wat hem sijn Vrouwe smeekt,
 Dat hy sou sijn Knechts versaden,
 En hun maag met spijs laden,
 t Was een doove, voor gepreekt.
6. Straks bedacht s'een brave list,
 Sy laat goude brooden scheppen,
 Hasen, hoenders, duyven, sneppen,
 't Welk sy haar Gemaal op-dist.
7. Die (toen hy om t'eeten quam)
 Eerst ter tafel daarom lachten,
 Dat s' hem goude spijs voorbrachtẽ,
 Maar hy wierd op 't laatste gram.

8. Door den honger scherp gearst,
Eyscht hy andere disch-banketten,
Kooren-brood, hem voor te setten,
Met een vleysig-hoen, gearst.
9. Hier door heft de Vrouw weer op,
En sy hout hem voor: het klagen,
Dat sijn Boeren alle dagen,
Doen, om brood, en voedsaam sop.
10. Gy hebt maar een dag gevast;
Onse Knechten veele weeken,
Gy wilt ree van honger spreekken,
Noot u Boeren eens te gast.
11. En verschaft haar voortaan spijs,
Dat sy niet van honger sterven,
En u Landen heel verderven,
Doet gy sulcx, soo bent gy wijs.
12. Siet, hoe rijker Gierigaart,
Hoe veel kariger van leeven,
Niemant sal hy yetwes geeven,
Voor sijn lichaam leyt in d' aart.

In Verbo Spero.

**Aan P. Verhoek,
Op de XIV. Vraag.**

ZInrijke Geest VERHOEK,
Uw breyn verstrekt een boek,
Wijl ghy van lid tot lid, de snoode Gierigheyd,
Daar Weeuw en Wees om schreyt,
Zoo konstig hebt ontleedt,
Dat elk, nu daar door weet,
Wat groove zonden dit afgrijslik Monster voedt,
Dat niemand voordeel doet,
En't alles kan verslinden.
Laat my dit kransje binden
Aan uw gestelde Luyt, op hoop, dat zy, daar door,
Te eer weerom, aan 't Y, mag streelen ons gehoor.

JAN ZOET *Amsterdammer.*

XV. Vraag.

*OP welk een wijze zal men 't oude-jaar volenden?
Dat God sijn zeegen ons in 't nieuwe toe mag senden.*

Antwoord. Klink-dicht.

WANneer 't sachtmoedig hart, naa zoete ziel-rust haakt,
En zich noyt door gevley van' t zaalig pad laat rukken,
Wie 't *Best-ontelbaarst-deel*, komt in sijn ziel te drukken,
Wie't *Kruys* voor *Weelde* lief, en *Armoeds nutheyd* smaakt,
En 't *Mann'lik-regt* bewaard, met wijsheyd, ja; volmaakt,
Op dat selfs 't *quaadste Wijf*, 't geduld niet breek aan stukken.
Indien hy haar *bevrijd*, voor nood, en ongelukken,
En als een *Christ'lik Man* trouw in de *Huys-zorg* waakt,
Zoo dat hy *Liefd'* en *Toor'n* ter regter tijd kan pleegen;
Waar door hy endelik *Gods vriendschap* heeft verkreegen.
Dog: sijn geweeten, noyd met *vreemde schuld* bezwaard
Maar: ernstiglik betragt, sijn *Ziel*, en *Lichaams* zeegen,
Ja! strijd de *Hoovaardy*, met al sijn kragten teegen,
En schoud het *gierig Beest*, dat duyzend gruuw'len baard.
Wie (zeg ik) 't Oude-jaar, dusdaanig komt te enden,
Gewis; God sal dien mensch, in 't nieuw, sijn zeegen zenden.
Elk speelt zijn Rol.

Karel Ver Loove.

Ontknoopinge.

Antw.

Legh met het oude Jaar u oude boosheyd aff,
 En graaf u sonden in een on-opdelfbaar graf,
 Eer 't laatste scheyd-uur slaat, geef oorlof aan u tochten,
 Flatteer geen lusten meer met vuyle sond doory lochten,
 Trek uyt het oude kleed dat vol van graow'len, swelt,
 Na 't voorbeeld van de Slangh die jaareliks vervelt,
 Afstroopende sijn huyl, verlaat hy, wonder driftig,
 Den afgeworpen schors, als stinkend, en vergiftigh.
 Er-inner u daar door u voorig quaad te vliên,
 Neem toevlucht tot u God, bid met geboogen kniën,
 Wanneer u Kamer is rond-om in slot gedreeven,
 In Jesu Naam, dat hy u sonden wil vergeeven,
 Loos droeve sucht op sucht, en toon berou van 't quaad,
 Loopt yv'rig na Gods woord, bemind sijn heyl'gen zaad,
 En vlie 't geselschap, 't welk op quade wegen wandelt,
 Gaat met de waarheyd om, schuw snood bedrog, en handelt
 Oprecht in alle ding, leeft neederigh, veracht,
 De vrekheyd, hoovaardy, en opgeblasen pracht.
 Tracht steeds u weerelds loop na Godes wil te wenden,
 Soo sal in 't nieuwe Jaar, u; God'sijn segen senden.

In Verbo Spero.

Antwoord.

+ DAar *Dankbaarheid* en *Trou* den loop des Jaars besluit,
 Werd Gods genaad en gonst verwekt tot nieuwen zeegen.
 God kroont sijn eygen werk, en voert'et heerlik uyt,
 En blijft altoos sulck een, tot weldoen vast geneegen.
 De *Dankbaarheid* bedenkt, genooten goed en zal

+Psal. 50.

+ Luydruftig, ongeveynsd, ontfangen weldaad roemen.
 Zy offerd hert, en ziel, den Hemel overal,
 Gods-dienstig is'er doen, ik der'er heylig noemen.

+Psal. 116.

De *Trou* betaalt na kracht vereyste Heemel-plicht,
 En wijkt noch rechts of slinks van 't voorschrift der gebooden,
 Zy houd stantvastig op *Gods waarheyd* haar gesicht,
 Zy veynst om liefd' of haat, schoon dat m'er socht te dooden.
 Dus *Dankbaarheid* en *Trou*, getrouwt als Echt aan een,
 Verwekt volstandigheyd, die nimmer al kan sterven:
 Wie dus dan 't Jaar vol-end, die selv' en anders geen,
 Zal God sijn zeegen weer in 't nieuwe Jaar doen erven.

Toe-sang.**Stem: *O Zalig Heylig Bethlehem.*****I.**

- 't GENooten goed eyst *Dankbaarheid*,
 Den Geever laat' em sulks behaagen,
 Dus werd genaad en gonst bereyd,
 Die sich getrouw en dankbaar draagen,
2. *Getrou en Dankbaar* is de mensch,
 Die d' Hemel offert wil en werken,
 Wiens hert, en ziel, en zin, en wensch,
 Sulks ongeveynsd doet zien en merken.
3. Sulk een voleyndigd best het Jaar,
 En wacht in 't nieuwe nieuwen zeegen,
 God heeft en geeft sulks wis en waar,
 Op hem, gelijk een soeten reegen.
4. Hoewel of niet in 't aardsche goed,
 Dat vluchtigh is, en moet verderven,
 Soo daalt yet beeters, die 't gemoed,
 Bevrijd voor eeuwig quaad en sterven.
5. Best is dan datmen doet voor 't slot,
 Dat God op 't beste kan behaagen,
Getrou en Dankbaar aan sijn God,
 Baard zeegen, en bevrijd voor plaagen.
Arent van den Bosch, tot Embden.

Antwoord.

Bevrijd u selven staag, van 't dekkleed uwer zonden,
 En jaagt dees blinde eeuw, in boosheyd, nimmer na,
 Keert tot des Levens bron, u altijd eeven dra,
 Eer dat gy onversiens word van de dood verslonden;
 Een yeder die van 't jok des Satans is ontbonden,
 Roem met een groot gejuyg de liefde Gods, en ga
 Tot Christum, door de deugd in 't Heyligdom; ontla
 Utonge van de last der bitse laster-monden.
 Trekt u ten boezem uyt, den wortel van de doodt,
 Op dat u ziele staat onwrikbaar voor een stoot;
 Tis tijd voor dien, die nogh het leeven is gegeeven,
 Gaat buygt u dan, bereyd ter needer voor Gods troon;
 Op, op, trek aan, met my, het kleed van Godes Soon,
 Dus krijgen wy, tot loon, het durend-durend leeven.

Fidem Spiro.

Antwoord.

Die is, en noyt begon, heeft jaren, nocte tijden,
 + Maar dat ooyt wijs begon, telt hoe sijn jaaren glijden,
 + Die nooyt begonnen is, heet by ons eeuwigheyt,
 't Woord * *Nezzach* is by ons verwinnende geseyt:
 't Is kracht, 't is eeuwigheyt, 't is een, die 't al komt winnen,
 Van die, 't zy, wie het zy, die na hem ooyt beginnen:
 + Soo word wel God genoemd. 't Woord Kedem, is geseyd,
 Van ouds, van eeuwigheyt, op God 't woord billik leyd,
 Een nooyt begonnen God. Die in de tijd begonnen,
 En 't slechter volcxken in de tijd of naam verwonnen,
 + Zijn ook van eeuwigheyt, in Hebers Taal genoemd.
 Of sulc een eeuwigheyt wierd cierend gebloemd,
 't Begon noch in de tijd. VVy tellen dan de Jaren
 Die snel gevloogen zijn. VVy komen te verklaren.
 De Jaren, Tijden, die gevloogen zijn voor by.
 + VVy tellen in een ring de Jaren, hoe dat sy
 Als in een ronde kreys uyt loopen, en beginnen,
 En draayen in een rad van onse tuymel-sinnen.
 Dewijle dat men hier de jaren daagliks telt,
 Soo lang men in de tijd is tijdelik gesteld,
 Laat ons die noyt begon sijn beeldsel wel uytdrukken,
 En niet door sotte lust de doode vrugten plukken,
 Als onse Moeder deed, maar doet als Godes Soon,
 In wie Gods beeldsel bleef: die nu woont in Gods Troon;
 Soo sullen wy met die, met Godes Eng'len leven,
 In wien Gods suyver beeld, is ongeschent gebleeven.

+ נֶזַח Nezach.

+ נֶזַח Nezzach.

+ קֵדֵם Kedem.

+ Genes. 6.4. Reusen van eeuwigheit. Hebrees. אֵלֶיךָ

+ Gnomam of Olam. Dit woord staat ook Mich. 5.2. letterlik op Zorobábel die uyt Davids stamme van ouds van 300. jaren gekomen is, en heeft de Joden van Assurs gewelt geleyt in Juda. Hagge. 1.1. hooger sin van de hoogste Messias, of Christus gesalfde. Mat. 2.5.

Gesang. O Kars-nacht.

VVe kan het klooven van de baren
 Naspeuren? daar het schip komt varen?
 Soo snellik voor de wind en stroom?
 VVe kan het pad des luchts bespooren?
 Daar effen quam een pijl door booren?
 Soo schijnt 't verleden ons een droom,
 VVe kan vast in sijn hersen stellen
 't Verwelkt gebloemt? wie kan vast tellen
 De druppels die gevallen zijn?
 VVe kan het beeld sijns stems afmaalen?
 Soo luttel kan het breyn bepaalen
 Verleden tijd, 't is ons een schijn.
 VVe sal de locht sijn breedte meeten?
 VVe salder oyt te weegen weeten

't Gewicht des viers? wie sal de dagh
 Herhaalen! die daar is gevloogen?
 Geensterflik menschal dat vermoogen!
 't Is min, of hy een schaduw sagh!
 VVel schaduw! Schutters-pijl, en baren!
 'k Laat u (als blixems) heenen varen!
 't Verwelkt gebloemt dat tel ik niet!
 Het beeld eens stems wil ik niet maalen.
 'k Laat die nu by haar oorsprong dalen.
 Dogh! op 't on-end'lik men nu fiet.
 Gy nooyt begonnen All! Gy Vader!
 O Oorsprong! gy Fonteyn, ô Ader!
 Van al wat was, is, worden sal,
 VVat weesen is, of had gevoelen.
 Laat ons na uw' on-end'lik doelen,
 Daar is het hoogste All, in All.

J.P. Beeldthouwer.

Antwoord.

VLie d'eyge liefd' en haat:
 Verquisting, eygen baat,
 En gulsige overdaat.
 Volg deugde, en goede raat:
 Betracht in all's de maat;
 Want welk een zeede-straat,
 De Vader eerst doorgaat,
 Daar volgt hem ook sijn zaat.
 Quest niemant door u praat:
 Draag duldig alle smaat:
 Mijd' selfs de schijn van 't quaat:
 En toon soo uw gelaat:
 Als 't hart van binnen staat.
 Dus word Godts-wegh gepaat.

RIXTEL.

Antwoord.

Wie zeegen wil van God verwagten, mijd het quaat,
 Trekt uyt, met 't oude Jaar, het drek-kleed sijner sonden,
 En pronkt sijn ziele op, met Gods-vrugt, deugds-gewaat,
 Op dat hy reyn verschijnt, en zuyver word bevonden.
 Heb afkeer van het quaad, benaarstig 't goed ter deeg,
 Soo sluytmen 't Jaare-hek, met hoop van heyl en zeeg,

Lieft Stantvastigh.

Antwoord.

DAnk God voor 't oude, en bid voor 't nieuwe om sijne gonst.
Ghy weet u pligten wel, beleeft haar, dit 's de konst.

Slot-sangh.

DE dicht-konst, die een kleed, met goude starren draagt,
 Wiens hoofd gevleugelt, is omkranst niet Louwer-bladen,
 En fier bevalliglik aan yedersoogh behaagt,
 Een Heemel-dichter, die geen eeuw nogh tijd kan schaden,
 Wijlsy onsterfelijk in eer en luyster praaft.
 Rees uyt haar feetel-troon aan 't Y, en Amstels boorden,
 Gelijk een Son, die loof, en bloem, en vrugt bestraalt,
 En 't Heemels aanschijn toond, aan 's weerelts uyerst' oorden.
 De licht' en vlugge kar der snel-gewiekte faam,
 Getrokken door de spraak met hondert duysent tongen,
 En 't goed gehoor, welk brengt eens soo-veel ooren t'saam,
 Nam sy voor koets, en heeft de dunne lucht doordrongen.
 In Griecken leyt een bergh, bemantelt met een laan,
 Die eeuwig groeyt en bloeyt, noyt hoortmer dolle winden,
 Ja selfs de blixem-schicht, die toorens neer kan slaan,
 Ontsiet sigh 't minste blad der gaarde te verslinden.
 De Son, des weerelds ziel, verlustigt door haar kracht,
 Des menschen Geest, en scherpt de doffe en loome sinnen,
 Terwijl hier aarde, en locht, en blos, en blaaden lacht,
 Strookt lust tot konst het hart om oeffening te minnen,
 Men siet een silv're vloed, geboord met jeugdig groen,
 Ten bergh-top uyt door 't dal vermaak'lik neederstroomen,
 Men seght, 't is water, en het heeft sijn oorsprong doen,
 't Paard *Pegasus* volmoets de klip sloeg, maar 't zijn droomen,
 't Is wijn die Geesten wekt, doen *Liber* jong en teer,
 Der Sanghgoddinnen oogh, vermaakten door sijn loncken,
 En traantjes storten langs de schoot der Susters neer,
 Doen wierd een beek van hem met sulken kracht beschonken,
 Ten dank voor 's Voesters sorgh, en Goddelik onthaal,
 Dat, soo een Dichter slechts drie roomers komt te nutten,
 Sijn vlugg' ontbonde Geest bevind in Phoebus saal,
 En vloeyd in maat en klank, die anders sat te dutten.
 Hier setten sy haar voet op 't eeuwig groen ter neer,
 Fluxx voeltse een overvloed, en wakkerhey van Geeste,
 Voor my onmogelik, hier t' uytten door dees veer,
 Ten zy 't de dichtkonst u selfs uytbeeld' op het meeste.
 Haar wond're vindingen, gaan booven mijn verstand,
 Des Heemels gonst heeft haar dees gaven mild geschonken,
 Nu quam sy aan den voet des berrigs hoog van stand,
 En klam, en klaverden, terwijl haar vaarsen klonken,

d' *Atheensche* Redenaar, verkloekten soo door konst.⁺
 Sijn flaauwe stem, hem van natuuren aangebooren.
 Als hy ter hoogt' op liep, en vaarsen op het pronst
 Luydruftig uytspak, konst strekt d'oeffening eenspoore,
 Dus hield sy onvermoeyt haar voortgang na den top,
 Als blinde onweetenbeyt, te kinsch vol y d'le reeden,
 Van d'Eesel daarse op sat, haar na riep vol van krop:
 Verwaande sotte sloof, gy maakt vermoeyde leeden,
 U louwer bladen zijn my bitter in de mond,
 Ik acht geen konst, die my geen schijven kan verschaffen,
 Ghy woelt u bleek en schraal, ik houd my stil gezond,
 Den vogel van *Jupijn* veragt der honden blaffen,
 Wanneer hy na de Son op sijne wicken drijft,
 Soo aght hy 't tijtverlies, de botheyd aan te spreken,
 Die spijtig knarsetand, wijlz' in verachting blijft,
 Door stille-swijgen kan sich konst aan domheyt wreken,
 De *Nijt*, een Monster bleek, vermagert, ongedaan,
 Verborg haar Slange-pruyk in schau van Looover-blade,
 Sy had de tabbaart van geleertheyt aan gedaan,
 Een grijns van konst bedekt haar bakhuys sonder gade,
 Terwijlse een school-roe voor haar Scepter stemmig swaayt,
 Sy graude, doen sy konst soo hoog sag opgesteegen,
 Ghy mist de rechte koers, 't kompas is u verdraayt,
 Loopt sachter, 't is te hard, te flauw, 't is noyt te deegen,
 Nu draaft ghy te verwaand, te kort, nu al te lang,
 Hoe stoot gy dus, loop glad, en effen op u voeten,
 Soo rieps' op elke stap, terwijl een groene Slang,
 Haar melden, die in schijn, de Dicht-konst quam begroeten,
 Doen sprak de konst, die nu, verwondert, haar besagh,
 Ver[...] Monster-dier, hoe komtg' in dese velden,
 Te [...]aardig [...]k een pest te toonen aan den dagh,
 Ghy drukte naauw het kruyd, als ik u hier verselden.
 Ik ben de schad'we van geleertheyt, deugd, en konst,
 En volg de dapperheên, geduurig met scheelt oogen,
 Beroof haar goede naam, haar aansien en haar gonst,
 Riep 't Monster, afgerecht om gruwelen te b'oogen.
 De *Nijt*, schuymt als een zee, haar eyge schanden op,
 Nu spooitse groene gal, wijl al haar Slangen-biesen,
 Fenijn uytspouwen, en sigh rechten hoog in top,
 De konst vervolgt haar reys, beducht voor tijt verliesen.
 Verblijd sich [...] haar doen, 't benijden waardig zijn,
 Het *Hof* der *Musen* is gebout op juyste maten,
 Eerst ley *Natuer* den grond in eener menschen schijn,
 De wakk're *Naarstigheyt*, die 't alles aan derft vaten,

⁺Demosthenes.

Een stadige oeffening, volvoerden 't braave werk,
 De frisse *Morgen-stond*, de leege en vroolijke uuren,
 Ontslooten fluckx de poort van dees' aloude Kerk,
 Wanneer de dicht-konst trad in haar gewijde muuren,
 Besagse van na by, de deuren van Metaal,
 Die d'eeuwen wederstaan, en 't heele alhier vertoogen,
Homeer en *Maro* staan aan d'ingang van de saal,
 Elkx konst-stuk stelde Faam uyt goud' en marmre boogen,
 Den schranderen *Horaat*, en *Naso*, kloek van Geest,
 Besloegen d'over zy, gelijk de vreemdelingen,
 Den stand van 't Raathuys sien aan *d'Amstel* trots van leest,
 En vol verlangen vast ter ruy mer poort indringen,
 Verwondert, d'oogen slaan in zaal, en galdery,
 Het prachtig welfsel, wand, en wond're vloer beschouwen,
 De konst der Konstenaars besien in schildery,
 En beelden, trots d'aloud', uyt Marmer-steen gehouwen,
 Soo stond de konst verrukt, van sinnen gansch verset,
 Die and're had verbaast, most hier nu selfs verbaasen,
 't Baart overal ontsag, waar sy haar voeten set,
 Men sprak'er staag op maat, en woeger reën by aasen.
 + Hier sat de *sucht* tot *eer*, die *konst* en *deugden* port,
 + 't *Behagen*, dat gestaag genoegte schept in 't leeren,
 + 't *Behartigen* en *vlijr*, die 't noyt aan traagheyte schort,
 't *Volharden* stayg in *Maat*, die hitt' en koelt kan weeren,
 + Sy sager 't *goet onthoud*, die nimmer yets vergeet,
 En *Vindinge*, die steeds noch meerder komt te weeten,
 't *Goet oordeel*, dat van nijd noch eygen liefde weet,
 + En 't *Hemelsche verstand*, die 't best wel af kan meeten,
Volmaakte goede stem, die Helden lof verbreyt,
 Goddinnen, sonder wien ik nimmer meer sou leeven,
 Dus spraks', ik heb mijn reys flux herwaarts aange[...]
 Van waar den Amstel sich in d'Ystroom gaat begeeven,
 Daar word ik, als hier eer, in Grieken hoog geacht,
 't Onsaglik *Room* heeft noyt my meerder eer beweesen,
 Besiet mijn brave stand vol statelijke pracht,
 In sulk een korten reekx van jaren opgereesen.
 Dus bral ik door de gonst der Minnaars hoog in top,
 Nu soek ik 't wederom haar dankbaar te vergelden,
 Schoon dat de dankbaarheyte spreek door mijn volle krop,
 Zijn woorden sonder daân, slechts hoffelik te melden.
 O Sanggoddinnen strekt uw gunste derwaarts aan,
 Sy trachten slechts naar eer, om wijd vermaard te weesen,
 Daar and're Konstenaars na winst en voordeel staan,
 Haar Louwer draagt noyt knop, nogh blom, of roode beesen.

+Clio.
 +Euterpe.
 +Melpomene. Thalia.

 +Polimnia. Erato,
 Terpischore.

 +Utania. Calliope.

Maar pronkt voor and're weer met altijd groene blaân,
 Laat soo haar brave naam, all' eeuwen door verduuren,
 Gestut van rijk, noch grens, de weereld overgaan,
 En bout *Parnas* aan 't *Y*, in haar arduyne muuren.
 Dussprak de konst, wanneer, dat *Calliope* haar,
 Uyt naam der Susteren, een moet komt in te spreken.
 O brave! sprakse, 't wit, 't vermaak, van onse schaar,
 Wy stemmen u versoeck, 't zy u tot blijck een teeken.
 U Dichters, steeken flux haar krijgs-trompetten op,
 En die, seer konst-rijk, 't wit der vragen, komt te treffen,
 Begeeven haar in 't velt, en hitsen d'oorloghs trop,
 Ik doe haar staat-kund, list, en leeger-tught beseffen,
 't Verhaal der dapperheên vereyst een schrandere breyn,
 Mijn oor verdooft already, door 't balderen der bussen,
 't Geschrey, 't geruys, 't getier van d'oorlogh, en haar treyn,
 Ontsteekt my, noopt hun geest, nu singense ondertusschen
 Roemruchtig d'oorlogs daân der dapp're *Batavier*,
 Hoe *Burgerhart*, 't geweld van Roomen tegen kanten,
 En op *Sertorus* spoor, de woestheyd temd, en sier
 Den *Arenstandaart* plet, in 't wijt berughte *Xanten*.
 Hoe *Willem*, eerst den grond van Hollands vryheyt lagh,
 En *Breroos* stoute tongh, dorst voor de Godsdienst spreken,
 Nu hoe sigh *Mourits* queet in Vlaanderen, 'k sie den slagh,
 Gints komt den vyand aan, daar doet den Vorst een teeken,
 Dat sigh de kielen fluckx begeeven van het strand,
 O Grieken! ghy hadt noyt dit hart in d'oorlogs daaden,
 Maar, vluchten schandelijk te sloop, voor Hectors hand,
 Hier moet men *Spaanjes* bloed, of't diepst der zee doorwaaden.
 De zeege twijffelt vast, wat zijde sy verkiest,
 Drymaalen wijkt het heyr, dry maalen aangedrongen,
 Op 't krijgs geschrey, *valaan!* wijl 't *Oostenrijk* verliest,
 Brengt hy *Mendoos* gevaan, daar *Albart* is ontsprongen.
 Hier is een bron van stof, ik swijgh van *Fred'ricx* daân,
 De weereld door berught, sy hoevent trots Cartage,
 Dat sijn *Galleyen* roeyt, en om de zeege-vaan,
 Met 't al verwinnend Room, het zee-gevecht dorst wagen.
 Nu niet te soeken, neen, de Roey-bark valt te licht,
 By 't wondere gevaart der drijvende Kasteelen,
 Haar vuur-pot, veeder-spit, en hellebaard, en schicht,
 Vermorselen daar 't schroot, granaat, en koegels speelen.
 Sy singen *Heemskerks* daat, hoe *Galen*, *Haan*, en *Heyn*,
 Als *Decien*, door 't schut, by 't luyden der Trompetten
 Ten Hemel voeren, of klinkt u dees toon te kleyn,
 Soo malense op 't papier *Gubralter*, die 't verpletten

Der Gallioens, in spijt van hare slooten sagh.
 En *Cuba*, dat verbaast, het silver vlies sagh schaaken,
Livorne, sidderigh door 't sien van sulk een slagh,
 't Berughte *Duyns*, daar *Tromp* deê spaansche *kraaken* kraaken,
 En morssele door 't schut, dat in geen damp-mist mist.
 De Britsche, Fransche, en Vlaamsche, en Neederlandsche stranden,
 Verwondert van sijn moed, beleyt, en oorlogslist.
 't Gerucht, der Helden daân, kraayt door uytheemsche Landen.
 De dapp're *Bateviër*, verdooft Romeyn, en Griek,
 Gelijk het baldren, en, de vlam van *Trompen*, trompen.
 De hant-bus. *Florus Soon*, en *Wit*, doen bijl en plek,
 Getakte morgen-star, en scharpe sabels stompen.
 Daar 't zee-slot *Kroonenburgh*, voor swavel dampen deyst,
 Ik sie, een tijd te moet, wanneer haar Marmor-graaven,
 (Dat haggelik een reecx verloopende eeuwen eyst)
 In 't puyen bedolven zijn; des nasaats, Geest, sich laven,
 Met prachtig Helden-dicht, van haar Voor-ouders daân:
 Sy opgetoogen, sien door kraght der goude dichten,
 Elkx vloot geschaart, voor 't oogh, gelijk een halve maan,
 En door elkaar gespat, daar duysend blixems lighten,
 En duysend donders slaan, ten mond' uyt van metaal,
 Draat-koegels, Kneppelen; Koevoeten, en Schuyftangen.
 Soo sprak de *Sang-heldin*, vol grootsheyt, braaf van taal.
Erato, die elkx Geest, verrukt door Liefde-sangen,
 Rees op, wyl roos, en myrt, om hare slapen, schut.
 't Bevalligh weesen, scheen met soet genoeg' omvangen:
 Een voorspel, 't geen niet loogh, 't vermakelik, en nut,
 Welk Dichtkonst, sich belooft haar vrundelik te langhen.
 Ik sal u Minnaars (dus begon sy overluyt)
 Gansch aardigh, heel beknopt, bequamelik, doen singen.
 Die 't Krijgs trompet vermoeyt, verquikt mijn Harders fluyt.
 Sy hebben al geen lust, in eenerhande dingen.
 Dees singht van alle dingh, in kort en sneedigh dicht:
 En onder eene saak, kan veele t'saam begripen.
 Die, is 't natuerlik schoon, 't behagelikh 't gesicht:
 En kan siju harsens op een slechte riet-pijp slijpen.
 Gelijk dit speel-tuygh, heeft sijn toonen, hoogh, en laagh;
 Sy had doen by geval, de schelle Lier in handen,
 Daar *Saffo* eer op songh, in hare minne vlaag,
 En *Flackus*, wiens geluyt, noch klinkt door alle Landen.
 Soo (voerse voort) heeft elcx, der Dichters sijne luym:
Natuur ging yders breyn, uyt sond're stoffe smeeden.
 Voorseyd' ik 't geen ik sie, hier had ik stof om ruym,
 Gelijk in 't open velt, wijt luftigh heen te treden.

Het vochtig' Element, dat Paarden en Coraal,
 Gesteent', en suyver Goud, langs sandig' Oevers stranden:
 Wijn't reukeloose schip, dat nu aan 's Heemels saal,
 Nu in den Afgrond deyst, ontdekt verborgen Landen,
 Men sing den Zeevaart lof, als welvaart van den staat.
 De vruchtbaar' aard' ontluylt, op Dichters lof-gesangen,
 De blanke *Europe* omvlecht haar helm en krijgs-gewaat,
 Met sachte Olyve', en rukt de vanen van hun stangen,
 Het prachtige *Asyen*, des weerelds grootste deel,
 Daar Hollands Burgeren, vaak Koningen gebieden.
 Swaayt 't geurig wierocx vat, te milder, brengt kaneel,
 Muskaat, en nagelen, een troost der kranke Liederen:
 De siekt', eyst specery, gelijk gesontheyt, graan.
 Het swart *Africa*, staag omringt van Monster-dieren,
 Drijft d'Eliphant, met Goud, en Elpenbeen belaân,
 Terwijl, des Dighters galm, haar gout-kust, komt versieren
 Te moediger. de geele en wreede *Americaan*,
 Die 't lijf met verwen maalt, en 't hoofd verciert met veeren,
 Vergeet sijn milden aard, en blijft al gapend staan,
 En wenst, om boogh, en flits, *nieuw Neerlands* lof, te leeren.
 Nu rijzen zy van d'aard, om hoogh, in d'open loght:
 En singen, hoe de Son, en 't goude light der starren,
 De dampen optrekt: daar de groote koud het vocht,
 In wolken t'samen dringht: die na een wijn te marren,
 Door swaart', al druppelend weer bevochtigen het Land,
 Hoe neevel, rijm, en sneeuw, en hagel, word gebooren,
 En d'oorzaak van den dauw, 't vermaak der teere plant,
 Hoe, als een vuur'ge damp de wolken scheurt ons ooren
 Door Donders susen. Nu, hoe Blixems kracht, die 't gelt,
 Smelt in de borse, en 't swaart, in sijne leere scheede:
 Den noesten Maayer, by 't geel kooren, treft op 't velt;
 Die leevend schijnt, om gave, en ongequetste leeden,
 Daar 't Zee-kalf, d'Arend, en den Lauwer, blijft bevrijt,
 Natuur, komt wonderlik sich over al vertoogen.
 Nu, hoe de Son, die 's jaars door twaalif teekens rijt,
 En Weereld, Starr' en Maan, haar licht geeft uyt den hoogen,
 En Mensch, Gevogelt, Vee, en al wat leeft, onthaalt:
 Dees weereld hondert, en, noch ses en sestigh maalen,
 In grootheyd overtreft: en yeder kust bestraalt,
 En nacht en dagh rondom, gelijk maakt door haar straaen.
 Soo spits *Urania*, het breyn op Heemel val,
 Terwijl sy starren schiet, en 's Heemels snel beweegen,
 Tot lof der Godheyd, gauw doorsnuffelt: en 't heel al
 Naukeurelik door kruypt. *Melpomene* verleegen,

In droevige uytvaart, reykt in rouw haar lijk-sipres,
 De Digtters toe; terwijl sy 't sterrif-lot beschreyen,
 En leert hun voegelik, elkx herts tocht tot een les,
 In 't statig treur-spel, gans natuurelik bereyen.
 Wijl *Thalia* elks Geest door vrolikheyt vermaakt.
 Maar ik (soo sprak *Eraat* de dicht-konst toe) sal 't minnen,
 't Onthalen, 't koesteren, 't genot, daar elk na haakt,
 Wijsmaaking, schoone praat, een lok-aas voor de sinnen,
 En al wat *Venus* in haar zee-schulp bracht te land,
 Haar toonen rijk van stof; het zy s' in klaver-weyde,
 Een Herders rey doorvlecht, met Nimfjes, hand aan hand,
 Verbeelden, of door sang, het paar na 't bed de leyde.
 Langhs vloer-tapijt van Roos, en Mirdt, en Lauwer-blaan,
 De Bruylofts Luyt streelt hard, met liefde te vertoogen,
 Dan heft, een Digtters rey, tot *Eghis* lof, rustig aan:
 Al watter adem schept, dat knielt voor Mins vermoogen.
 De liefde, baart de trouw: dees bint all'eeuwen t'saam.
 De Huw'likx *Toorts* is hier, als 't *Son-light*, niet te misse:
 Beyd' onwaardeerlik, nut, hoogh-noodig, aangenaam,
 Ontbrak, ons een van twee, 't was enkel duysternisse:
 Oft menschelik geslacht, in korte jaar en door.
 De *Godtheyt*, hout hier door, het gantsche roondt, voor sneeven.
 De *Son*, bestraalt het land, de Min, der Vrouwen schoot,
 De vrucht, van d'ogt vreugd, doet denmens na, 't leeven, leeven.
 Uyt hadse, doen de *Konst* ontsteeken met een lust,
 Bevond na beesigheên, *niet soeter dan de Rust*.

P. VERHOEK.

Aan K. Ver Loove.
Op de XV. Vraag.

KAREL, 'k zal mijn Zang-heldinne,
 Staag, aan u, VER LOOVE; want
 Ghy hebt, op een zoete trant,
 't End van 't oude, en het beginne,
 Van het Nieuwe Jaar, zoo net
 Ons beschreeven, dat ik, met
 U Gods zeegen mee durf deelen,
 Als wy deeze Rol maar speelen.

JAN ZOET *Amsterdammer*.

EY N D E .